

Hallituksen esitys Eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon keskushallinnon uudelleenjärjestämistä sekä terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lait sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta sekä terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon keskushallinnon vuosina 1991 ja 1992 jo toteutettuja hallinnollisia uudelleenjärjestelyjä ehdotetaan jatkettavaksi siten, että sosiaali- ja terveyshallituksesta muodostettaisiin sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Laitoksen tehtävänä olisi edelleen seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja kehitystä, tuottaa ja hankkia alan kotimaista ja kansainvälistä tietoa ja osaamista ja välittää sitä käyttäjille, ylläpitää alan tiedostoja ja rekistereitä sekä ylläpitää ja tuottaa virallisia tilastoja sosiaali- ja terveydenhuollon osalta, harjoittaa alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä edistää ja toteuttaa alan koulutusta.

Laitoksella ei kuitenkaan enää olisi ohjaus- ja valvontatehtäviä eikä lupahallintoon liittyviä tehtäviä.

Sosiaali- ja terveyshallituksen norminantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriölle.

Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen ehdotetaan perustettavaksi terveydenhuollon oikeusturvakeskus, johon siirrettäisiin nykyisin sosiaali- ja terveyshallituksen tehtävänä olevat muun muassa raskauden keskeyttämissiä, steriloinnista ja kastroimista, oikeuspsykiatriaa, kurdosten irrottamista sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaa koskevat asiat.

Samalla sosiaali- ja terveydenhuollon keskushallinnon uudelleenjärjestelyyn liittyen ehdotetaan muutettavaksi 31 muuta lakia. Lisäksi kumottaisiin eräitä tartuntatautilain säännöksiä.

Esitys liittyy vuoden 1992 kolmanteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä joulukuuta 1992.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	4	1.22. Laki valtion mielisairaloista	16
1. Johdanto	4	1.23. Laki yksityisestä terveydenhuollosta	17
2. Nykytila	4	1.24. Sairaanhoitotarvikelaki	17
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	4	1.25. Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta	17
2.2. Muut pohjoismaat	5	1.26. Sairausvakuutuslaki	17
2.3. Nykytilan arviointi	6	1.27. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta	17
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	6	1.28. Äitiysavustuslaki	17
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	6	1.29. Laki lapseksiottamisesta	18
3.2. Keskeiset ehdotukset	6	1.30. Säteilylaki	18
4. Esityksen vaikutukset	7	1.31. Laki kuulovammaisten, näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista	18
4.1. Taloudelliset vaikutukset	7	1.32. Laki kotitaloustyöntekijän työsuhteesta	18
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ..	7	1.33. Laki vaarallisten rikoksenuusijain eristä- misestä	18
4.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	8	1.34. Laki tartuntatautilain muuttamisesta	18
5. Asian valmistelu	8	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	18
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	8	3. Voimaantulo	18
6.1. Riippuvuus muista esityksistä	8	LAKITEKSTIT	19
6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista	8	1. Laki sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9	2. Laki terveydenhuollon oikeusturvakes- kuksesta	20
1. Lakiehdotusten perustelut	9	3. Laki lääkärin toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta	21
1.1. Laki sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta	9	4. Laki hammaslääkärin toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta	24
1.2. Laki terveydenhuollon oikeusturvakes- kuksesta	11	5. Laki vastavuoroisesta sairaan- ja terveyden- hoidosta rajaseudulla annetun lain 3 §:n muut- tamisesta	28
1.3. Laki lääkärin toimen harjoittamisesta ...	12	6. Laki hammasteknikon toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta	28
1.4. Laki hammaslääkärin toimen harjoittami- sesta	12	7. Laki sairaanhoitotoimen harjoittamisesta an- netun lain muuttamisesta	29
1.5. Laki vastavuoroisesta sairaan- ja tervey- denhoidosta rajaseudulla	12	8. Laki hierojan toimesta annetun lain muutta- misesta	31
1.6. Laki hammasteknikon toimen harjoitta- misesta	13	9. Laki optikon toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta	32
1.7. Laki sairaanhoitotoimen harjoittamisesta	13	10. Laki proviisorin toimen ja farmaseutin toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta	33
1.8. Laki hierojan toimesta	13	11. Laki sterilöimislain muuttamisesta	35
1.9. Laki optikon toimen harjoittamisesta ..	13	12. Laki kastroimislain muuttamisesta	35
1.10. Laki proviisorin toimen ja farmaseutin toi- men harjoittamisesta	14	13. Laki raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta	36
1.11. Steriloimislaki	14	14. Laki mielenterveyslain muuttamisesta	37
1.12. Kastroimislaki	14		
1.13. Laki raskauden keskeyttämisestä	14		
1.14. Mielenterveyslaki	15		
1.15. Laki ihmisen elimien ja kudoksien irrot- tamisesta lääketieteelliseen käyttöön	16		
1.16. Laki terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä	16		
1.17. Laki kuolemansyyn selvittämisestä	16		
1.18. Sosiaalihuoltolaki	16		
1.19. Kansanterveyslaki	16		
1.20. Työterveyshuoltolaki	16		
1.21. Erikoissairaanhoitolaki	16		

	Sivu		Sivu
15. Laki ihmisten elimien ja kudosten irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön annetun lain muuttamisesta	39	27. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	46
16. Laki terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä annetun lain muuttamisesta .	40	28. Laki äitiysavustuslain 10 ja 11 §:n muuttamisesta	46
17. Laki kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta	41	29. Laki lapseksiottamisesta annetun lain muuttamisesta	47
18. Laki sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta .	41	30. Laki säteilylain muuttamisesta	48
19. Laki kansanterveyslain 4 §:n muuttamisesta .	41	31. Laki kuulovammaisten, näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta	48
20. Laki työterveyshuoltolain muuttamisesta	42	32. Laki kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	49
21. Laki erikoissairaanhoidon lain 56 §:n muuttamisesta	42	33. Laki vaarallisten rikostenusijoiden eristämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta	49
22. Laki valtion mielisairaaloista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	43	34. Laki tartuntatautilain 7 §:n 2 momentin ja 26 §:n kumoamisesta	49
23. Laki yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 10 ja 13 §:n muuttamisesta	43	LIITE	
24. Laki sairaanhoitotarvikelain muuttamisesta .	44	Rinnakkaistestit	
25. Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	45		
26. Laki sairausvakuutuslain 50 ja 52 §:n muuttamisesta	45		

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Sosiaali- ja terveyshallitus toimii sosiaali- ja terveysministeriön alaisena asiantuntijakeskusvirastona. Sosiaali- ja terveydenhuollon keskushallinnon uudistamisen yhteydessä vuonna 1991 sosiaali- ja terveyshallitukseen siirrettiin lakkautettujen sosiaalihuollon ja lääkintöhallituksen hallinnolliseen päätöksentekoon liittyvät tehtävät. Lisäksi viraston tuli toimia muun muassa sosiaalihuollon, kansanterveystyön, erikoissairaanhoidon, mielenterveystyön, ympäristöterveydenhuollon ja kehitysvammahuollon asiantuntijana. Pääosa muista tehtävistä ovat lupahallintoa ja liittyvät terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamiseen, oikeuslääkintään ja lääkehuoltoon.

Uudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän yleinen hallinnollinen johto ja ohjaus keskitettiin sosiaali- ja terveysministeriöön.

Sosiaali- ja terveyshallituksen ja sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänjakoa on sittemmin tarkistettu. Pakolaishuoltoon kuuluvat tehtävät siirrettiin 31 päivänä joulukuuta 1991 sosiaali- ja terveysministeriöön sekä ympäristöterveydenhuoltoon, tartuntatauteihin ja terveystieteiden tutkimukseen liittyvät johtamis- ja hallintotehtävät ministeriöön tai kansanterveyslaitokseen 1 päivänä syyskuuta 1992. Suunnitteilla on myös lääkehuoltoon liittyvien asioiden siirtäminen vuonna 1993 perustettavaan lääkelaitokseen.

Näiden uudistusten jälkeen sosiaali- ja terveyshallituksessa on asiantuntijatehtävien lisäksi vielä joukko keskitetysti hoidettuja, erityistä asiantuntijuutta edellyttäviä ohjaamis- ja valvontatehtäviä sekä lupahallintoon liittyviä asioita.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Sosiaali- ja terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91) säädetään sosiaali- ja terveyshallituksen tehtävistä. Lain mukaan sosiaali- ja terveyshallituksen tehtävänä on seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja kehitystä, tuottaa ja hankkia sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelussa, päätöksenteossa ja käytännön toiminnassa tarvittavaa ko-

timaista ja kansainvälistä tietoa ja osaamista sekä välittää sitä käyttäjille tuottamalla yleiseen käyttöön sosiaalihuoltoa ja terveydenhuoltoa koskevia virallisia ja muita tilastoja sekä tilastollisia tutkimuksia ja selvityksiä, toteuttamalla tutkimus- ja kehittämishankkeita, järjestämällä koulutusta ja ohjausta sekä tekemällä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseksi tarpeellisia aloitteita ja esityksiä. Lisäksi sosiaali- ja terveyshallituksen on huolehdittava niistä yleisistä lääkehuoltoon, terveydenhuollon tuoteturvallisuutta ja terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamista koskevista ohjaus- ja valvontatehtävistä sekä muista hallintotehtävistä, jotka laissa tai asetuksessa taikka niiden nojalla sen tehtäväksi säädetään tai määrätään, sekä niistä tehtävistä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö sille määrää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisissä laeissa kuten kansanterveyslaissa (66/72), sosiaalihuoltolaissa (710/82), mielenterveyslaissa (1116/90) ja erikoissairaanhoidolaissa (1062/89) sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/77) säädetään, että asiantuntijaviranomaisena lain soveltamisalalla toimii sosiaali- ja terveyshallitus.

Lääkärin-toimen harjoittamisesta annetun lain (562/78), hammaslääkärin-toimen harjoittamisesta annetun lain (563/78), hammasteknikon toimen harjoittamisesta annetun lain (220/64), sairaanhoitotoimen harjoittamisesta annetun lain (554/62), hierojan toimesta annetun lain (1231/45), optikon toimen harjoittamisesta annetun lain (429/60) sekä proviisorin-toimen ja farmaseutin-toimen harjoittamisesta annetun lain (1275/87) mukaan sosiaali- ja terveyshallitus rekisteröi ja laillistaa laeissa mainitut terveydenhuollon ammatinharjoittajat, valvoo heitä sekä tarvittaessa ottaa pois oikeuden harjoittaa terveydenhuollon ammattia.

Steriloimislain (283/70), kastroimislain (282/70), raskauden keskeyttämisestä annetun lain (239/70) sekä ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön annetun lain (355/85) mukaan lupaviranomaisena näissä asioissa toimii keskushallintotasolla sosiaali- ja terveyshallitus. Lisäksi sosiaali- ja terveyshallitus antaa mielenterveyslain nojalla lausuntoja, tekee päätökset rikoksesta syytetyn henkilön mielentilasta, tahdosta riippumattoman hoidon antamisesta, hoidon jatkamisesta sekä päättämisestä.

Merkittävä osa keskusvirastolla olevista hallinnollisista tehtävistä liittyy lääkelaissa (395/87) säädetyn lääkehuollon hallintoon. Tarkoituksena on, että nämä tehtävät siirtyvät vuoden 1993 aikana perustettavaan lääkelaitokseen.

Näiden säädösten lisäksi yli 30 laissa ja 40 asetuksessa säädetään sosiaali- ja terveyshallituksen tehtävistä.

Edellä lueteltujen lakien nojalla tehdään keskusvirastotason vuosittain tuhansia yksittäisen henkilön oikeudelliseen asemaan tai muutoin oikeusturvaan keskeisesti liittyviä lupapäätöksiä ja muita ratkaisuja. Päätöksenteko näissä asioissa edellyttää alan erityisasiantuntemusta sekä keskitettyä käsittelyä yhtäläisen oikeuskäytännön noudattamiseksi. Lisäksi sosiaali- ja terveyshallitus alan asiantuntijakeskusvirastona antaa asiantuntijalausuntoja tuomioistuimille ja muille viranomaisille muun muassa vakuutuslääketiedettä koskevissa ja häirtä-asteen arviointiin liittyvissä kysymyksissä.

Sosiaali- ja terveyshallituksesta annetun asetuksen 10 §:n mukaan sosiaali- ja terveyshallituksen erityisistunnoissa ratkaistaan raskauden keskeyttämisestä, steriloinnista, kastroimisesta, oikeuspsykiatriasta, terveydenhuollon ammatinharjoittamisesta sekä lääkehuoltoa koskevat asiat.

Osana asiantuntijatehtäväänsä sosiaali- ja terveyshallitus pitää yllä keskeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon rekistereitä ja tietokantoja. Virasto on keskittynyt omassa tilastotuotannossaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja asiakkaita kuvaavien tilastojen tuottamiseen.

Sosiaali- ja terveyshallituksen harjoittaman tutkimustoiminnan painoalueita ovat sosiaali- ja terveydenhuollon talous, palvelujärjestelmien eheyttäminen, alan työvoima, työolot ja työelämän kehittäminen, kestävä kehityksen sosiaali- ja terveyspolitiikka, teknologia sekä hyvinvointipolitiikan asiakaskeisyyden lisääntyminen ja suhdannevaihtelujen vaikutukset.

Sosiaali- ja terveyshallitus on avustanut paikallisten ja alueellisten kehittämishankkeiden toteutumista suunnittelun ja koulutuksen kautta, toiminut konsulttina, antanut tutkimusapua ja tukenut hankkeita taloudellisesti. Vuonna 1992 sosiaali- ja terveyshallitus tukee rahallisesti 60—70 tutkimus-, kokeilu- ja kehittämishanketta.

Sosiaali- ja terveyshallitus hyödyntää kansainvälistä kokemusta osallistumalla kansain-

välisiin projekteihin sekä hankkimalla tietoa muissa maissa toteutetuista uudistuksista sekä niissä käytetyistä menetelmistä.

2.2. Muut pohjoismaat

Ruotsissa terveydenhuoltohenkilöstöä valvoo terveydenhuollon ja sairaanhoidon vastuulautakunta (hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, HSAN). Aloitteita lautakunnalle voi tehdä potilas, tämän omaiset, sosiaalihallitus, oikeusasiamies ja oikeuskansleri. Aiemmin lautakunnan esittelijöinä ovat toimineet sosiaalihallituksen virkamiehet, mutta nykyisin lautakunnalla on omat esittelijät. Lautakunnassa on puheenjohtajana lakimies sekä kahdeksan jäsentä, jotka hallitus nimittää. Jäsenistä neljä edustaa erilaisia liittoja ja neljä kansaa tai yleisöä. Lautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja ja kuusi jäsentä. Yksinkertaisissa asioissa puheenjohtaja voi yksin ratkaista asian esittelystä.

Kentän toimintaa koskeva valvonta on erotettu sosiaalihallituksesta 1 päivänä heinäkuuta 1990 perustettuun läkemedelsverket:iin ja 1 päivänä heinäkuuta 1991 perustettuun rättsmedicinalverket:iin. Näillä viranomaisilla ei ole itsenäistä oikeutta tehdä aloitteita yksilöön kohdistuvasta valvonnasta HSAN:ille.

Oikeuspsykiatrinen tutkimustoiminta siirrettiin Ruotsissa 1 päivästä lokakuuta 1991 sosiaalihallituksesta oikeuslääkintälaitokseen (rättsmedicinalverket, RMV), joka muodostettiin 1 päivänä heinäkuuta 1991 valtion oikeuskemiallisesta laboratorion (statens rättskemiska laboratorium) ja oikeuslääketieteellisistä asemista (rättsmedicinska stationer). Oikeuslääketieteen laitoksen tehtävänä on valvoa oikeuslääketieteellistä, oikeuskemiallista, oikeuserologista ja oikeuspsykiatrista tutkimustoimintaa, toimia oikeuslääkinnän kentän laadunvalvojana, tutkia ja käyttää hyväksi kentän keräämää tietoa sekä varmistaa toiminnan joustavuus ja toimivuus. Oikeuslääketieteen laitos muodostuu johtokansliasta ja 11 toiminnallisesta yksiköstä; kuusi oikeuslääketieteellistä osastoa, kolme oikeuspsykiatrista osastoa sekä oikeuskemian ja oikeuserologian osastot. Johtajana on ylijohtaja, joka vastaa suoraan maan hallitukselle. Oikeuspsykiatristen lausuntojen tarkastus niissä tapauksissa, joissa tuomioistuin vaatii, tehdään edelleen sosiaalihallituksen rättsliga rådet:issa (oikeudellinen neuvosto),

mutta näiden siirtämisestä RMV:een keskustellaan. Raskauden keskeyttämis-, steriloisimis- ja kastroimis päätökset jäävät todennäköisesti edelleen sosiaalivaltuutukseen.

Norjassa terveydenhuollon ammatinharjoittajia valvoo Helsedirektoratet ja Tanskassa Sundhedsstyrelsen.

2.3. Nykytilan arviointi

Sosiaali- ja terveyshallituksen ensimmäisen toimintavuoden aikana on tapahtunut laaja kehittämissuunnittelu- ja käynnistämistyö. Nämä ensimmäisen toimintavuoden aikana käynnistetyt projektikonaisuudet ovat laajoja ja monimuotoisia palvelujärjestelmän uudelleenmuotoutumiskehitystä koskevia hankkeita. Virasto on käynnistänyt laajoja sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta- ja arviointia sekä tiedon palautejärjestelmää koskevia kehittämissuunnitelmia.

Asiantuntijaohjaus tähtää lainsäädännössä ja muutoin asetettujen tavoitteiden toteuttamiseen käytännön toiminnassa.

Sosiaali- ja terveyshallituksen sekä sosiaali- ja terveysministeriön välinen tehtäväjako mukaan lukien norminanto-oikeus ei ole muodostunut kaikilta osin selkeäksi. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän yleinen ohjaus ja valvonta. Tulosohjaukseen siirtyminen edellyttää ministeriön ja sen alaisen sosiaali- ja terveyshallituksen roolin, tehtävien ja vastuusuhteiden tarkistamista.

Sosiaali- ja terveyshallituksen tehtävät jakautuvat asiantuntijatehtäviin, suunnittelu- ja ohjaustehtäviin sekä selkeästi lupahallintoon liittyviin tehtäviin. Vaikkakin erityyppisten tehtävien mukanaan tuoma moniammatillisuus on monin tavoin hyödyttänyt viraston tehtävien hoitamista, on tehtävälalueiden moninaisuus myös haitannut tutkimus- ja kehittämistehtäviin keskittymistä sen painoarvon edellyttämässä määrin. Lakisäätöjen tehtävien muodostamassa merkittävän osan viraston tehtävistä, on pelättävissä, etteivät tutkimus- ja kehittämistehtävät pysty virastossa kilpailemaan tarvitsemistaan resursseista. Toisaalta henkilöstörakenteen kehittämisen kannalta on osoittautunut ongelmalliseksi se, että tutkimus- ja kehittämistehtäviä sekä hallinnollisia tehtäviä hoitavan henkilöstön ammatillinen suuntautuneisuus sekä kelpoisuus eroavat merkittävästi.

Sosiaali- ja terveyshallituksen rooli alueellista ja paikallista kunnallista päätöksentekoa palvelevana yksikkönä on jäänyt epäselväksi johduen osin viraston asemasta keskuhallintoviranomaisena. Toisaalta tutkimus- ja kehittämistehtävien sekä valvontatehtävien sijoittaminen samaan organisaatioon on koettu kehittämistyön kannalta ongelmalliseksi.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen tavoitteena on muuttaa sosiaali- ja terveyshallitus puhtaaksi tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi ja selkeyttää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tarpeita varten perustetun asiantuntijalaitoksen roolia ja tehtäviä. Tämä edellyttää ulkoisen hallinnollisen päätöksenteon siirtämistä pois virastosta.

Sosiaali- ja terveyshallituksen perustamisen yhteydessä todettiin, että tiettyjä asioita ei ole taloudellista eikä tarkoituksenmukaista siirtää lääninhallituksiin tai kuntiin. On erityisasiantuntemusta vaativia asioita, joita ei ole mahdollista hajauttaa lääneihin tai kuntiin. Joissakin asioissa esimerkiksi oikeusturvanäkökohdat puoltavat yhtenäistä perustasoa koko maassa. Tämä edellyttää valtakunnallista päätöksentekoa, joka ei aina kuitenkaan ole ministeriötasoisista. Tästä syystä tulisi sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen perustaa yksikkö, jonne siirrettäisiin sosiaali- ja terveyshallituksen yksittäisiä kansalaisia koskeva lupahallinto.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Sosiaali- ja terveyshallitukselle nyt kuuluvat hallinnolliset tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi pois virastolta, jolloin sille jäisi vain tutkimus- ja kehittämistehtäviä. Samalla sen nimi muutettaisiin sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi. Tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävänä tulisi olla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja elinolojen kehitystä tukeva tutkimus- ja kehittämistoiminta. Tutkimus- ja kehittämiskeskus olisi linjahallinnosta erillään oleva tietotyötä tekevä keskus. Uudistuksen myötä tutkimus- ja

kehittämiskeskus suuntautuisi enenevässä määrin projektiluonteiseen työskentelyyn, mikä edellyttää laitoksen henkilöstörakenteen muuttamista ja koko keskuksen olemassaolon perusteiden selkeyttämistä.

Tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävänä olisi sosiaali- ja terveystalouden seuranta ja arviointi, kotimaisen ja kansainvälisen tiedon tuottaminen ja välittäminen, tutkimus ja kehittäminen, tiedostojen ja rekisterien ylläpitäminen sekä alan täydennyskoulutus. Lisäksi laitos tekisi aloitteita ja antaisi toimialaansa koskevia lausuntoja. Virasto avustaisi ja tukisi asiantuntemuksellaan sekä valtakunnallista että alueellista päätöksentekoa. Virasto ei enää toimisi keskushallintoviranomaisena.

Sosiaali- ja terveyshallituksen alaiset valtion laitokset, joita ovat valtion koulukodit, Järvenpään sosiaalisairaala ja valtion mielisairaalat, ehdotetaan tässä vaiheessa jätettäväksi hallinnollisesti sosiaali- ja terveystalouden tutkimus- ja kehittämiskeskuksen alaisiksi. Valtion koulukotien hallinnollista asemaa, erityisesti mahdollisuuksia joko yksityistämiseen tai kunnallistamiseen, on selvitetty sosiaali- ja terveysministeriössä. Lisäksi sisäasiainministeriön lääninhallitustyöryhmä (työryhmämuistio 1992: SM) on ehdottanut, että laitosten hallinto siirrettäisiin lääninhallituksille. Viraston luonteen muuttamisesta huolimatta on tarkoituksenmukaista tässä vaiheessa säilyttää valtion laitosten hallinto nykyisellään.

Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen ehdotetaan perustettavaksi terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Oikeusturvakeskukselle siirrettäisiin sosiaali- ja terveyshallituksen tällä hetkellä hoitamat terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaan, raskauden keskeytyksiin, sterilointiin ja kastroimiseen sekä oikeuspsykiatriaan, oikeuslääkintään ja vakuutuslääketieteeseen liittyvät tehtävät. Tarkoituksena ei ole muutoin muuttaa näitä tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä. Tehtävät on tarkoitus edelleenkin hoitaa keskitetysti valtakunnallisella tasolla. Nykyisin näitä tehtäviä hoitavien henkilöiden siirtymisellä sosiaali- ja terveyshallituksesta oikeusturvakeskukseen turvataan tehtävien edellyttämän asiantuntemuksen säilyminen. Lisäksi terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen käytössä olisi pysyvien asiantuntijoiden järjestelmä.

Samassa yhteydessä kun hallinnolliset tehtävät siirretään pois sosiaali- ja terveyshallitukselta, ehdotetaan sosiaali- ja terveyshallituksen

sitova norminantovalta siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriölle.

Sosiaali- ja terveyshallitus pitää yllä keskeisiä sosiaali- ja terveystalouden tiedostoja ja rekistereitä. Nämä tiedostot ja rekisterit ehdotetaan jatkosakin hoidettaviksi sosiaali- ja terveystalouden tutkimus- ja kehittämiskeskuksessa. Terveydenhuoltohenkilöstön keskusrekisteri, johon henkilöstö merkitään terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöksen perusteella, ehdotetaan siirrettäväksi oikeusturvakeskukseen kuitenkin siten, että rekisterin teknisenä ylläpitäjänä toimisi sosiaali- ja terveystalouden tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Kokonaisuutena ehdotukset ovat johdonmukainen jatko sille uudistustyölle ja keskushallinnon tehtäväjakojen selkeyttämiselle, joka aloitettiin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla jo hallinnon hajauttamiskomitean (komiteanmietintö 1986:12) työn yhteydessä 1980-luvun puolivälissä.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen perustaminen lisäisi sosiaali- ja terveysministeriön alaisten virastojen määrää yhdellä. Samalla kun sosiaali- ja terveyshallituksesta muodostettaisiin tutkimus- ja kehittämiskeskus, sen nimi muutettaisiin tehtävien mukaiseksi eli sosiaali- ja terveystalouden tutkimus- ja kehittämiskeskuksiksi.

Sosiaali- ja terveyshallituksesta siirretään ja lakkautetaan yhteensä 22 virkaa ja tehtävää. Vastaavasti terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen siirretään ja perustetaan yhteensä 22 virkaa ja tehtävää. Tarkoituksena on siirtää lakkautettavien virkojen ja tehtävien haltijat vastaavaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen virkaan tai tehtävään.

Tarkoituksena on, että sosiaali- ja terveystalouden tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toiminnan suuntautuessa yhä enemmän projektiluonteiseen työskentelyyn samanaikaisesti tulosvas-

tuun sekä asiakaslähtöisyyden lisääntymisen myötä laitoksen virkarakennetta ja henkilötöyvuosimitoitusta muutetaan jatkossa vastaamaan tutkimus- ja kehittämistarpeiden edellyttämää tasoa.

4.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Raskauden keskeyttämistä, sterilioimista, kastroimista ja oikeuspsykiatria koskevien asioiden käsittelyn siirrolla terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen ei ole vaikutuksia eri kansalaisryhmien asemaan. Asioita käsittelevien lautakuntien kokoonpanot ovat samanlaisia kuin nykyisten erityisistuntojen kokoonpanot. Raskauden keskeyttämis- ja sterilioimisasioiden erityisistunnon, kastroimisasioiden erityisistunnon ja oikeuspsykiatristen asioiden erityisistunnon tehtävät ja kokoonpano pysyvät ennallaan siihen asti kunnes uudet lautakunnat on asetettu.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonnan siirtäminen sosiaali- ja terveyshallituksesta terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen ei muuttaisi nykyistä käytäntöä. Terveydenhuollon ammattihenkilöt olisivat edelleen myös lääninhallitusten valvonnan alaisia ja lääninhallitukset käsittelevät edelleen nykyisen käytännön mukaisesti pääosan potilaiden tekemistä hallintokanteluista. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden oikeuksien rajoittamista ja menetetyksi julistamista koskevat päätökset tehtäisiin edelleen monijäsenisessä toimielimessä, lautakunnassa. Myös terveydenhuollon ammatinharjoittamisasioiden erityisistunnon tehtävät ja kokoonpano pysyvät ennallaan siihen asti kunnes uusi lautakunta on asetettu.

5. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama projektiryhmä on virkamiestyönä valmistellut esityksen. Projektiryhmässä olivat edustettuina sosiaali- ja terveysministeriön ja sosiaali- ja terveyshallituksen edustajien lisäksi molempien virastojen henkilöstö.

Terveydenhuollon ammattijärjestöille järjestettiin uudistusehdotukseen liittyen kuulemistilaisuus, jossa esitystä ei vastustettu.

Eduskunnan oikeusasiamieheltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, opetusministeriöltä ja työministe-

riöltä samoin kuin kunnallisilta keskusjärjestöiltä ja Teollisuuden keskusliitolta on pyydetty esityksestä lausunnot. Pääosa lausunnonantajista katsoi, että uudistusehdotus on oikeasuuntainen. Kuulemistilaisuudessa saadut huomautukset ja lausunnot on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon lopullisen esityksen valmistelussa.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 1992 syksyn talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Hallitus on antanut eduskunnalle Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyen esityksen laiksi eräiden terveydenhuollon ammattienharjoittamista koskevien lakien muuttamisesta (HE 107/1992 vp) sekä esityksen laiksi lääkelain muuttamisesta ja sairausvakuutuslain 5 a ja 9 §:n muuttamisesta (HE 112/1992 vp). Koska nyt ehdotettuja muutoksia ei vielä ole voitu ottaa näissä esityksissä huomioon, tulisi tästä esityksestä johtuvat muutokset tehdä eduskunnan käsiteltävinä oleviin lakiehdotuksiin.

Hallitus on antanut vuoden 1993 talousarvioesitykseen liittyen eduskunnalle esityksen lääkelaitosta koskevaksi lainsäädännöksi. Lääkelaitos muodostettaisiin yhdistämällä nykyinen lääkelaboratorio sekä sosiaali- ja terveyshallituksen lääkeosasto. Koska lääkelaitos on tarkoitus perustaa vasta 1 päivästä maaliskuuta 1993, on tässä esityksessä ehdotettuun sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseen jätettävä 1 päivään maaliskuuta 1993 asti lääkehuoltoon liittyvät hallinnolliset tehtävät ja henkilöstö. Mainitussa hallituksen esityksessä on myös sosiaali- ja terveyshallituksesta annetun lain muuttamista koskeva lakiehdotus. Se käy tarpeettomaksi, koska tässä esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveyshallituksesta annettu laki kumottavaksi.

6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Ehdotettu muutos terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonnan siirtämisestä perustetaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuk-

seen merkitsee muutosta vain käsittelypaikan osalta. Muutos ei tulisi vaikuttamaan valvonnan tai ohjauksen sisältöön. Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaantulosta, samoin kuin yhteisöpohjoismaisen sopimuksen

muuttamisesta huolimatta valvontatehtävät kuuluisivat edelleen terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Oikeusturvakeskus tulee käsittelemään myös mahdollisesti muuttuvien uusien sopimusten mukaiset tehtävät.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta

1 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus toimisi ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön alaisena tutkimus- ja kehittämistoimintaan erikoistuneena laitoksena. Tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta ei olisi enää juurikaan hallinnollisia tehtäviä. Laitoksella ei siten olisi hallinnonalan keskusviraston roolia.

2 §. Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen perustehtäviä olisivat seuranta ja arviointi sekä tutkimus ja kehittäminen. Laitos välittäisi asiantuntijaohjaamisen keinoin eli koulutuksella, konsultoinnilla ja tiedon jakamisella kansallista ja kansainvälistä tietoa käyttäjille pyrkien alan käytäntöjen uudistamiseen. Tehtävät ovat luonteva jatko jo nykyisin sosiaali- ja terveyshallituksessa käynnissä oleville hankkeille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämistyössä tarvitaan vertailukelpoista ja luotettavaa kansainvälistä, valtakunnallista ja alueellista tietoa. Alueellisen tiedon merkitys tulee lisääntymään sosiaali- ja terveydenhuollossa valtionosuusuudistuksen toteuduttua. Meneillään oleva hyvinvointipalvelujen rakenteellinen ja sisällöllinen murros asettaa uusia haasteita sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän sekä alan lainsäädännön ja tavoitteiden toteutumisen seurannalle ja seurantaan tukeville järjestelmille. Euroopan yhdentymiskehityksen myötä kansainvälisen tiedon tarve kasvaa. Vaatimukset myös hyvinvointipalvelujen tuotavuudesta, taloudellisuudesta, tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta laajentavat seurannan kenttää. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus tuottaisi monipuolista seu-

rantatietoa, jalostaisi sitä käyttäjien tarpeisiin sekä arvioisi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa.

Monimutkainen yhteiskunta tarvitsee ajan-kohtaista, luotettavaa ja tarkkaa tietoa toimintansa perustaksi. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus ylläpitää alan rekistereitä ja tuottaa alan tilastoja. Tehtävä on tarkoituksenmukaista keskittää tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi, koska laitoksessa on niiden kehittämiseksi ja tuottamiseksi välttämätön sosiaali- ja terveysalan tuntemus, ja koska ne muodostavat tärkeän perustan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen arviointi-, seuranta- ja kehittämistyölle. Tarkoituksena on, että sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus vastaisi edelleenkin pääosasta terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereitä, ylläpitäisi terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa olevaa terveydenhuoltohenkilöstön keskusrekisteriä sekä toimisi alan tilastoviranomaisena.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta pyritään muodostamaan korkeatasoinen, hallinnonalaan palveleva tutkimuslaitos. Tutkimus tukisi laitoksen seuranta-, arviointi- ja kehittämistehtävää. Laitoksen tutkimustoiminta olisi soveltavaa tutkimusta, joka palvelisi kiinteästi alan paikallista ja valtakunnallista päätöksentekoa.

Hyvinvointipoliittisia uudistuksia ei yleensä ole mahdollista toteuttaa pelkästään tukeutumalla keskitettyyn suunnitteluun, hallinnolliseen ohjaukseen tai resurssiohjaukseen. Aiemman normiohjauksen tilalle ovat enenevästi tulleet valtion ja kuntien yhdessä toteuttamat kehittämishankkeet. Kehittämistoiminnassa voidaan hyödyntää monipuolisesti laitoksessa harjoitettavaa tieteellistä tutkimusta ja monialaista asiantuntijuutta.

Paitsi kehittämistoiminta myös jo nykyisin sosiaali- ja terveyshallituksessa laajana toteu-

tettu julkaisutoiminta sekä koulutustoiminta luovat omalta osaltaan edellytyksiä käytännön toiminnan uudistamiselle.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus palvelisi kuntia ja kuntayhtymiä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä tarjoamalla alan asiantuntijapalveluja.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen alaisia olisivat toistaiseksi edelleenkin valtion koulukodit, Järvenpään sosiaalislisairaala ja valtion mielisairaalat. Muutoin laitoksella ei käytännöllisesti katsoen olisi lainkaan alan ohjaus-, valvonta- ja hallintotehtäviä.

Lisäksi laitoksen tehtäviin kuuluisivat sille erikseen säädetty tai määrätty tehtävät. Tähän sisältyy myös sosiaali- ja terveysministeriön laitokselle antamat toimeksiantotehtävät. Ehdotus vastaa tältä osin nykyistä käytäntöä.

3 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen johto-organisaationa olisi määräjäksi asetettava johtokunta. Johtokunta olisi luonteeltaan suppea asiantuntijaelin. Tavoitteena on, että sen jäsenistö olisi koottu siten, että johtokunta olisi laitokselle merkittävä lisävoimavara ajatellen toiminnan sisällön asiantuntemusta, yleisjohtamista ja sidosryhmäyhteyksien hoitoa. Johtokunnan päätehtävänä olisi päättää laitoksen toiminnan keskeisistä suuntaviivoista ja kehittämistavoitteista. Johtokunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta ehdotetaan säädettaväksi asetuksella.

Sosiaali- ja terveystalusta ohjaa jo nykyisin johtokunta, joten ehdotus olisi tältä osin nykyisten säännösten mukainen kuitenkin siten muutettuna, että johtokunnan jäsenmäärä lisääntyisi yhdellä. Tarkoituksena on kutsua johtokuntaan myös kunnallisten keskusjärjestöjen edustus kuntasektorin ja laitoksen yhteistyön vahvistamiseksi.

Laitoksella ei oikeusturvaan liittyvien tehtävien siirtyessä ministeriöön ja terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen olisi erityisistuntoja.

4 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voisi myös ottaa vastaan toimeksianto- ja asiantuntijatehtäviä. Tarkoituksena on, että laitos siirtyy tulosbudjettiin heti vuonna 1993, jolloin laitokselle osoitetaan myös määräraha maksullista palvelutoimintaa varten. Laitos voisi käynnistää myös yhteisiä tutkimus- ja kehittämishankkeita muiden organisaatioiden kuten kunnallisten keskusjärjestöjen ja yliopistojen kanssa.

Jotta sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja

kehittämiskeskuksen asiantuntijoilla ja muilla sen kanssa tutkimus- ja kehittämistyötä tekevillä olisi mahdollisuus saada salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä työssä tarvittavat välttämättömät tiedot, on tästä tiedonsaantioikeudesta säädetävä erityisesti. Tällöin ei enää tarvita erikseen asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/51) 20 §:n 2 momentin mukaista ministeriön lupaa salaisten asiakirjojen tutkimiseen.

5 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta valtion maksuperustelain (150/92) nojalla päättää asianomainen ministeriö. Tämän vuoksi lakiin tarvitsee vain ottaa viittaus maksuperustelakiin.

6 §. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta kehitty korkeatasoinen alan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Jotta laitos pystyisi mahdollisimman tehokkaasti palvelemaan kuntia ja kuntayhtymiä sekä valtion viranomaisia ja laitoksia, sen tulisi salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä saada kunnilta ja kuntayhtymiltä, alan viranomaisilta ja laitoksilta sekä yksityisen toiminnan harjoittajilta maksutta asiantuntijapalvelujen tuottamiseksi välttämättömiä tietoja ja selvityksiä. Sama koski oikeutta saada samassa tarkoituksessa sellaisia tietoja ja selvityksiä muilta valtion viranomaisilta ja laitoksilta, joita ei ole mahdollista saada hankituksi viranomaisten ja laitosten tavanomaisen yhteistoiminnan yhteydessä. Tiedostoja muodostettaessa ja säilytettäessä menettään siten, ettei kenenkään yksityisyyttä tai liike- ja ammattisalaisuutta vaaranneta. Tietoja kerättäessä, käytettäessä ja luovutettaessa sekä tietoja suojattaessa noudatetaan, mitä henkilörekisterilaisissa (471/87) säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tiedon saannin tarve perustuu lähinnä sen tehtävään tilastoviranomaisena. Toisaalta laitos tekee laajasti alan toimintaa kuvaavia ja arvioivia erillisselvityksiä. Laitoksen edellytetään sen käyttäessä edellä esitetyn mukaista oikeuttaan tietojen saamiseen ilmoittavan, mihin tarkoitukseen pyydettyjä tietoja ja selvityksiä aiotaan käyttää.

Ehdotus vastaa voimassa olevia säädöksiä.

7 §. Rikoslain 40 luvun (792/89) salassapitorikoksia, asiakirjan luvaton paljastamista ja lahjoman ottamista koskevat rangaistussäännökset koskevat virkamiestä, julkisyhteisön työntekijää ja lautakuntien jäseniä. Asiantunti-

jana toimivat eivät käytä julkista valtaa, joten heihin sovelletaan asiakirjajulkisuuslain 27 §:n salassapitosäännöksiä.

8 §. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta, kuten sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä, organisaatiosta, viroista ja niiden kelpoisuusvaatimuksista sekä asioiden käsittelemisestä ja ratkaisemisesta, annetaan asetuksella.

9 §. Tarkoituksena on, että sosiaali- ja terveyshallituksen toiminta jatkuisi häiriöttä lain voimaan tullessa. Näin ollen muun muassa sosiaali- ja terveyshallituksesta annetun lain nojalla asetettu johtokunta jatkaisi toimintaansa sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen johtokuntana kunnes uusi johtokunta aikanaan asetetaan.

Lääkehoitoa varten on tarkoitus perustaa 1 päivänä maaliskuuta 1993 toimintansa aloittava lääkelaitos. Lääkelaitos perustetaan yhdistämällä sosiaali- ja terveyshallituksen lääkeosasto sekä lääkelaboratorio. Tarkoituksena on, että sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksessa olevat lääkehoitoa koskevat tehtävät hoidetaan siirtymäkauden ajan sosiaali- ja terveyshallitusta koskevien säännösten mukaisesti.

1.2. Laki terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta

1 §. Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen ehdotetaan perustettavaksi terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Sosiaali- ja terveyshallitukselle nykyisin kuuluvat terveydenhuollon ammattihenkilöstöä koskevat valvonta-asiat, raskauden keskeyttämisestä, steriloinnista ja kastroimisesta koskevien päätösten teko, oikeuslääkintään kuuluvien ja vakuutuslääketieteellisten sekä eräiden mielenterveyslaissa säädettyjen tehtävien hoitaminen ehdotetaan siirrettäväksi terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tehtäväksi. Tarkoitus on, että tehtävien asiasisältöä ei muutettaisi. Koska oikeusturvakeskus on sosiaali- ja terveysministeriön alainen virasto, sen tehtäviin kuuluisi myös ministeriön sille toimeksiantona määräämien tehtävien suorittaminen.

2 §. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen yhteydessä toimisi terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta, raskaudenkeskeyttämis- ja steriloisasioiden lautakunta, kastroimisasioiden lautakunta sekä oikeuspsy-

kiatrinen asioiden lautakunta. Lautakunnat vastaisivat nykyisiä sosiaali- ja terveyshallituksen erityisistuntoja ja niiden tehtävät tulisivat olemaan nykyisin erityisistunnoille kuuluvat tehtävät. Lautakuntien tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

3 §. Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle on tarkoitus siirtää nykyisen sosiaali- ja terveyshallituksen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri. Rekisteri olisi oikeusturvakeskuksen valvontatehtäviä varten.

4 §. Muutoksenhausta on useimmissa erityislaeissa säännökset erikseen, mutta siltä osin kuin näin ei ole, muutosta saisi hakea korkeimmalta hallinto-oikeudelta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa on säädetty.

5 §. Koska valtion virastoissa ollaan siirtymässä yhä enemmän maksullisiin suoritteisiin, otettaisiin lakiin säännös maksullisia suoritteita varten. Tällä hetkellä tässä ehdotuksessa tarkoitetut päätökset ovat leimaverollisia, mutta niiden muuttamista maksuperustelain mukaisiksi suoritteiksi valmistellaan. Virasto voisi periä maksut antamistaan asiantuntijalausunnoista sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistamisesta ja rekisteröinnistä.

6 §. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voisi sen käytössä olevien määrärahojen puitteissa palkata asiantuntijoita sekä tehdä toimeksianto- ja yhteistyösopimuksia toimialaansa kuuluvien yksittäisten asiantuntijatehtävien suorittamisesta samalla lailla kuin sosiaali- ja terveyshallitus tällä hetkellä.

Jotta viraston asiantuntijoilla olisi mahdollisuus saada salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä työssä tarvittavat välttämättömät tiedot, on tästä tiedonsaantioikeudesta säädettävä erityisesti. Tällöin ei enää tarvita erikseen yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain (83/51) 20 §:n 2 momentin mukaista ministeriön lupaa salaisten asiakirjojen tutkimiseen.

7 §. Rikoslain 40 luvun (792/89) salassapitorikoksia, asiakirjan luvaton paljastamista ja lahjoman ottamista koskevat rangaistussäännökset koskevat virkamiestä, julkisyhteisön työntekijää ja lautakuntien jäseniä. Asiantuntijana toimivat eivät käytä julkista valtaa, joten heihin sovelletaan asiakirjain julkisuudesta annetun lain 27 §:n salassapitosäännöksiä.

8 §. Voidakseen suorittaa lain 1 §:ssä säädetyt tehtävät terveydenhuollon oikeusturvakeskus

saattaa tarvita valtion tai kunnan viranomaisilta, muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä, kansaneläkelaitokselta tai muulta eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta, huoltotoimintaa tai sairaanhoitotoimintaa harjoittavalta yhteisöltä tai laitokselta sekä apteekilta salassapidettäviä tietoja. Jotta tämä olisi mahdollista, ehdotetaan siitä säädettäväksi tässä. Tarvittavat tiedot olisivat suunnilleen samoja kuin sosiaali- ja terveyshallitus nykyisin hankkii 1 §:ssä mainittujen tehtävien suorittamiseksi.

Ehdotus koskee vain julkisoikeudellisia tahoja ja yksittäisen ammatinharjoittajan velvollisuudesta antaa tietoja säädettäisiin erikseen.

9 §. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta, kuten terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tehtävistä, organisaatiosta, viroista ja niiden kelpoisuusvaatimuksista sekä asioiden käsittelemisestä ja ratkaisemisesta, annetaan asetuksella.

11 §. Tarkoituksena on, että nyt siirrettävistä tehtävistä huolehditaan häiriöttä myös siirtymäkautena. Näin ollen muun muassa sosiaali- ja terveyshallituksesta annetun lain nojalla asetetut erityisistunnot toimisivat nykyisellään siihen asti, kunnes ehdotuksen mukaiset lautakunnat on asetettu. Sosiaali- ja terveyshallituksessa kesken olevat lain 1 §:n mukaiset tehtävät siirtyvät sellaisenaan oikeusturvakeskuksen tehtäviksi ja ne tulee siirtymäkautenakin hoitaa niin nopeasti kuin niiden kiireellisyys vaatii.

1.3. Laki lääkärintoimen harjoittamisesta

2—4, 6—9, 11, 14—21, 28 ja 30 §. Lääkäreiden ammatinharjoittamista koskevat lupa- ja valvonta-asiat ehdotetaan siirrettäviksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että mainituissa pykälissä sosiaali- ja terveyshallituksen sijaan tulisi terveydenhuollon oikeusturvakeskus.

Norminantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

13 §. Sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskusten tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa. Ehdotuksen mukaan laitoksen tehtävänä olisi muun muassa tilastotuotanto ja alan tutkimustoiminta. Tehtäviensä hoitamiseksi sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskusella olisi oikeus saada tie-

toja siten kuin siitä säädetään sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa.

26 §. Oikeusturvan kannalta on tarpeen, että menetetyksi julistetusta tai rajoitetusta lääkärintoimen harjoittamisoikeudesta saadaan virallisesti tieto. Saavutetuista oikeuksista muun muassa apteekit saavat tiedon kansaneläkelaitokselta. Luettelot lääkärintoimen harjoittajista tehdään yleensä vuosittain ilman lain säännöstäkin. Tämän vuoksi ehdotetaan säännös muutettavaksi.

29 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen suoritteiden maksuista ehdotetaan säädettäväksi oikeusturvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä.

1.4. Laki hammaslääkärintoimen harjoittamisesta

2—4, 6—9, 11, 14—21, 28 ja 30 §. Hammaslääkäreiden kuten muunkin terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamista koskevat lupa- ja valvonta-asiat ehdotetaan siirrettäviksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveystieteen hallitusta koskevat säännökset muutettaisiin koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

Norminantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

13 §. Sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskusten tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa. Ehdotuksen mukaan laitoksen tehtävänä olisi muun muassa tilastotuotanto ja alan tutkimustoiminta. Tehtäviensä hoitamiseksi sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskusella olisi oikeus saada tietoja siten kuin siitä säädetään sosiaali- ja terveystieteen tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa.

26 §. Oikeusturvan kannalta on tarpeen, että menetetyksi julistetusta tai rajoitetusta hammaslääkärintoimen harjoittamisoikeudesta saadaan virallisesti tieto. Saavutetuista oikeuksista muun muassa apteekit saavat tiedon kansaneläkelaitokselta. Luettelot hammaslääkärintoimen harjoittajista tehdään yleensä vuosittain ilman lain säännöstäkin. Tämän vuoksi esitetään säännös muutettavaksi.

29 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska

terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen suoritteiden maksuista ehdotetaan säädettäväksi oikeusturvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä.

1.5. Laki vastavuoroisesta sairaan- ja terveydenhoidosta rajaseudulla

3 §. Pykälän mukaan Ruotsissa tai Norjassa valtakunnan rajalla olevassa kunnassa asuva, yksityisvastaanottoa pitävä lääkäri voi sosiaali- ja terveyshallitukselta saada luvan harjoittaa lääkärintoimintaa naapurikunnassa rajaseudulla Suomessa. Samanlainen oikeus voidaan antaa myös erikoislääkärille, joka ei vakinaisesti asu naapurimaan raja-alueella, mutta pitää siellä vastaanottoa. Pykälä koskee lääkärintoimen harjoittamista. Koska muutkin lääkäreiden ammatinharjoittamista koskevat lupa-asiat on ehdotettu siirrettäväksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle, ehdotetaan, että sosiaali- ja terveyshallitusta koskeva säännös muutettaisiin koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

1.6. Laki hammasteknikon toimen harjoittamisesta

1 ja 1 a §. Hammasteknikoiden, kuten muunkin terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamista koskevat lupa- ja valvonta-asiat ehdotetaan siirrettäväksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset muutettaisiin koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

3 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusten tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa. Ehdotuksen mukaan laitoksen tehtävänä olisi muun muassa tilastotuotanto ja alan tutkimustoiminta. Tehtäviensä hoitamiseksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi olisi oikeus saada tietoja siten kuin siitä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa.

3 a §. Määräystenantovalta hammasteknikon toimen harjoittajan toimintaa koskevien ilmoitusten ja tietojen osalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

1.7. Laki sairaanhoitotoimen harjoittamisesta

1 ja 4—6 §. Sairaanhoitotoimen harjoittajien, kuten muunkin terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamista koskevat lupa- ja valvonta-asiat ehdotetaan siirrettäväksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset muutettaisiin koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

2 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusten tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa. Ehdotuksen mukaan laitoksen tehtävänä olisi muun muassa tilastotuotanto ja alan tutkimustoiminta. Tehtäviensä hoitamiseksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi olisi oikeus saada tietoja siten kuin siitä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa.

2 a §. Määräystenantovalta sairaanhoitotoimen harjoittajan toimintaa koskevien ilmoitusten ja tietojen osalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

1.8. Laki hierojan toimesta

2, 6—7, 10—12 ja 14 §. Hierojien, kuten muunkin terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamista koskevat lupa- ja valvonta-asiat ehdotetaan siirrettäväksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset muutettaisiin hierojan toimesta annetussa laissa koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

13 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusten tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa. Ehdotuksen mukaan laitoksen tehtävänä olisi muun muassa tilastotuotanto ja alan tutkimustoiminta. Tehtäviensä hoitamiseksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi olisi oikeus saada tietoja siten kuin siitä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa.

13 a §. Määräystenantovalta koulutetun hierojan toimintaa koskevien ilmoitusten ja tietojen osalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

1.9. Laki optikon toimen harjoittamisesta

2 ja 4 §. Optikoiden, kuten muunkin terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamista koskevat lupa- ja valvonta-asiat ehdotetaan siirrettäviksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset muutettaisiin optikon toimen harjoittamisesta annetussa laissa koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

3 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa. Ehdotuksen mukaan laitoksen tehtävänä olisi muun muassa tilastotuotanto ja alan tutkimustoiminta. Tehtäviensä hoitamiseksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksella olisi oikeus saada tietoja siten kuin siitä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa.

3 a §. Määräystenantovalta optikon toimintaa koskevien ilmoitusten ja tietojen osalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

1.10. Laki proviisoritoimen ja farmaseutin-toimen harjoittamisesta

2—4, 6—8 ja 10—11 §. Proviisoreiden ja farmaseuttien, kuten muunkin terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamista koskevat lupa- ja valvonta-asiat ehdotetaan siirrettäviksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset muutettaisiin proviisoritoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta annetussa laissa koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

Norminantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

5 a §. Proviisorin- ja farmaseutin toimen harjoittajat rinnastetaan muihin terveydenhuollon ammattihenkilöihin ja näin ollen he ovat terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallitusten valvonnan alaisia.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa. Ehdotuksen mukaan laitoksen tehtävänä olisi muun muassa tilastotuotanto ja

alan tutkimustoiminta. Tehtäviensä hoitamiseksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksella olisi oikeus saada tietoja siten kuin siitä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa.

1.11. Sterilöimislaki

4 ja 8 §. Keskushallinnossa tehtävät sterilöimistä koskevat yksittäispäätökset ja muut hallinnolliset asiat ehdotetaan siirrettäviksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

5 §. Sosiaali- ja terveyshallituksessa sterilöimisasiat käsitellään samassa erityisistunnossa raskauden keskeyttämisasioiden kanssa. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa sterilöimisasiat ehdotetaan käsiteltäviksi monijäsenisessä lautakunnassa, jossa käsiteltäisiin myös raskauden keskeyttämiset. Lautakunnan kokoonpanosta on tarkoitus säätää asetuksella siten, että sen kokoonpano vastaisi nykyisen erityisistunnon kokoonpanoa.

1.12. Kastroimislaki

7 ja 8 §. Keskushallinnossa tehtävät kastroimista koskevat yksittäispäätökset ja muut hallinnolliset asiat ehdotetaan siirrettäviksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

4 §. Sosiaali- ja terveyshallituksessa kastroimisasiat käsitellään erityisistunnossa. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa kastroimisasiat ehdotetaan käsiteltäviksi monijäsenisessä lautakunnassa. Lautakunnan kokoonpanosta on tarkoitus säätää asetuksella siten, että sen kokoonpano vastaisi nykyisen erityisistunnon kokoonpanoa.

1.13. Laki raskauden keskeyttämisestä

5—6, 8 ja 11 §. Keskushallinnossa tehtävät raskauden keskeyttämisistä koskevat yksittäispäätökset ja muut hallinnolliset asiat ehdotetaan siirrettäviksi terveydenhuollon oikeustur-

vakeskukselle. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

10 §. Sosiaali- ja terveyshallituksessa raskauden keskeyttämisasiat käsitellään samassa erityisistunnossa steriloisasioiden kanssa. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa raskauden keskeyttämisasiat ehdotetaan käsiteltäviksi monijäsenisessä lautakunnassa, jossa käsiteltäisiin myös steriloisasiat. Lautakunnan kokoonpanosta on tarkoitus säätää asetuksella siten, että sen kokoonpano vastaisi nykyisen erityisistunnon kokoonpanoa.

Raskauden keskeyttämisestä annettuun lakiin on lisätty 17 päivänä tammikuuta 1991 uusi 5a §, jonka mukaan sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa luvan raskauden keskeyttämiseen kahdenteenkymmenenteenjänteen raskausviikkoon saakka, jos sikiössä on todettu vaikea sairaus tai ruumiinvamma. Myös nämä asiat on ratkaistu sosiaali- ja terveyshallituksen erityisistunnossa, vaikka 10 § ei sitä ole edellyttänyt. Jotta varmistettaisiin, että jatkossakin nämä asiat ratkaistaan monijäsenisessä elimessä, ehdotetaan, että 10 §:ssä todettaisiin, että myös 5a §:n mukaiset asiat käsitellään raskaudenkeskeyttämis- ja steriloisasioiden lautakunnassa.

1.14. Mielenterveyslaki

Sosiaali- ja terveyshallitus perustettiin asian- tuntijakeskusvirastoksi. Sille jätettiin kuitenkin eräitä hallintotehtäviä, joita ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi siirtää ministeriöön eikä oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen myöskään lääninhallituksiin tai kuntiin. Jotta sosiaali- ja terveyshallituksen muutos alan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi voitaisiin toteuttaa, tulisi eräät virastolla vielä olevat muun muassa rikoksesta syytetyn mielentilatutkimuksia, tahdosta riippumattomaan hoitoon määrittämistä, hoidon jatkamista ja lopettamista koskevat hallinnolliset tehtävät siirtää terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä pääosa sosiaali- ja terveyshallituksen hallinnollista päätöksentekoa koskevista säädöksistä ehdotetaan muutettavaksi koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta kun taas sosiaali- ja terveyshallituksen asiantuntijatehtävää koskevat säädökset ehdotetaan muutettavaksi

koskemaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusta.

2 §. Mielenterveystyön asiantuntijavirastona toimisi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Laitoksen asiantuntijatehtävistä säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa. Ehdotuksen mukaan laitoksen tehtävänä on seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja kehitystä, tuottaa ja hankkia alan kotimaista ja kansainvälistä tietoa ja osaamista ja välittää sitä käyttäjille, ylläpitää alan tiedostoja ja rekistereitä, harjoittaa alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa, edistää ja toteuttaa alan koulutusta sekä tehdä aloitteita ja esityksiä. Tämä sisältää myös mielenterveystyön asiantuntijaviranomaisena toimimisen.

6 §. Valtion mielisairaalassa annettava hoito. Valtion mielisairaalat jäävät edelleen sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen alaisuuteen. Valtion mielisairaalassa suoritetaan mielentilatutkimuksia, sekä hoidetaan pääsääntöisesti sellaisia mielisairaita ja muita mielenterveydenhäiriöitä potevia henkilöitä, joiden hoito on erityisen vaarallista tai erityisen vaikeaa. Valtion mielisairaalat pyrkivät tuottamaan palveluja tällaiselle pienelle, erityishoito- toimenpiteitä vaativalle potilasryhmälle.

Päätösvaltaa hoitoon ottamisesta, hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta muiden kuin rikoksesta syytettyjen henkilöiden osalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta valtion mielisairaalan ylilääkärille. Kunnallisissa laitoksissa päätösvalta on ylilääkärillä, eikä ole perusteltua menetellä näiden potilaiden osalta toisin vain siksi, että heitä hoidetaan valtion mielisairaalassa.

Rikoksesta syytetyn hoitoon ottamista, hoidon lopettamista ja sairaalasta poistamista koskeva päätöksenteko tapahtuisi myös valtion mielisairaaloitten osalta siten kuin 17 §:ssä säädetään.

16 §. Keskushallinnossa tehtävät mielentilatutkimuksia koskevat yksittäispäätökset ja hallinnolliset tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi perustettavaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskeva säädös ehdotetaan muutettavaksi koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

17 ja 18 §. Keskushallinnossa tehtävät mielentilatutkimuksen jälkeen tapahtuvaa tahdosta riippumatonta hoitoa tai sairaalasta poistamista koskevat yksittäispäätökset ehdotetaan siir-

rettäväksi perustettavaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus päättäisi rikoksesta syytetyn potilaan tahdosta riippumattomasta hoidosta sekä hoidon jatkamisesta ja lopettamisesta kuten myös potilaan poistamisesta sairaalasta ennen mielentilalausannon antamista.

19 §. Rikoksesta syytetyn kehitysvammaisen erityishuoltoon liittyvät keskushallinnon tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi perustettavaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säädökset ehdotetaan muutettavaksi koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

21 ja 22 §. Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittämistä sekä tällaisen henkilön tahdosta riippumatonta hoitoa koskeva, keskushallinnossa tehtävä päätöksenteko ja hallinnolliset tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi perustettavaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säädökset ehdotetaan muutettavaksi koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

24 §. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus toimii ehdotetun 17 §:n 2 momentin mukaan alustusviranomaisena tapauksessa, jossa sairaalan lääkäri tekee päätöksen, joka koskee hoidon jatkamista potilaan tahdosta riippumatta. Ehdotuksen mukaan näissä tapauksissa haettaisiin myös muutosta terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta.

Muutosta terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöksiin haettaisiin korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

1.15. Laki ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön

2, 6—7 ja 9 §. Ihmisen elimien ja kudoksien irrottamista lääketieteelliseen käyttöön koskevat lupa-asiat ehdotetaan siirrettäviksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Tästä syystä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset muutettaisiin koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta.

12 §. Kuoleman toteamista koskeva norminantovalta sekä lomakkeiden kaavojen vahvistaminen ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

1.16. Laki terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä

2—4 §. Terveydenhuollon valtakunnallisten henkilörekistereiden pitäminen ehdotetaan jätettäväksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi koskemaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusta.

5 §. Farmaseuttisen henkilöstön, kuten muunkin terveydenhuoltohenkilöstön valvonta on ehdotettu siirrettäväksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Valvontatehtävänsä hoitamiseksi terveydenhuollon oikeusturvakeskus tulee tarvitsemaan huumausainrekisteriin sisältyviä tietoja samalla lailla kuin sosiaali- ja terveyshallitus tällä hetkellä. Tästä syystä ehdotetaan lisättäväksi tietojenluovutus oikeutta koskeva säännös.

1.17. Laki kuolemansyyntä selvittämisestä

3 §. Lääketieteellistä kuolemansyyntä selvittämistä koskeva norminantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriölle.

1.18. Sosiaalihuoltolaki

4 §. Sosiaali- ja terveyshallituksen nimi ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskeva säännös sosiaalihuoltolaissa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusta. Tutkimus- ja kehittämiskeskus ei ole lain 56 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuollon viranomainen.

1.19. Kansanterveyslaki

4 §. Sosiaali- ja terveyshallituksen nimi ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskeva säännös kansanterveyslaissa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusta.

1.20. Työterveyshuoltolaki

5 §. Työterveyshuoltotehtävissä toimivan ter-

veydenhuollon ammattihenkilöstön täydennyskoulutusta koskeva ohjeidenantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

10 §. Työnantajan järjestettäväksi kuuluvan työterveyshuollon toteuttamisesta huolehtivien terveyskeskusten työterveyshuoltopalveluja tuottavien yksiköiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden toiminnan sekä työterveyshuoltopalvelujen sisällön lääketieteellinen valvonta esitetään keskitettäväksi sosiaali- ja terveysministeriölle ja lääninhallituksille.

1.21. Erikoissairaanhoitolaki

5 §. Sosiaali- ja terveyshallituksen nimi ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskeva säännös erikoissairaanhoitolaissa ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi.

1.22. Laki valtion mielisairaaloista

1 §. Valtion mielisairaalat ehdotetaan jätettäväksi edelleen sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen alaisuuteen. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskeva säännös valtion mielisairaaloista annetussa laissa ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi.

1.23. Laki yksityisestä terveydenhuollosta

10 §. Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajan toimintakertomuksen sisältöä koskeva norminantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallitukselta sosiaali- ja terveysministeriölle.

13 §. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi ei ehdotuksen mukaan kuuluisi terveydenhuoltopalvelujen ohjaus eikä valvonta, mistä syystä ehdotetaan, ettei sitä mainittaisi sosiaali- ja terveyshallituksen sijasta yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain yleisenä ohjaajana ja valvojana.

1.24. Sairaanhoitotarvikelaki

2, 5, 7 ja 11 §. Sosiaali- ja terveysministeri-

össä selvitetään Euroopan Talousaluetta koskevan sopimuksen vuoksi kokonaisratkaisua terveydenhuollon tuotteiden (muun muassa kemikaalit, alkoholi, tupakka, sairaanhoitotarvikkeet) teknisen tarkastuksen hallinnoksi. Ennen kokonaisratkaisua ei ole tarkoituksenmukaista siirtää sairaanhoitotarvikkeita koskevia tehtäviä pois sosiaali- ja terveyshallituksesta. Sosiaali- ja terveyshallituksen nimi ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset sairaanhoitotarvikelaissa ehdotetaan muutettaviksi koskemaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusta.

4 ja 10 §. Sairaanhoitotarvikkeita koskeva norminantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriöön.

6 §. Voimassa olevien säännösten mukaan sairaanhoitotarvikkeita koskevat kieltopäätökset tehdään sosiaali- ja terveyshallituksen erityisistunnossa. Koska sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseen ei ehdoteta vastaavaa päätöksentekuelintä, ratkaistaisiin nämä asiat esittelystä tavalliseen tapaan. Tällaisia kieltopäätöksiä ei ole vielä tehty.

1.25. Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta

3 §. Kuntoutukseen kuuluvaa tutkimusta ja hoitoa koskeva ohjeidenantovalta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallituksesta sosiaali- ja terveysministeriöön.

1.26. Sairausvakuutuslaki

50 §. Sosiaali- ja terveyshallitus ehdotetaan muutettavaksi puhtaaksi tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi, mistä syystä ei ole tarkoituksenmukaista, että sairausvakuutusasiain neuvottelukunnassa olisi sen edustus.

52 §. Sosiaalivakuutuslautakuntia asetettaessa on pitänyt lääkärjäsenen osalta varata tilaisuus sosiaali- ja terveyshallitukselle lausunnon antamiseen. Koska oikeusturvakeskus toimii lääkäreiden ammatinharjoittamista valvovana viranomaisena, on tarkoituksenmukaista siirtää myös lääkärjäsentä koskevan lausunnon antaminen sille.

1.27. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta

3 §. Ammattikasvatushallitus ja kouluhallitus

on yhdistetty 1 päivänä huhtikuuta 1991 lukien opetushallitukseksi, mistä syystä esitetään, että ammattikasvatushallitusta ja kouluhallitusta koskeva säännös muutettaisiin koskemaan opetushallitusta.

Sosiaali- ja terveyshallituksen nimi ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi. Tästä syystä sosiaali- ja terveyshallitusta koskeva säännös kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskukseksi.

1.28. Äitiysavustuslaki

10 §. Äitiysavustuksen määrän vahvistaa valtionevosto. Luontoisavustuksena annettavan äitiysavustuksen eli äitiysavustuspakkauksen sisällöstä määrääminen on sellainen asiantuntijatehtävä, joka on tarkoituksenmukaisinta jättää sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskukseen tehtäväksi.

Korvaus kunnan varoista maksetuista avustuksista on tällä hetkellä tarkoituksenmukaisinta jättää sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskukseen tehtäväksi, koska toimikunnassa selvitetään mahdollisuutta siirtää nämä asiat kansaneläkelaitokselle vuonna 1994. Tällainen maksatustehtävä ei sovellu ministeriön tehtäviin, toisaalta tehtävän hajauttaminen lääninhallituksiin vaatisi nykyistä enemmän voimavaroja.

11 §. Saman viranomaisen, joka huolehtii äitiysavustusten maksatuksista, tulee valvoa avustusten suorittamista sekä saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Tästä syystä ehdotetaan, että pykälässä sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat kohdat muutettaisiin koskemaan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskusta.

1.29. Laki lapseksiottamisesta

17, 20—22, 28 ja 50—52 §. Ottolapsineuvonnan ja kansainvälisen lapseksiottamispalvelun yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveyshallituksesta sosiaali- ja terveysministeriölle. Tästä syystä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveyshallitusta koskevat säännökset lapseksiottamisesta annetussa laissa muutettaisiin koskemaan sosiaali- ja terveysministeriötä.

1.30. Säteilylaki

6 ja 38 §. Lääkintöhallitus yhdistettiin sosiaalivaltion kanssa 1 päivänä maaliskuuta 1991 sosiaali- ja terveyshallitukseksi. Tällöin siltä siirrettiin muualle suurin osa yleistä ohjausta ja valvontaa koskevista tehtävistä. Säteilylakia ei kuitenkaan siihen mennessä oltu annettu, mistä syystä siihen ei voitu tehdä lääkitöhallituksen lakkauttamisesta aiheutuvia muutoksia. Tällä hetkellä säteilyä koskeva lääketieteellinen asiantuntemus keskushallintotasolla on keskittynyt säteilyturvakeskukseen. Tästä syystä ehdotetaan, että lääkitöhallituksen sijasta säteilyn lääketieteellistä käyttöä ohjaisi ja valvoisi sosiaali- ja terveysministeriön alaisena säteilyturvakeskus ja että se ohjeistaisi säteilyn käytön lääketieteelliset perusteet.

41 §. Joukkotutkimuksia koskeva määräystenantovalta ehdotetaan siirrettäväksi lääkitöhallituksesta sosiaali- ja terveysministeriöön.

1.31. Laki kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista

4 §. Koska kouluhallituksen tehtävät ovat siirtyneet 1 päivänä huhtikuuta 1991 perustetulle opetushallitukselle, esitetään, että kouluhallitusta koskeva säännös muutettaisiin koskemaan opetushallitusta. Pykälän 3 momentti kumotaan, koska opetushallitus ja sosiaali- ja terveysministeriö tulevat toimimaan yhteistyössä.

1.32. Laki kotitaloustyöntekijän työsuhteesta

2 §. Sairaanhoidon harjoittamisesta annetussa laissa (554/62) määritellään, mikä viranomainen pitää luetteloa sairaanhoidon harjoittajista. Tästä syystä luetteloa pitävää viranomaista ei tarvitse toistaa kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetussa laissa.

1.33. Laki vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä

3 §. Mielenterveyslakiin liittyvät hallinnolliset tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskusta. Yhdenmukaisesti ehdotuksen kanssa rikoksentehtävien pakkolaitokseen eristämistä koskevat asiat esi-

tetään siirrettäväksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen. Yksilön oikeusturvan kannalta tärkeä asia käsiteltäisiin oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa.

1.34. Laki tartuntatautilain 7 §:n 2 momentin 26 §:n kumoamisesta

Tartuntatautilakia (583/86) on muutettu kahdella 3 päivänä elokuuta 1992 tartuntatautilain muuttamisesta annetulla lailla (756/92 ja 770/92). Edellinen muutos sisältyi valtionosuusuudistukseen ja jälkimmäinen ympäristöterveydenhuollon, terveystieteiden ja tartuntatautiorganisaatiouudistukseen. Näihin molempiin muutoksiin sisältyi tartuntatautilain 7 ja 26 §:n muutos toisistaan poikkeavassa ja ristiriitaisessa muodossa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esitys edellyttää noin 40 asetuksen, valtioneuvoston päätöksen ja ministeriön päätöksen muuttamista.

3. Voimaantulo

Esitys liittyy vuoden 1992 syksyn lisätalousarvioesitykseen. Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä joulukuuta 1992.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämistehtäviä varten on sosiaali- ja terveysministeriön alainen sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

2 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävänä on seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja kehitystä, tuottaa ja hankkia alan kotimaista ja kansainvälistä tietoa ja osaamista sekä välittää sitä käyttäjille, ylläpitää alan virallisia ja muita tilastoja, tiedostoja ja rekistereitä, harjoittaa alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa, edistää ja toteuttaa alan koulutusta sekä tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseksi tarpeellisia aloitteita ja esityksiä.

Lisäksi tutkimus- ja kehittämiskeskus suorittaa sille erikseen säädetty tai määrätyt muut tehtävät.

3 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksella on johtokunta, jonka tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädetään asetuksella.

4 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voi talousarvion rajoissa käyttää asiantuntijoita ja tehdä sopimuksia viranomaisten, yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden kanssa tutkimusten ja muiden toimialaansa kuuluvien yksittäisten asiantuntijatehtävien suorittamisesta sekä yhteistyösopimuksia tutkimus- ja kehittämiskeskuksen toimialaan kuuluvaa tutkimus- ja kehittämistyötä suorittavien laitosten ja organisaatioiden kanssa.

Tutkimus- ja kehittämiskeskus voi antaa salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille, yhteisöille ja henkilöille luvan saada säännöksessä tarkoitettujen tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömiä tietoja.

5 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittä-

miskeskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään.

6 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksella on pyynnöstä oikeus saada maksutta kuntien ja kuntainliittojen sekä muiden kuntien yhteenliittymien sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilta ja laitoksilta, yksityisiltä toiminnan harjoittajilta, valtion viranomaisilta ja laitoksilta sekä kansaneläkelaitokselta 2 §:ssä tarkoitettujen suunnittelu-, tutkimus- ja tilastointitehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

Tutkimus- ja kehittämiskeskuksella on oikeus saada salassapidettäviksi säädettyjä sekä henkilörekisterilain (471/87) 6 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia henkilötietoja tutkimus- ja tilastotehtäviä varten vain, jos kyseisten tehtävien asianmukainen hoitaminen sitä välttämättä edellyttää. Tietosuojavaltuutetulle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi tässä momentissa tarkoitettuja tietoja pyydettyä.

Tietojen saamisesta terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereitä varten säädetään erikseen.

7 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen asiantuntijana toimivan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on voimassa, mitä asiakirjain julkisuudesta annetun lain 27 §:ssä säädetään.

8 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

9 §

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan sosiaali- ja terveyshallituksesta 17 päivänä tammikuuta 1991 annettu laki (63/91) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksessa on kuitenkin lääkeosasto ja lääkeasioiden erityisistunto, ja tutkimus- ja

kehittämiskeskukseen yhteydessä lääkelautakunta maaliskuun 1 päivään 1993 asti. Toimielimet käsittelevät ja ratkaisevat sosiaali- ja terveyshallituksen lääkeosastolle ja lääkeasioiden erityisistunnolle sekä lääkelautakunnalle tämän lain voimaantullessa kuuluneet asiat ja niihin sovelletaan muutoinkin sosiaali- ja terveyshallituksen vastaavia toimielimiä koskevia tämän

lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Mitä leimaverolaissa (662/43) säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta, koskee lääkeosastolle ja lääkeasioiden erityisistunnolle kuuluvien asioiden osalta 1 päivään maaliskuuta 1993 asti vastaavasti sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusta.

2.

Laki

terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sosiaali- ja terveysministeriön alaisena on terveydenhuollon oikeusturvakeskus, jonka tehtävänä on huolehtia terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaa, raskauden keskeyttämistä, sterilisointia, kastroidemista, kuolemansyyn selvittämistä ja oikeuspsykiatria koskevassa lainsäädännössä sille säädettyistä tai määrättyistä tehtävistä sekä tehtävistä, jotka muussa laissa tai asetuksessa taikka niiden nojalla sen tehtäväksi säädetään tai määrätään.

2 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa on terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta, raskaudenkeskeyttämis- ja sterilisointiasioiden lautakunta, kastroidemisasioiden lautakunta ja oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta, joiden tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädetään asetuksella.

3 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella voi sille tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi olla terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri.

4 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöksestä saa, mikäli erikseen ei toisin säädetä, hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

5 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen

suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuvelvoitelaisissa (150/92) säädetään.

6 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi talousarvion rajoissa käyttää asiantuntijoita ja tehdä sopimuksia viranomaisten, yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden kanssa toimialaansa kuuluvien yksittäisten asiantuntijatehtävien suorittamisesta.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille, yhteisöille ja henkilöille luvan saada säännöksessä tarkoitettujen tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömiä tietoja.

7 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen lautakunnan asiantuntijana toimivan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on voimassa, mitä asiakirjain julkisuudesta annetun lain 27 §:ssä säädetään.

8 §

Valtion ja kunnan viranomainen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, kansaneläkelaitos, eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos, vakuutuslaitos, huoltotoimintaa tai sairaanhoitotoimintaa harjoittava yhteisö tai laitos sekä apteekki on velvollinen pyynnöstä antamaan maksutta terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle 1 §:ssä määrättyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.

Yksittäisen terveydenhuollon ammattihenkilön velvollisuudesta antaa tietoja terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle säädetään erikseen.

9 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

10 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen virkojen ja tehtävien täyttämiseksi sekä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen viraston toiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

11 §

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla asetetut terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskevien asioiden erityisistunto, raskauden keskeyttämis- ja sterilöimisasioiden erityisistunto, kastroimisasioiden erityisistunto ja oikeuspsykiatristen asioiden erityisistunto jatkavat toimintaansa siihen asti, kunnes tämän lain 2 §:ssä tarkoitetut lautakunnat on asetettu.

Sosiaali- ja terveystieteissä tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat 1 §:ssä tarkoitetut tehtävät siirtyvät tämän lain tullessa voimaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

3.

Laki

lääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lääkärintoimen harjoittamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1978 annetun lain (562/78) 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentin johdantokappale, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 2—4 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 §, 9 §:n 1 ja 5 kohta, 11 §:n 1 momentti, 13 ja 14 §, 15 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §, 17 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 18—21, 26 ja 28 § sekä 30 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (65/91), sekä

kumotaan 29 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (65/91), seuraavasti:

2 §

Se, joka on suorittanut kotimaan korkeakoulussa lääketieteellisen perustutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetty mahdolliset muut pätevyysvaatimukset, saa harjoittaa lääkärintoimintaa terveyskeskuksen, kunnallisen sairaanhoitolaitoksen, muun kunnan tai kuntainliiton tai valtion sairaanhoitolaitoksen taikka terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän muun vastaavan laitoksen apulaislääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä ja erityisesti syystä muusakin lääkärintoimintaa kuin apulaislääkärinä.

3 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa itsenäisesti lääkärintoimintaa laillistettuna lääkärintoimintana, joka on:

4 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta erikoislääkärin oikeuden lääkärintoimintana, joka on:

1) suorittanut kotimaan korkeakoulussa erikoislääkärin tutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan tutkinnon tai muuten hankkinut vastaavan pätevyuden; ja

2) osoittanut täyttävänsä asetuksella säädettyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

6 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määräämensä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia lääkärinä muussa pohjoismaassa, 3 ja 4 §:ssä tarkoitetun oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

Ulkomaaalaiselle, joka on suorittanut 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tutkinnon ja jolla on tehtävän edellyttämä, asetuksella säädetty pätevyys sekä riittävä kielitaito, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää luvan määräämensä ehdoin 2—5 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin ja oikeuden toimia laillistettuna lääkärinä.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi peruuttaa 3 momentissa tarkoitetun luvan, jos siihen harkitaan olevan syytä.

7 §

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun lääkärin-toimen harjoittajan on annettava terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle kirjallisesti ja omalla nimikirjoituksellaan varustettuna seuraava lääkärinvakuutus:

8 §

Edellä 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan evätä vain sellaisella perusteella, jolla terveydenhuollon oikeusturvakeskus tämän lain nojalla voisi julistaa hakijan menettäneeksi oikeuden lääkärin-toimen harjoittamiseen.

9 §

Lääkärin-toimen harjoittajan tulee:

1) ilmoittaa terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle ja terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana;

5) antaa sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

11 §

Jokaisella, jolla on oikeus harjoittaa lääkärin-tointoa, on, jollei asetuksella toisin säädetä,

oikeus sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaan määrätä apteekista lääkkeitä lääkinnällistä tai lääketieteellistä tarkoitusta varten noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä siitä, mitä lääkärin-toimen harjoittajan tulee ottaa huomioon antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja sekä muutoinkin harjoittaessaan lääkärin-tointoa.

Jokainen lääkärin-toimen harjoittaja on toimessaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus säännösten tai määräysten nojalla määrää, sekä antamaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tai lääninhallituksen pyytämät ilmoitukset, selitykset ja selvitykset sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukseen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

14 §

Jos lääkärin-toimen harjoittaja on iän, sairauden tai muun syyn vuoksi käynyt taikka toiminnallaan osoittanut käyneensä osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan lääkärin-tointoa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden lääkärin-toimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

15 §

Jos on perusteltu aihetta otaksua, että lääkärin-toimen harjoittaja on käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan lääkärin-tointoa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärin-tarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä harjoittamasta lääkärin-tointoa, kunnes kysymys hänen kykenemättömyydestään on lopullisesti ratkaistu. Lääkärin-tarkastuksessa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus ja lääninhallitus voivat tarvittaessa määrätä suoritettavaksi lääkärintoimen harjoittajan vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen sekä potilaskoriston tarkastuksen. Tarkastuksen toimittajaksi voidaan määrätä vain laillistettu lääkäri.

16 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen piitässä sitä erityisestä syystä tarpeellisenä lääkärintoimen harjoittaja on velvollinen terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen määräyksestä osallistumaan täydennyskoulutukseen uhalla, että terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi muutoin kieltää häntä harjoittamasta lääkärintointia tai rajoittaa hänen oikeuttaan lääkärintoimen harjoittamiseen, kunnes hän on esittänyt osallistuneensa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen määräämään koulutukseen.

17 §

Jos lääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt lääkärintointia harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi, milloin rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että lääkärintoimen harjoittaja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden lääkärintoimen harjoittamiseen määrääjäksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää jäljennös 1 tai 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla lääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai viranotoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, kieltää häntä harjoittamasta lääkärintointia, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

18 §

Jos lääkärintoimen harjoittaja antaessaan 12 §:ssä tarkoitettua todistuksen tai lausunnon on tahallaan siihen merkinnyt virheelliseksi tai perusteettomaksi tietämänsä lausuman tai tiedon taikka lääkärintointia harjoittaessaan on menetellyt tavalla, jota on pidettävä sopimat-

tomana, tai väärinkäyttää potilaan luottamusta tai potilaan riippuvuutta hänestä, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden lääkärintoimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

19 §

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus havaitsee lääkärintoimen harjoittajan menetelleen virheellisesti lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä suorittaessaan taikka suoritaneen tai aikovan suorittaa sellaisia lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita lääkärintoimen harjoittamista varten sekä rajoittaa hänen oikeuttaan suorittaa lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä tai kokonaan kieltää häntä suorittamasta niitä, kunnes rajoituksen tai kiellon aiheuttanut syy on lakannut.

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus toteaa, että lääkärintoimen harjoittaja väärinkäyttää oikeuttaan määrätä apteekista alkoholia tai huumausainetta taikka muuta niihin verrattavaa ainetta, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi toistaiseksi rajoittaa hänen oikeuttaan sanotunlaisten aineiden määräämiseen tai kokonaan kieltää häntä määräämästä niitä.

20 §

Käsitellessään 14—19 §:ssä tarkoitettuja asioita terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää asianomaista harjoittamasta lääkärintointia tai rajoittaa hänen oikeuttaan lääkärintoimen harjoittamiseen.

Ennen 14—19 §:ssä tarkoitettua asian lopullista ratkaisemista terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on varattava asianomaiselle lääkärintoimen harjoittajalle tilaisuus antaa selitys asiassa. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi ennen asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

20 a §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaessaan lääkärin menettäneeksi oikeuden harjoittaa lääkärintointia taikka kieltäessään lääkäriä harjoittamasta lääkärintointia tai rajoittaessaan oikeutta lääkärintoimen harjoittamiseen määrätä lääkärintointia yksityisesti harjoittaneen erityisestä syystä luovuttamaan po-

tilastietoja koskevat asiakirjat ammatinharjoittamispaikkakuntansa terveyskeskukseen erillisarkistona hoidettaviksi.

21 §

Jos lääkärintoimen harjoittaja tointaan harjoittaessaan on menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, syyllystynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin taikka käyttäytynyt sopimattomasti eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytetävä tuomioistuimessa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa hänelle suullisen tai kirjallisen varoituksen.

26 §

Menetetyksi julistetusta tai rajoitetusta lääkärintoimen harjoittamisoikeudesta terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

28 §

Muutoksenhausta terveydenhuollon oikeus-

turvakeskuksen tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 14—20 a §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

30 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ratkaistavaksi tämän lain mukaan kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

4.

Laki

hammaslääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hammaslääkärintoimen harjoittamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1978 annetun lain (563/78) 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentin johdantokappale, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 2—4 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 §, 9 §:n 1 ja 4 kohta, 11 §:n 1 momentti, 13 ja 14 §, 15 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §, 17 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 18—21, 26 ja 28 § sekä 30 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (66/91), sekä

kumotaan 29 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (66/91), seuraavasti:

2 §

Se, joka on suorittanut kotimaan korkeakoulussa hammaslääketieteellisen perustutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset, saa harjoittaa hammaslääkärintoimintaa terveyskeskuksen, kunnallisen sairaanhoitolaitoksen, muun kunnan tai kuntainliiton tai valtion sairaanhoitolaitoksen taikka terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän muun vas-

taavan laitoksen apulaislääkäri virassa, toimessa tai tehtävässä ja erityisesti syystä muusakin hammaslääkärintoimintaa tehtävässä kuin apulaislääkäriinä.

3 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa itsenäisesti hammaslääkärintoimintaa laillistettuna hammaslääkäriinä sille, joka on:

4 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta erikoishammaslääkärin oikeuden hammaslääkärille, joka on:

1) suorittanut kotimaan korkeakoulussa erikoishammaslääkärin tutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan tutkinnon tai muuten hankkinut vastaavan pätevyyden; ja

2) osoittanut täyttävänsä asetuksella säädettyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

6 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia hammaslääkärinä muussa pohjoismaassa, 3 ja 4 §:ssä tarkoitetun oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

Ulkomaalaisella, joka on suorittanut 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tutkinnon ja jolla on tehtävän edellyttämä, asetuksella säädetty pätevyys sekä riittävä kielitaito, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää luvan määräämnsä ehdoin 2—5 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi peruuttaa 3 momentissa tarkoitetun luvan, jos siihen harkitaan olevan syytä.

7 §

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun hammaslääkärin toimien harjoittajan on annettava terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle kirjallisesti ja omalla nimikirjoituksellaan varustetuna seuraava hammaslääkärinvakuutus:

8 §

Edellä 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan evätä vain sellaisella perusteella, jolla terveydenhuollon oikeusturvakeskus tämän lain nojalla voisi julistaa hakijan menettäneeksi oikeuden hammaslääkärin toimien harjoittamiseen.

9 §

Hammaslääkärin toimien harjoittajan tulee:

1) ilmoittaa terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle ja terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana;

4) antaa sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

11 §

Jokaisella, jolla on oikeus harjoittaa hammaslääkärin toimia, on, jollei asetuksella toisin säädetä, oikeus sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaan määrätä apteekista lääkkeitä hammaslääkinnällisiä tai hammaslääketieteellistä tarkoitusta varten noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä siitä, mitä hammaslääkärin toimien harjoittajan tulee ottaa huomioon antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja sekä muutoinkin harjoittaessaan hammaslääkärin toimia.

Jokainen hammaslääkärin toimien harjoittaja on toimeksaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus säännösten tai määräysten nojalla määrää, sekä antamaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tai lääninhallituksen pyytämät ilmoitukset, selitykset ja selvitykset sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusten tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

14 §

Jos hammaslääkärin toimien harjoittaja on iän, sairauden tai muun syyn vuoksi käynyt taikka toiminnallaan osoittanut käyneensä osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan hammaslääkärin toimia, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden hammaslääkärin toimien harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

15 §

Jos on perusteltua aihetta otaksua, että hammaslääkärin toimien harjoittaja on käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan hammaslääkärin toimia, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi asian selville saamiseksi määrätä hänet

lääkärintarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärintointia, kunnes kysymys hänen kykenemättömyydestään on lopullisesti ratkaistu. Lääkärintarkastuksessa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus ja lääninhallitus voivat tarvittaessa määrätä suoritettavaksi hammaslääkärin toimen harjoittajan vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen sekä potilaskortiston tarkastuksen. Tarkastuksen toimittajaksi voidaan määrätä vain laillistettu hammaslääkäri.

16 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen piirissä sitä erityisestä syystä tarpeellisenä hammaslääkärin toimen harjoittaja on velvollinen terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen määräyksestä osallistumaan täydennyskoulutukseen uhalla, että terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi muutoin kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärintointia tai rajoittaa hänen oikeuttaan hammaslääkärin toimen harjoittamiseen, kunnes hän on esittänyt osallistuneensa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen määräämään koulutukseen.

17 §

Jos hammaslääkärin toimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt hammaslääkärintointia harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi, milloin rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että hammaslääkärin toimen harjoittaja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden hammaslääkärin toimen harjoittamiseen määrääjäksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää jäljennös 1 tai 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla hammaslääkärin toimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta panta-

vaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärintointia, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

18 §

Jos hammaslääkärin toimen harjoittaja antaessaan 12 §:ssä tarkoitettun todistuksen tai lausunnon on tahallaan siihen merkinnyt virheelliseksi tai perusteettomaksi tietämänsä lausunman tai tiedon taikka hammaslääkärintointia harjoittaessaan on menetellyt tavalla, jota on pidettävä sopimattomana, tai väärinkäyttää potilaan luottamusta tai potilaan riippuvuutta hänestä, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden hammaslääkärin toimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

19 §

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus havaitsee hammaslääkärin toimen harjoittajan menelleen virheellisesti hammaslääkärin toimeen kuuluvia tehtäviä suorittaessaan taikka suorittaneen tai aikovan suorittaa sellaisia hammaslääkärin toimeen kuuluvia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita hammaslääkärin toimen harjoittamista varten sekä rajoittaa hänen oikeuttaan suorittaa hammaslääkärin toimeen kuuluvia tehtäviä tai kokonaan kieltää häntä suorittamasta niitä, kunnes rajoituksen tai kiellon aiheuttanut syy on lakannut.

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus toteaa, että hammaslääkärin toimen harjoittaja väärinkäyttää oikeuttaan määrätä apteekista alkoholia tai huumausainetta taikka muuta niihin verrattavaa ainetta, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi toistaiseksi rajoittaa hänen oikeuttaan sanotunlaisten aineiden määräämiseen tai kokonaan kieltää häntä määräämästä niitä.

20 §

Käsitellessään 14—19 §:ssä tarkoitettuja asioita terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää asianomaista harjoittamasta hammaslääkärintointia tai rajoittaa hänen oikeuttaan hammaslääkärin toimen harjoittamiseen.

Ennen 14—19 §:ssä tarkoitettun asian lopul-

lista ratkaisemista on terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen varattava asianomaiselle hammaslääkärin toimen harjoittajalle tilaisuus antaa selitys asiassa. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi ennen asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

20 a §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaessaan hammaslääkärin menettäneeksi oikeuden harjoittaa hammaslääkärintointia taikka kieltäessään hammaslääkärin harjoittamista hammaslääkärintointia tai rajoittaessaan oikeutta hammaslääkärin toimen harjoittamiseen määrätä hammaslääkärintointia yksityisesti harjoittaneen erityisestä syystä luovuttamaan potilastietoja koskevat asiakirjat ammatinharjoittamispaikkakuntansa terveystieteiden keskuksen erillisarkistona hoidettaviksi.

21 §

Jos hammaslääkärin toimen harjoittaja tointaan harjoittaessaan on menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyteen tai laiminlyöntiin taikka käyttäytynyt sopimattomasti, eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä tuomioistuimessa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa hänelle suullisen tai kirjallisen varoituksen.

26 §

Menetetyksi julistetusta tai rajoitetusta hammaslääkärin toimen harjoittamisoikeudesta terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

28 §

Muutoksenhausta terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 14—20 a §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

30 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ratkaistavaksi tämän lain mukaan kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

5.

Laki**vastavuoroisesta sairaan- ja terveydenhoidosta rajaseudulla annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vastavuoroisesta sairaan- ja terveydenhoidosta rajaseudulla 9 päivänä kesäkuuta 1961 annetun lain (307/61) 3 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (74/91), seuraavasti:

3 §

Ruotsissa tai Norjassa valtakunnan rajalla olevassa kunnassa asuva, yksityisvastaanottoa pitävä lääkäri voi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta saada luvan harjoittaa lääkärintointia naapurikunnassa rajaseudulla Suomessa. Samanlainen oikeus voidaan antaa myös eri-

koislääkärille, joka ei vakinaisesti asu naapurimaan raja-alueella, mutta pitää siellä vastaanottoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

6.

Laki**hammasteknikon toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hammasteknikon toimen harjoittamisesta 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun lain (220/64) 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 1 a, 3, 3 a, 4 ja 5 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (67/91), seuraavasti:

1 §

Oikeutettu suorittamaan hammaslääkärin antamia hammasteknillisiä töitä sekä muiden toimeksiannosta suorittamaan irtohampaiden korjauksia on Suomen kansalainen, joka ope-
tushallituksen toimialaan kuuluvassa oppilaitoksessa suorittamansa tutkinnon perusteella on merkitty terveydenhuollon oikeusturvakes-
kuksen laillistetuista hammasteknikoista pitä-
mään luetteloon.

Hakemuksesta terveydenhuollon oikeustur-
vakeskus voi hyväksyä myös muussa maassa
hammasteknikoksi valmistuneen Suomen kan-
salaisen suorittamaan 1 ja 2 momentissa tar-
koitettuja tehtäviä ja merkittäväksi laillistetui-
ta hammasteknikoista pidettävään luetteloon.
Tarvittaessa terveydenhuollon oikeusturvakes-
kus voi vaatia, että hakijan on ennen luetteloon
merkitsemistä suoritettava terveydenhuollon
oikeusturvakeskuksen määräämä pätevyyskoe.

1 a §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi
määräämensä ehdoin myöntää hakemuksesta
muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oi-
keus toimia hammasteknikkona muussa poh-
joismaassa, 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun
oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

3 §

Hammasteknikko on toimensa harjoittami-
sessa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen
ja lääninhallituksen valvonnan alainen.

Hammasteknikko on velvollinen noudatta-
maan, mitä terveydenhuollon oikeusturvakes-
kus voimassa olevien säännösten nojalla mää-
rää ja antamaan terveydenhuollon oikeus-
turvakeskukselle ja lääninhallitukselle tilastolli-
sia tietoja ja muita selvityksiä sen estämättä,
mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.
Hammasteknikko on niin ikään velvollinen
ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa
sekä niiden muutokset viipymättä terveyden-

huollon oikeusturvakeskukselle ja lääninhallitukselle.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusten tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

3 a §

Hammasteknikon toimen harjoittajan tulee toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

1) ilmoittaa terveyslautakunnalle toimipaikkansa; sekä

2) antaa sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos hammasteknikko on tuomittu vankeusrangaistukseen tai tämän lain rikkomisesta

sakkoon taikka jos hammasteknikko mielisairauden taikka alkoholin tai huumeaineiden väärinkäytön vuoksi on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, voi terveydenhuollon oikeusturvakeskus julistaa hänet menettäneeksi oikeuden hammasteknikon toimen harjoittamiseen joko määräajaksi tai lopullisesti.

5 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettu terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätös pannaan valituksesta huolimatta heti täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

7.

Laki

sairaanhoitotoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan sairaanhoitotoimen harjoittamisesta 31 päivänä lokakuuta 1962 annetun lain (554/62) 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 2, 2a ja 4—6 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (68/91), seuraavasti:

1 §

Oikeus sairaanhoitotoimen harjoittamiseen joko toisen palveluksessa tai yksityisenä ammatinharjoittajana asetuksella säädetyissä sairaanhoitotoimen ammateissa on ainoastaan säädetty opinnäytteet suorittaneella henkilöllä, jonka terveydenhuollon oikeusturvakeskus on hyväksynyt merkittäväksi sairaanhoitotoimen harjoittajista pidettävään luetteloon. Lääkärintoimen ja hammaslääkärintoimen harjoittamisesta säädetään erikseen.

Hakemuksesta terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi hyväksyä merkittäväksi sairaanhoitotoimen harjoittajien luetteloon muualla kuin Suomessa koulutuksen saaneen henkilön, joka terveydenhuolto-oppilaitoksen antamalla

todistuksella osoittaa pätevyytensä harjoittaa koulutustaan vastaavaa sairaanhoitotoimintaa.

2 §

Sairaanhoitotoimenharjoittaja on toimintaansa harjoittaessaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen valvonnallinen ja velvollinen noudattamaan, mitä terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus voimassa olevien säännösten nojalla määrää, ja antamaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tai lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään. Lääninhallituksella on myös oikeus tehdä terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle esityksiä

5 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymisestä.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta annetussa laissa (/).

2 a §

Sairaanhoitotoimen harjoittajan tulee toimissaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

1) ilmoittaa terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa; sekä

2) antaa sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos sairaanhoitotoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt toimintaan harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaa hänet menettäneeksi oikeutensa sairaanhoitotoimensa harjoittamiseen toistaiseksi tai määräajaksi, taikka milloin asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti. Samoin voidaan menetellä, jos valtion tai kunnan palveluksessa oleva sairaanhoitotoimen harjoittaja on toimintaan harjoittaessaan tekemänsä rikoksen vuoksi pidätetty virantoimituksesta taikka tuomittu virantoimituksesta erotettavaksi tai viralta panttavaksi. Virantoimituksesta pidätetty tai erotettu julistetaan kuitenkin oikeutensa menettäneeksi enintään siksi ajaksi, jonka hän on virantoimituksesta pidätettynä tai erotettuna.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla 1 momentissa tarkoitettu henkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen tai viralta panttavaksi, on saanut lainvoiman, julistaa hänet menettä-

neeksi oikeutensa sairaanhoitotoimen harjoittamiseen, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Tuomioistuimen tulee viipymättä toimittaa terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle jäljennös 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä.

5 §

Jos sairaanhoitotoimen harjoittaja sairauden tai vamman vuoksi taikka alkoholin tai muun huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi toimintaan harjoittamaan, on terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella oikeus julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeutensa sairaanhoitotoimen harjoittamiseen.

Milloin on perusteltua aihetta otaksua, että sairaanhoitotoimen harjoittaja on 1 momentissa mainitusta syystä käynyt kykenemättömäksi toimintaan harjoittamaan, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen sekä kieltää häntä harjoittamasta sairaanhoitotoimintaan, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu.

Jos syy, joka on aiheuttanut sairaanhoitotoimen harjoittamisoikeuden menetyksen, lakkaa, voi terveydenhuollon oikeusturvakeskus hake-
muksesta antaa takaisin sanotun oikeuden.

6 §

Tämän lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökset voidaan valituksesta huolimatta panna täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

8.

Laki**hierojan toimesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hierojan toimesta 20 päivänä joulukuuta 1945 annetun lain (1231/45) 2 §, 6 §:n 1 momentti, 7 ja 10—13 §, 13 a §:n 2 kohta ja 14 §,

sellaisina kuin niistä ovat, 2 § 28 päivänä kesäkuuta annetussa laissa (1033/91), 8 §:n 1 momentti, 7 ja 10—13 §, 13 a §:n 2 kohta ja 14 § 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (69/91), seuraavasti:

2 §

Oikeus harjoittaa koulutetun hierojan tointa on Suomen kansalaisella, joka on suorittanut hierojan koulutuksen opetushallituksen toimialaan kuuluvassa oppilaitoksessa tai joka suoritettuaan koulutetuille hierojille määrätyn oppijakson terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymässä muussa opetuslaitoksessa on saanut koulutetun hierojan todistuksen taikka joka on saanut 6 §:n nojalla laillistuskirjan.

6 §

Suomen kansalaisen, joka on muussa maassa valmistunut koulutetuksi hierojaksi ja haluaa saada oikeuden harjoittaa Suomessa koulutetun hierojan tointa, tulee tehdä hakemus terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi, milloin se tarpeelliseksi katsotaan, vaatia, että hakija suorittaa kokeen tai tutkinnon 2 §:ssä tarkoitettussa opetuslaitoksessa. Hakijalle, jolla on riittävä pätevyys voi terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää oikeuden harjoittaa koulutetun hierojan tointa ja antaa laillistuskirjan. Jos hakija on valmistunut opetuslaitoksesta, joka vastaa Suomessa hierojia kouluttavalle laitokselle asetettuja vaatimuksia, oikeus harjoittaa koulutetun hierojan tointa on myönnettävä, jollei sen myöntämättä jättämiseen ole erityistä syytä.

7 §

Muu kuin Suomen kansalainen ei saa ilman terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen lupaa harjoittaa Suomessa hierojan tointa.

10 §

Jos koulutettu hieroja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt tointaan harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, terveydenhuollon

oikeusturvakeskus voi, jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että koulutettu hieroja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, tai että hän on osoittanut kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden koulutetun hierojan toimen harjoittamiseen määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle jäljennös 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä.

11 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi jo ennen kuin päätös, jolla koulutettu hieroja on tuomittu vankeusrangaistukseen, on saanut lainvoiman, julistaa koulutetun hierojan menettäneeksi oikeuden toimensa harjoittamiseen, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Niin ikään terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi, jos on perusteltua syytä otaksua, että koulutettu hieroja mielisairauden taikka alkoholin tai huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, määrätä hänet lääkärintarkastukseen asian selville saamiseksi sekä kieltää häntä harjoittamasta koulutetun hierojan tointa, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Jollei hän alistu lääkärintarkastukseen, poliisin on annettava tarvittavaa virka-apua.

12 §

Jos koulutettu hieroja mielisairauden taikka alkoholin tai huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, taikka epäsiiveillisellä elämällä tai epäsiiveillistä elämää edistämällä on osoittanut, ettei hän ole sen luottamuksen arvoinen, jota koulutetun hierojan tulee nauttia, voi

terveydenhuollon oikeusturvakeskus julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden harjoittaa hierojan tointa.

Jos syy, joka on aiheuttanut oikeuden menettämisen, lakkaa, voi terveydenhuollon oikeusturvakeskus hakemuksesta antaa oikeuden takaisin.

13 §

Koulutetun hierojan tointa harjoittava on toimintaansa harjoittaessaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen ja velvollinen noudattamaan, mitä terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus lain tai asetuksen taikka niiden nojalla annettujen määräysten nojalla määrää, sekä, milloin terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus erityisissä tapauksissa katsoo syytä olevan, antamaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tai lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

13 a §

Koulutetun hierojan toimen harjoittajan tulee toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

2) antaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

14 §

Muutoksenhausta terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 10—13 §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö kumoaa ne.

9.

Laki

optikon toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan optikon toimen harjoittamisesta 11 päivänä marraskuuta 1960 annetun lain (429/60) 2—4 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (70/91), seuraavasti:

2 §

Laillistetulla optikolla tarkoitetaan sitä, joka opetushallituksen toimialaan kuuluvassa oppilaitoksessa suorittamansa tutkinnon perusteella on terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta saanut oikeuden harjoittaa 1 §:ssä tarkoitettua optikon tointa. Laillistusta ei saa evätä, ellei epäämiseen ole 4 §:ssä tarkoitettua perustetta.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi hakemuksesta antaa laillistuksen myös Suomen kansalaiselle, joka on muussa maassa valmis-

tunut optikoksi. Tarvittaessa voi terveydenhuollon oikeusturvakeskus vaatia, että hakijan on ennen laillistusta suoritettava koe tai tutkinto 1 momentissa tarkoitettussa oppilaitoksessa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia optikkona muussa pohjoismaassa, oikeuden toimia laillistettuna optikkona Ahvenanmaan maakunnassa.

3 §

Laillistettu optikko on toimintaansa harjoittaessaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus voimassa olevien säännösten nojalla määrää, ja antamaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle ja lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään, sekä pitää määrittämisen terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen määräysten mukaisia luetteloita ja kortistoja 1 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistään.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta annetussa laissa (/).

3 a §

Laillistetun optikon tulee:

1) ilmoittaa terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle ja terveyslautakunnalle toimipaik-

kansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana; sekä

2) antaa sosiaali- ja terveysministeriön määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos laillistettu optikko on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta sakkoon taikka jos laillistettu optikko on sairauden taikka alkoholin tai huumausaineiden väärinkäytön johdosta käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan optikontointia, voi terveydenhuollon oikeusturvakeskus julistaa hänet joko määräajaksi tai lopullisesti menettäneeksi oikeutensa toimia laillistettuna optikkona.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

10.

Laki

proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun lain (1275/87) 2 §, 3 §:n 2 ja 3 momentti sekä 4, 6—8, 10 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (83/91), sekä

lisätään lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

2 §

Oikeuden toimia laillistettuna proviisorina tai laillistettuna farmaseuttina myöntää hakemuksesta terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Edellytyksenä oikeuden myöntämiselle on, että hakija, joka on Suomen kansalainen, on suorittanut kotimaan korkeakoulussa proviisorin tai vastaavasti farmaseutin tutkinnon taikka ulkomaan korkeakoulussa proviisorin tai vastaavasti farmaseutin tutkintoa vastaavan tutkinnon sekä terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tarpeelliseksi katsomat lisäopinnot ja palvelun apteekissa, sivuapteekissa, lääketehtaassa, lääketukku kaupassa tai sairaala-apteekissa.

Jos hakija täyttää 1 momentissa säädetty edellytykset, terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tulee myöntää proviisorin tai vastaavasti farmaseutin oikeus ja merkitä hänet laillistettuna proviisorina tai vastaavasti laillistettuna farmaseuttina näistä pidettävään luetteloon.

3 §

Edellä 2 §:ssä säädetty edellytykset täyttävälle muun maan kansalaiselle terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi myöntää luvan toimia proviisorina tai vastaavasti farmaseuttina Suomessa määräämnsä ehdoin.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määräämnsä ehdoin myöntää 2 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävälle muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia proviisorina tai farmaseuttina muussa pohjoismaassa, oikeuden toimia laillistettuna proviisorina tai laillistettuna farmaseuttina Ahvenanmaan maakunnassa.

4 §

Proviisorin tutkintoa suorittava opiskelija, joka on suorittanut proviisorin tutkinnon koulutusohjelmasta farmaseutin tutkintoa vastaavat opinnot ja terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tarpeellisiksi katsomat lisäopinnot sekä palvellut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen määräämän ajan apteekissa, lääke-tehtaassa, lääketukkukaupassa tai sairaala-apteekissa, voi toimia väliaikaisesti farmaseuttina.

5 a §

Jokainen proviisorin- tai farmaseutintoimen harjoittaja on toimessaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus säännösten tai määräysten nojalla määrää, sekä antamaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tai lääninhallituksen pyytämät ilmoitukset, selitykset ja selvitykset sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta annetussa laissa (/).

6 §

Jos proviisorin- tai farmaseutintoimen harjoittaja on toiminnallaan osoittanut tulleen tai jos hänet on sairauden, vian, vamman tai muun sellaisen syyn vuoksi katsottava osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan proviisorin- tai farmaseutintoimaa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaa hänet menettäneeksi oikeuden proviisorintoimen tai farmaseutintoimen harjoittamiseen taikka rajoittaa sitä.

7 §

Jos on perusteltua aihetta otaksua proviiso-

rin tai farmaseutin olevan kykenemätön toimimaan tehtävässään, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä toimimasta proviisorina tai farmaseuttina, kunnes kysymys hänen kykenemättömyydestään on lopullisesti ratkaistu. Jollei hän alistu lääkärintarkastukseen tai muuhun vastaavaan selvitykseen, poliisiviranomaisen on annettava tarvittavaa virka-apua.

8 §

Jos proviisori tai farmaseutti on toimessaan menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin, eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä tuomioistuimessa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi rangaista häntä kurinpitotoimin kirjallisella varoituksella.

10 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tämän lain perusteella antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määrätä, että 6 ja 7 §:ssä tarkoitettua päätöstä on valituksesta huolimatta heti noudatettava.

11 §

Tarkempia säännöksiä proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta sekä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

11.

Laki steriloimislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä huhtikuuta 1970 annetun steriloimislain (283/70) 4 §:n 1 ja 3 momentti sekä 5 ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (87/91), seuraavasti:

4 §

Steriloimiseen voidaan ryhtyä:

1) 1 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa steriloimisen suorittavan lääkärin päätöksellä;

2) 1 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa kahden lääkärin päätöksellä; sekä

3) 1 §:n 5 ja 6 kohdassa ja 2 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen luvalla.

Jos yhden lääkärin, tai 1 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa, kahden lääkärin päätös on kielteinen, voidaan lupaa steriloimiseen pyytää terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta.

5 §

Tässä laissa tarkoitetut terveydenhuollon oi-

keusturvakeskukselle kuuluvat asiat käsitellään raskauden keskeyttämis- ja steriloimisasioiden lautakunnassa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on käsiteltävä 1 momentissa mainitut asiat kiireellisinä. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

8 §

Steriloimisen suorittaa laillistettu lääkäri tai se, jolle terveydenhuollon oikeusturvakeskus lääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain (562/78) 6 §:n 2 momentin nojalla on myöntänyt luvan harjoittaa lääkärintointia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

12.

Laki kastroimislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä huhtikuuta 1970 annetun kastroimislain (282/70) 4 §, 7 §:n 1 momentti ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (88/91), seuraavasti:

4 §

Kastroimiseen voidaan ryhtyä vain terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen luvalla. Näämä ja muut tässä laissa tarkoitetut terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle kuuluvat asiat käsitellään kastroimisasioiden lautakunnassa niin kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

7 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi luvan myöntävässä päätöksessään määrätä kastroimisen suorittamisen lykättäväksi enintään

yhden vuoden määräajaksi päätöksen antamisesta.

vän jälkitarkastuksen ja -hoidon suorittaa laillistettu lääkäri terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen määräämässä sairaalassa.

8 §

Kastroimisen sekä siihen mahdollisesti liitty-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

13.

Laki

raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan raskauden keskeyttämisestä 24 päivänä maaliskuuta 1970 annetun lain (239/70) 5 §:n 3 momentti, 5 a §, 6 §:n 1 ja 3 momentti sekä 8, 10 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (89/91), seuraavasti:

5 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi kuitenkin, jollei nainen raskaaksi saatettaessa ollut täyttänyt seitsemäätoista vuotta tai jos siihen muuten on erityistä syytä, antaa luvan raskauden keskeyttämiseen myöhemminkin, ei kuitenkaan kahdennenkymmenennen raskausviikon jälkeen.

5 a §

Sen estämättä, mitä 5 §:ssä säädetään, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa luvan raskauden keskeyttämiseen, jos lapsivesi- tai ultraäänitutkimuksella, serologisilla tutkimuksilla taikka muulla vastaavalla luotettavalla tutkimuksella on todettu vaikea sikiön sairaus tai ruumiinvika, ei kuitenkaan kahdennenkymmenenneljän raskausviikon jälkeen.

6 §

Raskaus voidaan keskeyttää:

1) 1 §:n 1—3 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kahden lääkärin lupapäätöksellä tai asetuksella tarkemmin säädettyissä tapauksissa vaihtoehtoisesti terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen luvalla;

2) 1 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa keskeyttämisen suorittavan lääkärin päätöksellä; sekä

3) 1 §:n 5 kohdassa ja 5 §:n 3 momentissa sekä 5 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen luvalla.

Jos kahden, tai 1 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa, yhden lääkärin päätös on kielteinen, voidaan lupa raskauden keskeyttämiseen pyytää terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta.

8 §

Lausunnonantajalääkärinä voi toimia jokainen valtion, kunnan tai kuntainliiton palveluksessa oleva lääkäri taikka terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen määräämä muu lääkäri.

Raskauden keskeyttäminen suoritetaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tähän tarkoitukseen hyväksymässä sairaalassa (*keskeyttämissairaala*). Suorittajalääkärinä voi toimia jokainen sanotun sairaalan palveluksessa oleva laillistettu lääkäri.

10 §

Tämän lain 1, 5, 5a ja 6 §:n mukaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle kuuluvat asiat käsitellään raskaudenkeskeyttämis- ja sterilöimisasioiden lautakunnassa niin kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on käsiteltävä 1 momentissa mainitut asiat kiireellisinä. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

11 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on valvottava, että lausunnonantaja- ja suorittaja-

lääkärit pyrkivät noudattamaan tasapuolista ja yhdenmukaista käytäntöä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

14.

Laki

mielenterveyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/90) 2 §:n 3 momentti, 6 §:n 3 momentti, 16 §, 17 §:n 1—3 momentti, 18, 19, 21 ja 22 § sekä 24 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 13 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1435/91), seuraavasti:

2 §

Ohjaus ja valvonta

Mielenterveystyön asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

6 §

Valtion mielisairaalassa annettava hoito

Päätöksen rikoksesta syytetyn valtion mielisairaalaan ottamisesta, hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta tekee terveydenhuollon oikeusturvakeskus siten kuin 17 §:ssä säädetään. Muulloin päätöksen valtion mielisairaalaan ottamisesta, hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta tekee valtion mielisairaalan ylilääkäri.

16 §

Mielentilatutkimus

Tuomioistuimen on määrättyään rikoksesta syytetyn mielentilatutkimukseen viipymättä toimitettava asiakirjat terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus määrää, missä mielentilatutkimus suoritetaan ja, jos se suoritetaan sairaalan ulkopuolella, kuka sen suorittaa.

Mielentilatutkimus on toimitettava ja lausunto rikoksesta syytetyn mielentilasta annettava terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle viimeistään kahden kuukauden kuluttua mie-

lentilatutkimuksen aloittamisesta. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi perustellusta syystä pidentää tutkimusaikaa enintään kahdelta kuukaudelta.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus antaa saamansa lausunnon perusteella oman lausuntonsa rikoksesta syytetyn mielentilasta tuomioistuimelle.

17 §

Hoito tahdosta riippumatta mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos edellytykset rikoksesta syytetyn määräämiseen hoitoon hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, kun mielentilatutkimus on toimitettu, terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta.

Hoitoon määrättyä saadaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöksen nojalla pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Jos ennen tämän ajan päättymistä näyttää ilmeiseltä, että hoidon jatkaminen on välttämätöntä sen jälkeenkin, mutta siitä ei päästä potilaan kanssa yhteisymmärrykseen, potilaasta on annettava tarkkailulausunto sen selvittämiseksi, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta edelleen olemassa. Hoidon jatkaminen tai lopettaminen on ratkaistava 11 §:ssä tarkoitettua lääkärin kirjallisella päätöksellä ennen kuin hoitoa on kestänyt kuusi kuukautta. Päätös on heti alistettava terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen vahvistettavaksi.

Hoidon jatkamista koskevan päätöksen nojalla potilasta saadaan pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuu-

kautta. Tämän jälkeen on selvitettävä uudelleen, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta olemassa. Päätöksen hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta tekee terveydenhuollon oikeusturvakeskus.

18 §

Sairaalasta poistaminen mielentilatutkimuksen jälkeen.

Jos mielentilatutkimuksen perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet saadaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen suostumuksella poistaa hänen sitä halutessaan sairaalasta jo ennen kuin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen lausunto on annettu.

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus 16 §:n 3 momentissa tarkoitettussa lausunnossaan toteaa, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen sitä halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta.

19 §

Rikoksesta syytetyn kehitysvammaisen erityishuolto.

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus 18 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) 32 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätös vastaa tällöin kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 33 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityishuollon johtoryhmän päätöstä. Päätöstä ei kuitenkaan alisteta lääninoikeuden vahvistettavaksi.

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus erityishuollon johtoryhmän esityksestä katsoo, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetyt edellytyksiä vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ei enää ole, erityishuolto on heti lopetettava ja potilas poistettava erityishuoltoa antavasta toimintayksiköstä hänen sitä halutessaan.

21 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittäminen

Jos tuomioistuin jättää rikoksesta syytetyn mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta, tuomioistuin voi saattaa kysymyksen hänen psykiatrisen sairaanhoidon tarpeestaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen selvittäväksi. Tuomioistuin voi samalla määrätä hänet säilytettäväksi vankilassa, kunnes terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätös on annettu.

Jos rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairaanhoidon tarpeen selvittämiseksi on välttämätöntä, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määrätä hänet enintään 30 päiväksi sairaalaan tutkittavaksi.

22 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoito hänen tahdostaan riippumatta

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus toteaa, että edellytykset mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta. Hoidossa pitämisestä ja hoidon jatkamisesta on voimassa, mitä 17 §:ssä säädetään.

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus toteaa, että edellytyksiä mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen niin halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta tai hänen säilyttämisensä vankilassa välittömästi lopetettava.

Jos terveydenhuollon oikeusturvakeskus 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, terveydenhuollon oikeusturvakeskus päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta niin kuin 19 §:ssä säädetään.

24 §

Muutoksenhaku

Sairaalan lääkärin päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta, saa

hakea muutosta valittamalla lääninoikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Sairaalan lääkärin 17 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa tekemään päätökseen, joka koskee hoidon jatkamista potilaan tahdosta riippumatta, haetaan kuitenkin muutosta valittamalla terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdos-

taan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityis- huollon antamista vastoin tahtoa, samoin kuin lääninoikeuden ja terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

15.

Laki

ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön 26 päivänä huhtikuuta 1985 annetun lain (355/85) 2, 6, 7, 9 ja 12 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (80/91), seuraavasti:

2 §

Elimiä ja kudoksia voidaan irrottaa toisen ihmisen sairauden tai ruumiinvamman hoitoa varten terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen luvalla kahdeksantoista vuotta täyttäneestä henkilöstä, joka on antanut siihen kirjallisen suostumuksensa. Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle osoitettavaan lupahakemukseen tulee liittää lausunnot elinsiirtokirurgiaa ja psykiatria edustavilta asiantuntioilta. Näitä lausuntoja ei ole tarpeen liittää hakemukseen, jos kyse on uusiutuvan kudoksen irrottamisesta.

Henkilöstä, joka ei ole täyttänyt kahdeksantoista vuotta, voidaan erityisestä syystä irrottaa ainoastaan uusiutuvaa kudosta huoltajan tai uskotun miehen kirjallisella suostumuksella ja terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen luvalla. Luovuttajan mielipide toimenpiteeseen on selvitettävä, jos se hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden on mahdollista, eikä toimenpidettä saa suorittaa, jos henkilö itse sitä vastustaa. Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle osoitettavaan lupahakemukseen tulee sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään,

liittää lausunto lastenpsykiatria tai lastentautien erikoisalaa edustavalta asiantuntijalta.

6 §

Ruumiinavauksen yhteydessä voidaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen luvalla irrottaa elimiä ja kudoksia lääkkeen valmistamista tai lääketieteellistä tutkimusta varten, milloin sitä on pidettävä perusteltuna erityisesti lääketieteellisestä syystä.

7 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus hyväksyy ne sairaalat ja laitokset, joissa elimiä tai kudoksia voidaan irrottaa tässä laissa säädettyyn tarkoitukseen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että sairaalalla ja laitoksella on asianmukaiset tilat ja laitteet sekä tarvittava henkilökunta.

9 §

Kun elimien ja kudoksien irrottaminen tahtuu lääkkeen valmistamista tai lääketieteellistä tutkimusta varten, tulee asianomaisen sairaalan tai laitoksen ilmoittaa terveydenhuol-

lon oikeusturvakeskukselle lääkäri, joka vastaa tästä toiminnasta.

12 §

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemat määräykset siitä, miten kuolema on todettava, sekä vahvistaa tarvittavien lomakkeiden kaavat.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

16.

Laki

terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä 9 päivänä kesäkuuta 1989 annetun lain (556/89) 2 ja 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 5 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (115/91), seuraavasti:

2 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusella voi sille laissa tai asetuksessa säädettyjen tilastointi-, suunnittelu-, tutkimus- ja valvontatehtävien hoitamiseksi olla asetuksella säädettyjä terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereitä.

Lisäksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskusella voi olla huumausaine-laissa (41/72) ja huumausaineasetuksessa (282/81) tarkoitettua huumausaineseurantaa varten huumausaineseurantarekisteri.

3 §

Terveydenhuollon viranomaiset ja laitokset sekä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen alaiseen terveydenhuolto- ja farmaseuttiseen henkilöstöön kuuluvat ovat velvollisia salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä antamaan maksutta sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuselle asetuksella säädettyt tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin talletettavat tiedot hallussaan olevista asiakirjoista ja rekistereistä.

4 §

Tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin

hin talletetut henkilötiedot on pidettävä salassa. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voi kuitenkin antaa luvan henkilötietojen luovuttamiseen, jos luovutus tapahtuu terveydenhuollon toimintaa, tautien ennaltaehkäisyä tai hoitoa koskevaa taikka näihin liittyvää määrättyä tieteellistä tutkimusta varten ja jos luovutus täyttää henkilörekisterilain (471/87) 19 §:n 1 momentin 3 kohdan vaatimukset. Ennen lupapäätöksen antamista on varattava tietosuojavaltuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi.

5 §

Huumausaineseurantarekisteriin sisältyviä tietoja terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi kuitenkin käyttää terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen alaisen terveydenhuollon- ja farmaseuttisen henkilöstön valvontaan. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voi tätä tarkoitusta varten luovuttaa huumausaineseurantarekisteriin sisältyviä tietoja terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

17.

Laki**kuolemansyyntä selvittämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuolemansyyntä selvittämisestä 1 päivänä kesäkuuta 1973 annetun lain (459/73) 3 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (114/91), seuraavasti:

3 §

Lääketieteellisessä kuolemansyyntä selvittämisessä on noudatettava sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia menettelytapoja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

18.

Laki**sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/82) 4 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (93/91), seuraavasti:

4 §

Sosiaalihuollon asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutki-

mus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

19.

Laki**kansanterveyslain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 4 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (71/91), seuraavasti:

4 §

Kansanterveystyön asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutki-

mus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

20.

Laki**työterveyshuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun työterveyshuoltolain (743/78) 5 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 10 a §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (75/91), seuraavasti:

5 §

Täydennyskoulutus

Työterveyshuoltotehtävissä toimivan terveydenhuollon ammattihenkilön työnantaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että ammattihenkilö osallistuu sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaisesti täydennyskoulutukseen vähintään kerran viidessä vuodessa.

10 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaan työnantajan järjestettäväksi kuuluvan työterveyshuollon toteuttamisesta huolehtivien terveyskeskusten, työterveyshuoltopalveluja tuottavien yksiköiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden toiminnan sekä työterveyshuoltopalvelujen sisällön lääketieteellinen valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysminis-

teriölle ja lääninhallitukselle siten kuin siitä erikseen säädetään.

10 a §

Tiedonsaantioikeus

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja sen määräämällä asiantuntijalaitoksella on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavia tietoja työterveyshuollon toteuttamisesta huolehtivilta terveyskeskuksilta, työterveyshuoltopalveluja tuottavilta yksiköiltä sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiltä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

21.

Laki**erikoissairaanhoidon 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoidon lain (1062/89) 5 §:n 3 momentti,
sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (77/91), seuraavasti:

5 §

Erikoissairaanhoidon asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen

saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

22.

Laki**valtion mielisairaaloista annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion mielisairaaloista 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun lain (1292/87) 1 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (78/91), seuraavasti:

1 §

Valtion mielisairaaloita ovat sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen alaiset Niuvanniemen sairaala ja Vanhan Vaasan sairaala. Valtion mielisairaalaan tutkittaviksi ja hoidettaviksi otettavista säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

23.

Laki**yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 10 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yksityisestä terveydenhuollosta 9 päivänä helmikuuta 1990 annetun lain (152/90) 10 §:n 2 momentti ja 13 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (79/91), seuraavasti:

10 §

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava henkilökunnassa, toimitiloissa ja toiminnassa tapahtuneet muutokset sekä annettava muut sosiaali- ja terveysministeriön määräämät selvitykset.

13 §

Ohjaus ja valvonta

Tämän lain yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

24.

Laki

sairaanhoitotarvikelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1984 annetun sairaanhoitotarvikelain (997/84) 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti, 5 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti, 10 §:n 2 momentti sekä 11 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (85/91), seuraavasti:

2 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus ratkaisee tarvittaessa, onko kyseessä sairaanhoitotarvike vai ei.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä ja ohjeita sairaanhoitotarvikkeiden ominaisuuksista ja laadusta.

5 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

6 §

Milloin on todettu tai on perusteltua aihetta epäillä, että sairaanhoitotarvike on käyttötarkoitukseensa soveltumaton tai että siitä voi sen käyttötarkoitus huomioon ottaen aiheutua terveydellistä haittaa, sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voi kieltää tarvikkeen valmistuksen, maahantuonnin, myynnin ja käytön tai määrätä näitä koskevia rajoituksia.

Kieltäessään sairaanhoitotarvikkeen valmistuksen, maahantuonnin tai käytön taikka päättäessään niitä koskevista rajoituksista, sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voi samalla määrätä, että sairaanhoitotarvike tulee saattaa määräysten mukaiseksi, että maahantuojan tai valmistajan tulee poistaa tarvikkeet myynnistä taikka että tarvikkeet tulee hävittää maahantuojan tai valmistajan kustannuksella.

7 §

Sosiaali- ja terveysministeriön määrittämistä sairaanhoitotarvikkeista, jotka aiotaan ensimmäisen kerran luovuttaa myyntiin, on niiden valmistajan tai maahantuojan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle. Ilmoitus on tehtävä myös, jos jo ilmoitettua tarviketta tai sen valmistusta oleellisesti muutetaan.

10 §

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista merkinnöistä ja ohjeista.

11 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksella ja sen valtuuttamalla laitoksella on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten päästä sairaanhoitotarvikkeen valmistus-, varasto- ja myyntipaikkaan ja suorittaa siellä tarkastuksia sekä tarvittaessa ottaa tarvikkeesta korvauksetta näytteitä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

25.

Laki**rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1184/88) 3 §:n 2 momentti,
 sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (90/91), seuraavasti:

3 §

Kuntoutukseen hyväksyminen

Perusteiden ja ohjeiden tulee perustua 2 §:ssä tarkoitettuihin valintaperusteisiin sekä ohjeisiin, jotka sosiaali- ja terveysministeriö kuntoutukseen kuuluvasta tutkimuksesta ja hoidosta antaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

26.

Laki**sairausvakuutuslain 50 ja 52 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 50 §:n 2 momentti ja 52 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (91/91), seuraavasti:

50 §

Neuvottelukunnan puheenjohtaja ja yksi jäsenistä, joka samalla toimii varapuheenjohtajana, määrätään kansaneläkelaitoksen esityksestä sekä muut jäsenet ja varajäsenet siten, että sosiaali- ja terveysministeriö, lääkäreitä edustava järjestö, työnantajat ja vakuutettujen olosuhteiden tuntemus tulevat neuvottelukunnassa edustetuiksi.

si kerrallaan. Siihen kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yksi lääkärijäsen ja kaksi vakuutettujen olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan osalta on kansaneläkelaitokselle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. Vastaavasti on lääkärijäsenen osalta varattava terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tilaisuus lausunnon antamiseen. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan puheenjohtajalla tulee olla tuomarin virkaan vaadittava kelpoisuus.

52 §

Sosiaalivakuustoitimikunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla asinomaisen alueen sosiaalivakuutuslautakuntaan. Lautakunnan asettaa valtioneuvosto neljäksi vuodek-

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

27.

Laki**kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kehitysvammaisten erityishuollosta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetun lain (519/77) 3 §:n 2 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (96/91), seuraavasti:

3 §

 Erityishuoltoon kuuluvan opetuksen ohjauksesta ja valvonnasta huolehtii opetushallitus.
 -----

ja oikeudesta tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

Kehitysvammaisten erityishuollon asiantuntijaviranomaisena toimii sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, jonka tehtävistä

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

28.

Laki**äitiysavustuslain 10 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1941 annetun äitiysavustuslain (424/41) 10 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (98/91), seuraavasti:

10 §

Äitiysavustus suoritetaan kunnan varoista, mikäli koko avustusta tai sen osaa vastaavaa määrää ei ole kunnan tilauksesta etukäteen toimitettu sille joko rahana tai sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen määräämien tarvikkeiden muodossa.

Korvaus kunnan varoista maksetuista avustuksista suoritetaan hakemuksesta kunnalle kalenterivuositain. Kunnan tulee hakea korvausta sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä uhalla, että oikeus siihen muuten voidaan katsoa menetetyksi.

11 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen asiana on valvoa, että kunta suorittaessaan äitiysavustuksia noudattaa tätä lakia sekä sen nojalla annettuja säännöksiä.

Kunta on velvollinen vaadittaessa esittämään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle valvontaa varten tarpeelliset asiakirjat ja muut selvitykset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

29.

Laki

lapsiksiottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lapsiksiottamisesta 8 päivänä helmikuuta 1985 annetun lain (153/85) 17 §, 20 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 momentti, 22 §:n 11 kohta, 28 §, 50 §:n 1 ja 2 momentti, 51 §:n 2 ja 3 momentti sekä 52 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (102/91), seuraavasti:

17 §

Ottolapsineuvonnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle.

Ottolapsineuvontaa antavat sosiaalilautakunnat sekä ottolapsitoimistot, jotka ovat saaneet sosiaali- ja terveysministeriön luvan harjoittaa ottolapsineuvontaa.

20 §

Kansainvälisen lapsiksiottamispalvelun yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle.

21 §

Kansainvälistä lapsiksiottamispalvelua antavat Suomessa ne sosiaalilautakunnat ja yhteisöt, jotka ovat saaneet sosiaali- ja terveysministeriön luvan tähän toimintaan (*palvelunantajat*).

22 §

Palvelunantajan tehtävänä on:

11) huolehtia muista sosiaali- ja terveysministeriön antamista tehtävistä.

28 §

Lapsen vanhemman, joka aikoo antaa alaikäisen lapsensa ottolapseksi, tai henkilön, joka aikoo ottaa alaikäisen lapsen ottolapseksi, on pyydettävä ottolapsineuvonnan järjestämistä kotipaikkansa sosiaalilautakunnalta tai sosiaali- ja terveysministeriön luvan saaneelta ottolapsitoimistolta.

50 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi hakemuk-

sesta myöntää luvan ottolapsitoimiston ylläpitämiseen kuntainliitolle tai muulle kuntayhtymälle taikka Suomessa rekisteröidylle yhdistykselle.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi, hankittuaan asiasta ensin lapsiksiottamisasioiden lautakunnan lausunnon, myöntää luvan kansainvälisen lapsiksiottamispalvelun antamiseen sosiaalilautakunnalle, kuntainliitolle tai muulle kuntayhtymälle taikka Suomessa rekisteröidylle yhdistykselle.

51 §

Luvan myöntäessään sosiaali- ja terveysministeriö voi samalla antaa tarkempia määräyksiä ottolapsineuvonnan tai kansainvälisen lapsiksiottamispalvelun harjoittamisesta.

Ottolapsitoimiston ja kansainvälisen lapsiksiottamispalvelun antaja on velvollinen antamaan sosiaali- ja terveysministeriölle sen pyytämiä valvontaa varten tarpeellisia tietoja ja selvityksiä.

52 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi peruuttaa 50 §:n nojalla myöntämänsä luvan, jos ottolapsineuvontaa tai kansainvälistä lapsiksiottamispalvelua annettaessa ei noudateta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä taikka jos toiminnassa havaitaan puutteellisuuksia tai epäkohtia eikä niitä ole sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa korjattu tai poistettu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

30.

Laki

säteilylain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun säteilylain (592/91) 6 §, 38 §:n 3 momentti sekä 41 § seuraavasti:

6 §

Valvontaviranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo säteilyturvakeskus. Säteilyn lääketieteellistä käyttöä ohjaa ja valvoo sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön alaisena säteilyturvakeskus siten kuin jäljempänä 38 ja 41 §:ssä tai muualla säädetään.

38 §

Säteilyn lääketieteellisen käytön perusteet

Ohjeet säteilyn käytön lääketieteellisistä perusteista antaa tarvittaessa säteilyturvakeskus.

41 §

Lääketieteelliset joukkotutkimukset

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa tarvittavat määräykset sellaisista joukkotutkimuksista, joissa säteilyä kohdistetaan oireettomiin henkilöihin, jollei lailla toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 199 .

31.

Laki

kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lain (481/83) 4 §, sellaisena kuin se on muutettuna 10 päivänä tammikuuta 1986 ja 17 päivänä tammikuuta 1991 annetuilla laeilla (36/86 ja 116/91), seuraavasti:

4 §

Koulun yleinen johto ja valvonta kuuluvat opetushallitukselle.

Koululla tulee olla ohjesääntö, jonka opetushallitus vahvistaa.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 199 .

32.

Laki**kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotitaloustyöntekijän työsuhteesta 16 päivänä joulukuuta 1977 annetun lain (951/77) 2 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (108/91), seuraavasti:

2 §

Poikkeukset soveltamisalaan

Tämä laki ei koske:

men harjoittajista pidettävään luetteloon, jos hänen tehtävänä on yksinomaan lasten hoito ja siihen välittömästi liittyvät tehtävät; sekä

4) lastenhoitajaa, joka on merkitty lastenhoitajana sairaanhoitotoimen harjoittamisesta annetun lain (554/62) mukaisesti sairaanhoitotoi-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

33.

Laki**vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä 9 päivänä toukokuuta 1953 annetun lain (317/53) 3 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (113/91), seuraavasti:

3 §

Ennen 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tuomioistuimen on, jos lisäselvitys syytetyn henkilöstä on tarpeen, hankittava siitä terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen lausunto. Tuomioistuin voi myös määrätä syytetyn tutkittavaksi hänen mielentilansa ja luonteenlaa-

tunsa selville saamiseksi. Tällöin sovelletaan, mitä rikoksesta syytetyn mielentilan selville saamiseksi toimitettavasta tutkimuksesta erikseen säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

34.

Laki**tartuntatautilain 7 §:n 2 momentin ja 26 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun tartuntatautilain (583/86) 7 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (756/92) ja 26 § sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (770/92).

2 §
Tämä laki tulee voimaan 3 päivänä elokuuta 1992.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1992

Tasavallan Presidentti**MAUNO KOIVISTO**Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma HUUHTANEN*

3.

Laki**lääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lääkärintoimen harjoittamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1978 annetun lain (562/78) 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentin johdantokappale, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 2—4 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 §, 9 §:n 1 ja 5 kohta, 11 §:n 1 momentti, 13 ja 14 §, 15 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §, 17 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 18—21, 26 ja 28 § sekä 30 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (65/91), sekä

kumotaan 29 §, sellaiösenä kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1992 annetussa laissa (65/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Se, joka on suorittanut kotimaan korkeakoulussa lääketieteellisen perustutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa sosiaali- ja terveyshallituksen hyväksymän vastaavan tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset, saa harjoittaa lääkärintointa terveyskeskuksen, kunnallisen sairaanhoitolaitoksen, muun kunnan tai kuntainliiton tai valtion sairaanhoitolaitoksen taikka sosiaali- ja terveyshallituksen hyväksymän muun vastaavan laitoksen apulaislääkäriin virassa, toimessa tai tehtävässä ja erityisestä syystä muussakin lääkärin tehtävässä kuin apulaislääkäriinä.

3 §

Sosiaali- ja terveyshallitus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa itsenäisesti lääkärin ammattia laillistettuna lääkärinä sille, joka on:

4 §

Sosiaali- ja terveyshallitus myöntää hakemuksesta erikoislääkäriin oikeuden lääkärille, joka on:

Ehdotus

2 §

Se, joka on suorittanut kotimaan korkeakoulussa lääketieteellisen perustutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* hyväksymän vastaavan tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset, saa harjoittaa lääkärintointa terveyskeskuksen, kunnallisen sairaanhoitolaitoksen, muun kunnan tai kuntainliiton tai valtion sairaanhoitolaitoksen taikka *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* hyväksymän muun vastaavan laitoksen apulaislääkäriin virassa, toimessa tai tehtävässä ja erityisestä syystä muussakin lääkärin tehtävässä kuin apulaislääkäriinä.

3 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa itsenäisesti lääkärin ammattia laillistettuna lääkärinä sille, joka on:

4 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta erikoislääkäriin oikeuden lääkärille, joka on:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1) suorittanut kotimaan korkeakoulussa erikoislääkärin tutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa sosiaali- ja terveyshallituksen hyväksymän vastaavan tutkinnon tai muuten hankkinut vastaavan pätevyyden; ja

2) osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetty mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

1) suorittanut kotimaan korkeakoulussa erikoislääkärin tutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* hyväksymän vastaavan tutkinnon tai muuten hankkinut vastaavan pätevyyden; ja

2) osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetty mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

6 §

6 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia lääkärinä muussa pohjoismaassa, 3 ja 4 §:ssä tarkoitetun oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

Ulkomaalaiselle, joka on suorittanut 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tutkinnon ja jolla on tehtävän edellyttämä, asetuksella säädetty pätevyys sekä riittävä kielitaito, sosiaali- ja terveyshallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää luvan määräämnsä ehdoin 2—5 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin ja oikeuden toimia laillistettuna lääkärinä.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi peruuttaa 3 momentissa tarkoitetun luvan, jos siihen harkitaan olevan syytä.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia lääkärinä muussa pohjoismaassa, 3 ja 4 §:ssä tarkoitetun oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

Ulkomaalaiselle, joka on suorittanut 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tutkinnon ja jolla on tehtävän edellyttämä, asetuksella säädetty pätevyys sekä riittävä kielitaito, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää luvan määräämnsä ehdoin 2—5 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin ja oikeuden toimia laillistettuna lääkärinä.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi peruuttaa 3 momentissa tarkoitetun luvan, jos siihen harkitaan olevan syytä.

7 §

7 §

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun lääkärin-toimen harjoittajan on annettava sosiaali- ja terveyshallitukselle kirjallisesti ja omalla nimikirjoituksellaan varustettuna seuraava lääkärinvakuutus:

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun lääkärin-toimen harjoittajan on annettava *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* kirjallisesti ja omalla nimikirjoituksellaan varustettuna seuraava lääkärinvakuutus:

8 §

8 §

Edellä 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan evätä vain sellaisella perusteella, jolla sosiaali- ja terveyshallitus tämän lain nojalla voisi julistaa hakijan menettäneeksi oikeuden lääkärin-toimen harjoittamiseen.

Edellä 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan evätä vain sellaisella perusteella, jolla *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* tämän lain nojalla voisi julistaa hakijan menettäneeksi oikeuden lääkärin-toimen harjoittamiseen.

9 §

9 §

Lääkärin-toimen harjoittajan tulee:

Lääkärin-toimen harjoittajan tulee:

1) ilmoittaa sosiaali- ja terveyshallitukselle ja terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana;

1) ilmoittaa *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* ja terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana;

Voimassa oleva laki

5) antaa sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

11 §

Jokaisella, jolla on oikeus harjoittaa lääkärintointia, on, jollei asetuksella toisin säädetä, oikeus sosiaali- ja terveyshallituksen ohjeiden mukaan määrätä apteekista lääkkeitä lääkinnällistä tai lääketieteellistä tarkoitusta varten noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

13 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä siitä, mitä lääkärin-toimen harjoittajan tulee ottaa huomioon antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja sekä muutoinkin harjoittaessaan lääkärintointia.

Jokainen lääkärin-toimen harjoittaja on toimessaan sosiaali- ja terveyshallituksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä sosiaali- ja terveyshallitus tai lääninhallitus säännösten tai määräysten nojalla määrää, sekä antamaan sosiaali- ja terveyshallituksen tai lääninhallituksen pyytämät ilmoitukset, selitykset ja selvitykset.

14 §

Jos lääkärin-toimen harjoittaja on iän, sairauden tai muun syyn vuoksi käynyt taikka toiminnallaan osoittanut käyneensä osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan lääkärintointia, sosiaali- ja terveyshallitus voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden lääkärin-toimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

15 §

Jos on perusteltua aihetta otaksua, että lääkärin-toimen harjoittaja on käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan lääkärintointia, sosiaali- ja terveyshallitus voi asian selville saami-

Ehdotus

5) antaa *sosiaali- ja terveysministeriön* määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

11 §

Jokaisella, jolla on oikeus harjoittaa lääkärintointia, on, jollei asetuksella toisin säädetä, oikeus *sosiaali- ja terveysministeriön* ohjeiden mukaan määrätä apteekista lääkkeitä lääkinnällistä tai lääketieteellistä tarkoitusta varten noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä siitä, mitä lääkärin-toimen harjoittajan tulee ottaa huomioon antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja sekä muutoinkin harjoittaessaan lääkärintointia.

Jokainen lääkärin-toimen harjoittaja on toimessaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* tai lääninhallitus säännösten tai määräysten nojalla määrää, sekä antamaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tai lääninhallituksen pyytämät ilmoitukset, selitykset ja selvitykset *sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.*

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta annetussa laissa (/).

14 §

Jos lääkärin-toimen harjoittaja on iän, sairauden tai muun syyn vuoksi käynyt taikka toiminnallaan osoittanut käyneensä osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan lääkärintointia, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden lääkärin-toimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

15 §

Jos on perusteltua aihetta otaksua, että lääkärin-toimen harjoittaja on käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan lääkärintointia, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi asian sel-

Voimassa oleva laki

seksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä harjoittamasta lääkärintointa, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Lääkärintarkastuksessa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa.

Sosiaali- ja terveyshallitus ja lääninhallitus voivat tarvittaessa määrätä suoritettavaksi lääkärintoimen harjoittajan vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen sekä potilaskortiston tarkastuksen. Tarkastuksen toimittajaksi voidaan määrätä vain laillistettu lääkäri.

16 §

Sosiaali- ja terveyshallituksen pitäessä sitä erityisestä syystä tarpeellisena lääkärintoimen harjoittaja on velvollinen sosiaali- ja terveyshallituksen määräyksestä osallistumaan täydennyskoulutukseen uhalla, että sosiaali- ja terveyshallitus voi muutoin kieltää häntä harjoittamasta lääkärintointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan lääkärintoimen harjoittamiseen, kunnes hän on esittänyt osallistuneensa sosiaali- ja terveyshallituksen määräämään koulutukseen.

17 §

Jos lääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt lääkärintointa harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, sosiaali- ja terveyshallitus voi, milloin rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että lääkärintoimen harjoittaja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden lääkärintoimen harjoittamiseen määrääjäksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää jäljennös 1 tai 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä sosiaali- ja terveyshallitukselle.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla lääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, kieltää

Ehdotus

ville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä harjoittamasta lääkärintointa, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Lääkärintarkastuksessa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus ja lääninhallitus voivat tarvittaessa määrätä suoritettavaksi lääkärintoimen harjoittajan vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen sekä potilaskortiston tarkastuksen. Tarkastuksen toimittajaksi voidaan määrätä vain laillistettu lääkäri.

16 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen pitäessä sitä erityisestä syystä tarpeellisena lääkärintoimen harjoittaja on velvollinen *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräyksestä osallistumaan täydennyskoulutukseen uhalla, että *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi muutoin kieltää häntä harjoittamasta lääkärintointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan lääkärintoimen harjoittamiseen, kunnes hän on esittänyt osallistuneensa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräämään koulutukseen.

17 §

Jos lääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt lääkärintointa harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi, milloin rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että lääkärintoimen harjoittaja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden lääkärintoimen harjoittamiseen määrääjäksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää jäljennös 1 tai 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle*.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla lääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut

Voimassa oleva laki

häntä harjoittamasta lääkärintointa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

18 §

Jos lääkärintoimen harjoittaja antaessaan 12 §:ssä tarkoitetun todistuksen tai lausunnon on tahallaan siihen merkinnyt virheelliseksi tai perusteettomaksi tietämänsä lausuman tai tiedon taikka lääkärintointa harjoittaessaan on menetellyt tavalla, jota on pidettävä sopimattomana, tai väärinkäyttää potilaan luottamusta tai potilaan riippuvuutta hänestä, sosiaali- ja terveyshallitus voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden lääkärintoimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

19 §

Jos sosiaali- ja terveyshallitus havaitsee lääkärintoimen harjoittajan menetelleen virheellisesti lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä suorittaessaan taikka suorittaneen tai aikovan suorittaa sellaisia lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita lääkärintoimen harjoittamista varten sekä rajoittaa hänen oikeuttaan suorittaa lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä tai kokonaan kieltää häntä suorittamasta niitä, kunnes rajoituksen tai kiellon aiheuttanut syy on lakannut.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus toteaa, että lääkärintoimen harjoittaja väärinkäyttää oikeuttaan määrätä apteekista alkoholia tai huumausainetta taikka muuta niihin verrattavaa ainetta, sosiaali- ja terveyshallitus voi toistaiseksi rajoittaa hänen oikeuttaan sanotunlaisten aineiden määräämiseen tai kokonaan kieltää häntä määräämästä niitä.

20 §

Käsitellessään 14—19 §:ssä tarkoitettuja asioita sosiaali- ja terveyshallitus voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää asianomaista harjoittamasta lääkärintointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan lääkärintoimen harjoittamiseen.

Ennen 14—19 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista sosiaali- ja terveyshallituksen on varattava asianomaiselle lääkärintoimen harjoittajalle tilaisuus antaa selitys asiassa. Sosiaali- ja terveyshallitus voi ennen asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

Ehdotus

lainvoiman, kieltää häntä harjoittamasta lääkärintointa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

18 §

Jos lääkärintoimen harjoittaja antaessaan 12 §:ssä tarkoitetun todistuksen tai lausunnon on tahallaan siihen merkinnyt virheelliseksi tai perusteettomaksi tietämänsä lausuman tai tiedon taikka lääkärintointa harjoittaessaan on menetellyt tavalla, jota on pidettävä sopimattomana, tai väärinkäyttää potilaan luottamusta tai potilaan riippuvuutta hänestä, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden lääkärintoimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

19 §

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* havaitsee lääkärintoimen harjoittajan menetelleen virheellisesti lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä suorittaessaan taikka suorittaneen tai aikovan suorittaa sellaisia lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita lääkärintoimen harjoittamista varten sekä rajoittaa hänen oikeuttaan suorittaa lääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä tai kokonaan kieltää häntä suorittamasta niitä, kunnes rajoituksen tai kiellon aiheuttanut syy on lakannut.

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* toteaa, että lääkärintoimen harjoittaja väärinkäyttää oikeuttaan määrätä apteekista alkoholia tai huumausainetta taikka muuta niihin verrattavaa ainetta, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi toistaiseksi rajoittaa hänen oikeuttaan sanotunlaisten aineiden määräämiseen tai kokonaan kieltää häntä määräämästä niitä.

20 §

Käsitellessään 14—19 §:ssä tarkoitettuja asioita *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää asianomaista harjoittamasta lääkärintointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan lääkärintoimen harjoittamiseen.

Ennen 14—19 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* on varattava asianomaiselle lääkärintoimen harjoittajalle tilaisuus antaa selitys asiassa. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi ennen asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

Voimassa oleva laki

20 a §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi julistaessaan lääkärin menettäneeksi oikeuden harjoittaa lääkärintointia taikka kieltäessään lääkäriä harjoittamasta lääkärintointia tai rajoittaessaan oikeutta lääkärin toimen harjoittamiseen määrätä lääkärintointia yksityisesti harjoittaneen erityisestä syystä luovuttamaan potilastietoja koskevat asiakirjat ammatinharjoittamispaikkakuntansa terveyskeskukseen erillisarkistona hoidettaviksi.

21 §

Jos lääkärin toimen harjoittaja tointaan harjoittaessaan on menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, syyllystynyt tehtävässään muutoin virheellisyteen tai laiminlyöntiin taikka käyttäytynyt sopimattomasti eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytetävä tuomioistuimessa, sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa hänelle suullisen tai kirjallisen varoituksen.

26 §

Saavutetusta ja menetetyksi julistetusta tai rajoitetusta lääkärin toimen harjoittamisoikeudesta sosiaali- ja terveyshallituksen on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

Sosiaali- ja terveyshallitus julkaisee vuosittain luettelon lääkärin toimen harjoittajista.

28 §

Muutoksenhausta sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 14—20 ja 20 a §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

29 §

Jos sosiaali- ja terveyshallitus määrää suoritettavaksi lääkärin ammattitaidon tai muun pätevyyden toteamiseksi kuulustelun, voidaan asetuksella säätää kuulusteltavan suoritettavaksi valtiolle aiheutuvien kustannusten ja kuulustelijoiden palkkioihin korvauksena enintään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan vahvistettava maksu.

Ehdotus

20 a §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaessaan lääkärin menettäneeksi oikeuden harjoittaa lääkärintointia taikka kieltäessään lääkäriä harjoittamasta lääkärintointia tai rajoittaessaan oikeutta lääkärin toimen harjoittamiseen määrätä lääkärintointia yksityisesti harjoittaneen erityisestä syystä luovuttamaan potilastietoja koskevat asiakirjat ammatinharjoittamispaikkakuntansa terveyskeskukseen erillisarkistona hoidettaviksi.

21 §

Jos lääkärin toimen harjoittaja tointaan harjoittaessaan on menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, syyllystynyt tehtävässään muutoin virheellisyteen tai laiminlyöntiin taikka käyttäytynyt sopimattomasti eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytetävä tuomioistuimessa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi antaa hänelle suullisen tai kirjallisen varoituksen.

26 §

Menetetyksi julistetusta tai rajoitetusta lääkärin toimen harjoittamisoikeudesta *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

28 §

Muutoksenhausta *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 14—20 a §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

29 §

Kumotaan

Voimassa oleva laki

30 §

Sosiaali- ja terveyshallituksen ratkaistavaksi tämän lain mukaan kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistavaksi.

Ehdotus

30 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ratkaistavaksi tämän lain mukaan kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

4.

Laki

hammaslääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hammaslääkärintoimen harjoittamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1978 annetun lain (563/78) 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentin johdantokappale, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 2—4 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 §, 9 §:n 1 ja 4 kohta, 11 §:n 1 momentti, 13 ja 14 §, 15 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §, 17 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 18—21, 26 ja 28 § sekä 30 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (66/91), sekä

kumotaan 29 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (66/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Se, joka on suorittanut kotimaan korkeakoulussa hammaslääketieteellisen perustutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa sosiaali- ja terveyshallituksen hyväksymän vastaavan tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetty mahdolliset muut pätevyysvaatimukset, saa harjoittaa hammaslääkärin tointa terveyskeskuksen, kunnallisen sairaanhoitolaitoksen, muun kunnan tai kuntainliiton tai valtion sairaanhoitolaitoksen taikka sosiaali- ja terve

Ehdotus

2 §

Se, joka on suorittanut kotimaan korkeakoulussa hammaslääketieteellisen perustutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* hyväksymän vastaavan tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetty mahdolliset muut pätevyysvaatimukset, saa harjoittaa hammaslääkärin tointa terveyskeskuksen, kunnallisen sairaanhoitolaitoksen, muun kunnan tai kuntainliiton tai valtion sairaanhoitolaitoksen taikka *terveydenhuollon*

Voimassa oleva laki

yshallituksen hyväksymän muun vastaavan laitoksen apulaislääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä ja erityisestä syystä muussakin hammaslääkärin tehtävässä kuin apulaislääkärinä.

3 §

Sosiaali- ja terveyshallitus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa itsenäisesti hammaslääkärin ammattia laillistettuna hammaslääkärinä sille, joka on:

4 §

Sosiaali- ja terveyshallitus myöntää hakemuksesta erikoishammaslääkärin oikeuden hammaslääkärille, joka on:

1) suorittanut kotimaan korkeakoulussa erikoishammaslääkärin tutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa sosiaali- ja terveyshallituksen hyväksymän vastaavan tutkinnon tai muuten hankkinut vastaavan pätevyyden; ja

2) osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

6 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia hammaslääkärinä muussa pohjoismaassa, 3 ja 4 §:ssä tarkoitetun oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

Ulkomaalaisella, joka on suorittanut 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tutkinnon ja jolla on tehtävän edellyttämä, asetuksella säädetty pätevyys sekä riittävä kielitaito, sosiaali- ja terveyshallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää luvan määräämnsä ehdoin 2—5 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi peruuttaa 3 momentissa tarkoitetun luvan, jos siihen harkitaan olevan syytä.

7 §

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun hammaslääkärintoimen harjoittajan on annettava sosiaali- ja terveyshallitukselle kirjallisesti ja

Ehdotus

oikeusturvakeskuksen hyväksymän muun vastaavan laitoksen apulaislääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä ja erityisestä syystä muussakin hammaslääkärin tehtävässä kuin apulaislääkärinä.

3 §

Terveysturvakeskuksen myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa itsenäisesti hammaslääkärin ammattia laillistettuna hammaslääkärinä sille, joka on:

4 §

Terveysturvakeskuksen myöntää hakemuksesta erikoishammaslääkärin oikeuden hammaslääkärille, joka on:

1) suorittanut kotimaan korkeakoulussa erikoishammaslääkärin tutkinnon tai ulkomaan korkeakoulussa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* hyväksymän vastaavan tutkinnon tai muuten hankkinut vastaavan pätevyyden; ja

2) osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

6 §

Terveysturvakeskuksen voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia hammaslääkärinä muussa pohjoismaassa, 3 ja 4 §:ssä tarkoitetun oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

Ulkomaalaisella, joka on suorittanut 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tutkinnon ja jolla on tehtävän edellyttämä, asetuksella säädetty pätevyys sekä riittävä kielitaito, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää luvan määräämnsä ehdoin 2—5 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin.

Terveysturvakeskuksen voi peruuttaa 3 momentissa tarkoitetun luvan, jos siihen harkitaan olevan syytä.

7 §

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun hammaslääkärintoimen harjoittajan on annettava *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* kirjalli-

Voimassa oleva laki

omalla nimikirjoituksellaan varustettuna seuraava hammaslääkäriin vakuutus:

---

8 §

Edellä 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan evätä vain sellaisella perusteella, jolla sosiaali- ja terveyshallitus tämän lain nojalla voisi julistaa hakijan menettäneeksi oikeuden hammaslääkärintoimen harjoittamiseen.

9 §

Hammaslääkärintoimen harjoittajan tulee:

1) ilmoittaa sosiaali- ja terveyshallitukselle ja terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana;

---

4) antaa sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

11 §

Jokaisella, jolla on oikeus harjoittaa hammaslääkärintointa, on, jollei asetuksella toisin säädetä, oikeus sosiaali- ja terveyshallituksen ohjeiden mukaan määrätä apteekista lääkkeitä hammaslääkinnällisiä tai hammaslääketieteellistä tarkoitusta varten noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

---

13 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä siitä, mitä hammaslääkärintoimen harjoittajan tulee ottaa huomioon antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja sekä muutoinkin harjoittaessaan hammaslääkärintointa.

Jokainen hammaslääkärintoimen harjoittaja on toimessaan sosiaali- ja terveyshallituksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä sosiaali- ja terveyshallitus tai lääninhallitus säännösten tai määräysten nojalla määrää, sekä antamaan sosiaali- ja terveyshallituksen tai lääninhallituksen pyytämät ilmoitukset, selitykset ja selvitykset.

Ehdotus

sesti ja omalla nimikirjoituksellaan varustettuna seuraava hammaslääkäriin vakuutus:

---

8 §

Edellä 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu oikeus voidaan evätä vain sellaisella perusteella, jolla *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* tämän lain nojalla voisi julistaa hakijan menettäneeksi oikeuden hammaslääkärintoimen harjoittamiseen.

9 §

Hammaslääkärintoimen harjoittajan tulee:

1) ilmoittaa *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* ja terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana;

---

4) antaa *sosiaali- ja terveysministeriön* määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

11 §

Jokaisella, jolla on oikeus harjoittaa hammaslääkärintointa, on, jollei asetuksella toisin säädetä, oikeus *sosiaali- ja terveysministeriön* ohjeiden mukaan määrätä apteekista lääkkeitä hammaslääkinnällisiä tai hammaslääketieteellistä tarkoitusta varten noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

---

13 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia ohjeita ja määräyksiä siitä, mitä hammaslääkärintoimen harjoittajan tulee ottaa huomioon antaessaan lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja sekä muutoinkin harjoittaessaan hammaslääkärintointa.

Jokainen hammaslääkärintoimen harjoittaja on toimessaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* tai lääninhallitus säännösten tai määräysten nojalla määrää, sekä antamaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tai lääninhallituksen pyytämät ilmoitukset, selitykset ja selvitykset *sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.*

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen sää-

Voimassa oleva laki

14 §

Jos hammaslääkärin-toimen harjoittaja on iän, sairauden tai muun syyn vuoksi käynyt taikka toiminnallaan osoittanut käyneensä osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan hammaslääkärin-tointa, sosiaali- ja terveyshallitus voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden hammaslääkärin-toimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

15 §

Jos on perusteltua aihetta otaksua, että hammaslääkärin-toimen harjoittaja on käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan hammaslääkärin-tointa, sosiaali- ja terveyshallitus voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärin-tointa, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Lääkärintarkastuksessa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa.

Sosiaali- ja terveyshallitus ja lääninhallitus voivat tarvittaessa määrätä suoritettavaksi hammaslääkärin-toimen harjoittajan vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen sekä potilaskortiston tarkastuksen. Tarkastuksen toimittajaksi voidaan määrätä vain laillistettu hammaslääkäri.

16 §

Sosiaali- ja terveyshallituksen pitäessä sitä erityisestä syystä tarpeellisena hammaslääkärin-toimen harjoittaja on velvollinen sosiaali- ja terveyshallituksen määräyksestä osallistumaan täydennyskoulutukseen uhalla, että sosiaali- ja terveyshallitus voi muutoin kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärin-tointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan hammaslääkärin-toimen harjoittamiseen, kunnes hän on esittänyt osallistuneensa sosiaali- ja terveyshallituksen määräämään koulutukseen.

Ehdotus

detään sosiaali- ja terveystalalan tutkimus- ja kehittämisseskeskuksesta annetussa laissa (/).

14 §

Jos hammaslääkärin-toimen harjoittaja on iän, sairauden tai muun syyn vuoksi käynyt taikka toiminnallaan osoittanut käyneensä osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan hammaslääkärin-tointa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden hammaslääkärin-toimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

15 §

Jos on perusteltua aihetta otaksua, että hammaslääkärin-toimen harjoittaja on käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan hammaslääkärin-tointa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärin-tointa, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Lääkärintarkastuksessa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus ja lääninhallitus voivat tarvittaessa määrätä suoritettavaksi hammaslääkärin-toimen harjoittajan vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen sekä potilaskortiston tarkastuksen. Tarkastuksen toimittajaksi voidaan määrätä vain laillistettu hammaslääkäri.

16 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen pitäessä sitä erityisestä syystä tarpeellisena hammaslääkärin-toimen harjoittaja on velvollinen *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräyksestä osallistumaan täydennyskoulutukseen uhalla, että *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi muutoin kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärin-tointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan hammaslääkärin-toimen harjoittamiseen, kunnes hän on esittänyt osallistuneensa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräämään koulutukseen.

Voimassa oleva laki

17 §

Jos hammaslääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt hammaslääkärintointa harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, sosiaali- ja terveyshallitus voi, milloin rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että hammaslääkärintoimen harjoittaja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden hammaslääkärintoimen harjoittamiseen määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää jäljennös 1 tai 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä sosiaali- ja terveyshallitukselle.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla hammaslääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärintointa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

18 §

Jos hammaslääkärintoimen harjoittaja antaessaan 12 §:ssä tarkoitettua todistuksen tai lausunnon on tahallaan siihen merkinnyt virheelliseksi tai perusteettomaksi tietämiensä lausuman tai tiedon taikka hammaslääkärintointa harjoittaessaan on menetellyt tavalla, jota on pidettävä sopimattomana, tai väärinkäyttää potilaan luottamusta tai potilaan riippuvuutta hänestä, sosiaali- ja terveyshallitus voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden hammaslääkärintoimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

19 §

Jos sosiaali- ja terveyshallitus havaitsee hammaslääkärintoimen harjoittajan menettäneen virheellisesti hammaslääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä suorittaessaan taikka suorittaneen tai aikovan suorittaa sellaisia hammaslääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa

Ehdotus

17 §

Jos hammaslääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt hammaslääkärintointa harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi, milloin rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että hammaslääkärintoimen harjoittaja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden hammaslääkärintoimen harjoittamiseen määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää jäljennös 1 tai 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle*.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla hammaslääkärintoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, kieltää häntä harjoittamasta hammaslääkärintointa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

18 §

Jos hammaslääkärintoimen harjoittaja antaessaan 12 §:ssä tarkoitettua todistuksen tai lausunnon on tahallaan siihen merkinnyt virheelliseksi tai perusteettomaksi tietämiensä lausuman tai tiedon taikka hammaslääkärintointa harjoittaessaan on menetellyt tavalla, jota on pidettävä sopimattomana, tai väärinkäyttää potilaan luottamusta tai potilaan riippuvuutta hänestä, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden hammaslääkärintoimen harjoittamiseen tai rajoittaa sitä.

19 §

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* havaitsee hammaslääkärintoimen harjoittajan menettäneen virheellisesti hammaslääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä suorittaessaan taikka suorittaneen tai aikovan suorittaa sellaisia hammaslääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, *terveydenhuollon oi-*

Voimassa oleva laki

tarkempia määräyksiä ja ohjeita hammaslääkärin-toimen harjoittamista varten sekä rajoittaa hänen oikeuttaan suorittaa hammaslääkärin-toimeen kuuluvia tehtäviä tai kokonaan kieltää häntä suorittamasta niitä, kunnes rajoituksen tai kiellon aiheuttanut syy on lakannut.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus toteaa, että hammaslääkärin-toimen harjoittaja väärinkäyttää oikeuttaan määrätä apteekista alkoholia tai huumausainetta taikka muuta niihin verrattavaa ainetta, sosiaali- ja terveyshallitus voi toistaiseksi rajoittaa hänen oikeuttaan sanotunlaisten aineiden määräämiseen tai kokonaan kieltää häntä määräämästä niitä.

20 §

Käsitellessään 14—19 §:ssä tarkoitettuja asioita sosiaali- ja terveyshallitus voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää asianomaista harjoittamasta hammaslääkärin-tointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan hammaslääkärin-toimen harjoittamiseen.

Ennen 14—19 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista on sosiaali- ja terveyshallituksen varattava asianomaiselle hammaslääkärin-toimen harjoittajalle tilaisuus antaa selitys asiassa. Sosiaali- ja terveyshallitus voi ennen asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

20 a §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi julistaessaan hammaslääkärin menettäneeksi oikeuden harjoittaa hammaslääkärin-tointa taikka kieltäessään hammaslääkärinä harjoittamasta hammaslääkärin-tointa tai rajoittaessaan oikeutta hammaslääkärin-toimen harjoittamiseen määrätä hammaslääkärin-tointa yksityisesti harjoittaneen erityisestä syystä luovuttamaan potilastietoja koskevat asiakirjat ammatinharjoittamispaikkakuntansa terveyskeskukseen erillisarkistona hoidettaviksi.

21 §

Jos hammaslääkärin-toimen harjoittaja tointaan harjoittaessaan on menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin taikka käyttäytynyt sopimattomasti, eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi

Ehdotus

keusturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita hammaslääkärin-toimen harjoittamista varten sekä rajoittaa hänen oikeuttaan suorittaa hammaslääkärin-toimeen kuuluvia tehtäviä tai kokonaan kieltää häntä suorittamasta niitä, kunnes rajoituksen tai kiellon aiheuttanut syy on lakannut.

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* toteaa, että hammaslääkärin-toimen harjoittaja väärinkäyttää oikeuttaan määrätä apteekista alkoholia tai huumausainetta taikka muuta niihin verrattavaa ainetta, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi toistaiseksi rajoittaa hänen oikeuttaan sanotunlaisten aineiden määräämiseen tai kokonaan kieltää häntä määräämästä niitä.

20 §

Käsitellessään 14—19 §:ssä tarkoitettuja asioita *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää asianomaista harjoittamasta hammaslääkärin-tointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan hammaslääkärin-toimen harjoittamiseen.

Ennen 14—19 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista on *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* varattava asianomaiselle hammaslääkärin-toimen harjoittajalle tilaisuus antaa selitys asiassa. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi ennen asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

20 a §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi julistaessaan hammaslääkärin menettäneeksi oikeuden harjoittaa hammaslääkärin-tointa taikka kieltäessään hammaslääkärinä harjoittamasta hammaslääkärin-tointa tai rajoittaessaan oikeutta hammaslääkärin-toimen harjoittamiseen määrätä hammaslääkärin-tointa yksityisesti harjoittaneen erityisestä syystä luovuttamaan potilastietoja koskevat asiakirjat ammatinharjoittamispaikkakuntansa terveyskeskukseen erillisarkistona hoidettaviksi.

21 §

Jos hammaslääkärin-toimen harjoittaja tointaan harjoittaessaan on menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin taikka käyttäytynyt sopimattomasti, eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi

Voimassa oleva laki

syytettävä tuomioistuimessa, sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa hänelle suullisen tai kirjallisen varoituksen.

26 §

Saavutetusta ja menetetyksi julistetusta tai rajoitetusta hammaslääkärin toimen harjoittamisoikeudesta sosiaali- ja terveyshallituksen on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

Sosiaali- ja terveyshallitus julkaisee vuosittain luettelon hammaslääkärin toimen harjoittajista.

28 §

Muutoksenhausta sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 14—20 ja 20 a §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

29 §

Jos sosiaali- ja terveyshallitus määrää suoritettavaksi hammaslääkärin ammattitaidon tai muun pätevyyden toteamiseksi kuulustelun, voidaan asetuksella säätää kuulusteltavan suoritettavaksi valtiolle aiheutuvien kustannusten ja kuulustelijoiden palkkioiden korvauksena enintään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan vahvistettava maksu.

30 §

Sosiaali- ja terveyshallituksen ratkaistavaksi tämän lain mukaan kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistavaksi.

Ehdotus

syytettävä tuomioistuimessa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi antaa hänelle suullisen tai kirjallisen varoituksen.

26 §

Menetetyksi julistetusta tai rajoitetusta hammaslääkärin toimen harjoittamisoikeudesta *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

Kumotaan

28 §

Muutoksenhausta *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 14—20 a §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

29 §

Kumotaan

30 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ratkaistavaksi tämän lain mukaan kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

5.

Laki

vastavuoroisesta sairaan- ja terveydenhoidosta rajaseudulla annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vastavuoroisesta sairaan- ja terveydenhoidosta rajaseudulla 9 päivänä kesäkuuta 1961 annetun lain (307/61) 3 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (74/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Ruotsissa tai Norjassa valtakunnan rajalla olevassa kunnassa asuva, yksityisvastaanottoa pitävä lääkäri voi sosiaali- ja terveyshallitukseksi saada luvan harjoittaa lääkärintoita naapurikunnassa rajaseudulla Suomessa. Samanlainen oikeus voidaan antaa myös erikoislääkärille, joka ei vakinaisesti asu naapurimaan raja-alueella, mutta pitää siellä vastaanottoa.

Ehdotus

3 §

Ruotsissa tai Norjassa valtakunnan rajalla olevassa kunnassa asuva, yksityisvastaanottoa pitävä lääkäri voi *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta* saada luvan harjoittaa lääkärintoita naapurikunnassa rajaseudulla Suomessa. Samanlainen oikeus voidaan antaa myös erikoislääkärille, joka ei vakinaisesti asu naapurimaan raja-alueella, mutta pitää siellä vastaanottoa.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

6.

Laki

hammasteknikon toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hammasteknikon toimen harjoittamisesta 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun lain (220/64) 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 1 a, 3, 3 a, 4 ja 5 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (67/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Oikeutettu suorittamaan hammaslääkärin antamia hammasteknillisiä töitä sekä muiden toimeksiannosta suorittamaan irtohampaiden korjauksia on Suomen kansalainen, joka ammattikasvatushallituksen alaisessa oppilaitoksessa suorittamansa tutkinnon perusteella on merkitty sosiaali- ja terveyshallituksen laillistetuista hammasteknikoista pitämään luetteloon.

Ehdotus

1 §

Oikeutettu suorittamaan hammaslääkärin antamia hammasteknillisiä töitä sekä muiden toimeksiannosta suorittamaan irtohampaiden korjauksia on Suomen kansalainen, joka opetushallituksen *toimialaan kuuluvassa* oppilaitoksessa suorittamansa tutkinnon perusteella on merkitty *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* laillistetuista hammasteknikoista pitämään luetteloon.

Voimassa oleva laki

Hakemuksesta sosiaali- ja terveyshallitus voi hyväksyä myös muussa maassa hammasteknikoksi valmistuneen Suomen kansalaisen suorittamaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä ja merkittäväksi laillistetuista hammasteknikoista pidettävään luetteloon. Tarvittaessa sosiaali- ja terveyshallitus voi vaatia, että hakijan on ennen luetteloon merkitsemistä suoritettava sosiaali- ja terveyshallituksen määräämä pätevyyskoe.

1 a §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia hammasteknikkona muussa pohjoismaassa, 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

3 §

Hammasteknikko on toimensa harjoittamisessa sosiaali- ja terveyshallituksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen.

Hammasteknikko on velvollinen noudattamaan, mitä sosiaali- ja terveyshallitus voimassa olevien säännösten nojalla määrää ja antamaan sosiaali- ja terveyshallitukselle ja lääninhallitukselle tilastollisia tietoja ja muita selvityksiä. Hammasteknikko on niin ikään velvollinen ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa sekä niiden muutokset viipymättä sosiaali- ja terveyshallitukselle ja lääninhallitukselle.

3 a §

Hammasteknikontoimen harjoittajan tulee toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

2) antaa sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos hammasteknikko on tuomittu vankeusrangaistukseen tai tämän lain rikkomisesta

Ehdotus

Hakemuksesta *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi hyväksyä myös muussa maassa hammasteknikoksi valmistuneen Suomen kansalaisen suorittamaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä ja merkittäväksi laillistetuista hammasteknikoista pidettävään luetteloon. Tarvittaessa *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi vaatia, että hakijan on ennen luetteloon merkitsemistä suoritettava *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräämä pätevyyskoe.

1 a §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia hammasteknikkona muussa pohjoismaassa, 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun oikeuden toimia Ahvenanmaan maakunnassa.

3 §

Hammasteknikko on toimensa harjoittamisessa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* ja lääninhallituksen valvonnan alainen.

Hammasteknikko on velvollinen noudattamaan, mitä *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voimassa olevien säännösten nojalla määrää ja antamaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* ja lääninhallitukselle tilastollisia tietoja ja muita selvityksiä *sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään*. Hammasteknikko on niin ikään velvollinen ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa sekä niiden muutokset viipymättä *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* ja lääninhallitukselle.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta annetussa laissa (/).

3 a §

Hammasteknikontoimen harjoittajan tulee toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

2) antaa *sosiaali- ja terveysministeriön* määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos hammasteknikko on tuomittu vankeusrangaistukseen tai tämän lain rikkomisesta

Voimassa oleva laki

sakkoon taikka jos hammasteknikko mielisairauden taikka alkoholin tai huumausaineiden väärinkäytön vuoksi on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, voi sosiaali- ja terveyshallitus julistaa hänet menettäneeksi oikeuden hammasteknikon toimen harjoittamiseen joko määräjäksi tai lopullisesti.

5 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettu sosiaali- ja terveyshallituksen päätös pannaan valituksesta huolimatta heti täytäntöön.

Ehdotus

sakkoon taikka jos hammasteknikko mielisairauden taikka alkoholin tai huumausaineiden väärinkäytön vuoksi on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, voi *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* julistaa hänet menettäneeksi oikeuden hammasteknikon toimen harjoittamiseen joko määräjäksi tai lopullisesti.

5 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettu *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* päätös pannaan valituksesta huolimatta heti täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

7.

Laki**sairaanhoitotoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan sairaanhoitotoimen harjoittamisesta 31 päivänä lokakuuta 1962 annetun lain (554/62) 1 §:n 1 ja 3 momentti sekä 2, 2 a ja 4—6 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (68/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Oikeus sairaanhoitotoimen harjoittamiseen joko toisen palveluksessa tai yksityisenä ammatinharjoittajana asetuksella säädettyissä sairaanhoitotoimen ammateissa on ainoastaan säädetty opinnäytteet suorittaneella henkilöllä, jonka sosiaali- ja terveyshallitus on hyväksynyt merkittäväksi sairaanhoitotoimen harjoittajista pidettävään luetteloon. Lääkärintoimen ja hammaslääkärintoimen harjoittamisesta säädetään erikseen.

Hakemuksesta sosiaali- ja terveyshallitus voi hyväksyä merkittäväksi sairaanhoitotoimen

Ehdotus

1 §

Oikeus sairaanhoitotoimen harjoittamiseen joko toisen palveluksessa tai yksityisenä ammatinharjoittajana asetuksella säädettyissä sairaanhoitotoimen ammateissa on ainoastaan säädetty opinnäytteet suorittaneella henkilöllä, jonka *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* on hyväksynyt merkittäväksi sairaanhoitotoimen harjoittajista pidettävään luetteloon. Lääkärintoimen ja hammaslääkärintoimen harjoittamisesta säädetään erikseen.

Hakemuksesta *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi hyväksyä merkittäväksi sairaanhoi-

Voimassa oleva laki

harjoittajien luetteloon muualla kuin Suomessa koulutuksen saaneen henkilön, joka terveydenhuolto-oppilaitoksen antamalla todistuksella osoittaa pätevyytensä harjoittaa koulutustaan vastaavaa sairaanhoitotoimintaa.

2 §

Sairaanhoitotoimenharjoittaja on toimintaansa harjoittaessaan sosiaali- ja terveyshallituksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä sosiaali- ja terveyshallitus tai lääninhallitus voimassa olevien säännösten nojalla määrää, ja antamaan sosiaali- ja terveyshallitukselle tai lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä. Lääninhallituksella on myös oikeus tehdä sosiaali- ja terveyshallitukselle esityksiä 5 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymisestä.

2 a §

Sairaanhoitotoimen harjoittajan tulee toimissaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

- 1) ilmoittaa terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa; sekä
- 2) antaa sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos sairaanhoitotoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt tointaan harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, sosiaali- ja terveyshallitus voi julistaa hänet menettäneeksi oikeutensa sairaanhoitotoimensa harjoittamiseen toistaiseksi tai määräajaksi, taikka milloin asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti. Samoin voidaan menettellä, jos valtion tai kunnan palveluksessa oleva sairaanhoitotoimen harjoittaja on tointaan harjoittaessaan tekemänsä rikoksen vuoksi pidätetty virantoimituksesta taikka tuomittu virantoimituksesta erotettavaksi tai viralta panta-

Ehdotus

totoimen harjoittajien luetteloon muualla kuin Suomessa koulutuksen saaneen henkilön, joka terveydenhuolto-oppilaitoksen antamalla todistuksella osoittaa pätevyytensä harjoittaa koulutustaan vastaavaa sairaanhoitotoimintaa.

2 §

Sairaanhoitotoimenharjoittaja on toimintaansa harjoittaessaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* tai lääninhallitus voimassa olevien säännösten nojalla määrää, ja antamaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* tai lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä *sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuuksista säädetään*. Lääninhallituksella on myös oikeus tehdä *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* esityksiä 5 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymisestä.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta annetussa laissa (/).

2 a §

Sairaanhoitotoimen harjoittajan tulee toimissaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

- 1) ilmoittaa terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa; sekä
- 2) antaa *sosiaali- ja terveysministeriön* määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos sairaanhoitotoimen harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt tointaan harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi julistaa hänet menettäneeksi oikeutensa sairaanhoitotoimensa harjoittamiseen toistaiseksi tai määräajaksi, taikka milloin asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti. Samoin voidaan menettellä, jos valtion tai kunnan palveluksessa oleva sairaanhoitotoimen harjoittaja on tointaan harjoittaessaan tekemänsä rikoksen vuoksi pidätetty virantoimituksesta taikka tuomittu virantoimituksesta erotettavaksi tai viralta pan-

Voimassa oleva laki

vaksi. Virantoimituksesta pidätetty tai erotettu julistetaan kuitenkin oikeutensa menettäneeksi enintään siksi ajaksi, jonka hän on virantoimituksesta pidätettynä tai erotettuna.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla 1 momentissa tarkoitettu henkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen tai viralta pantavaksi, on saanut lainvoiman, julistaa hänet menettäneeksi oikeutensa sairaanhoitotoimen harjoittamiseen, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Tuomioistuimen tulee viipymättä toimittaa sosiaali- ja terveyshallitukselle jäljennös 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä.

5 §

Jos sairaanhoitotoimen harjoittaja sairauden tai vamman vuoksi taikka alkoholin tai muun huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, on sosiaali- ja terveyshallituksella oikeus julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeutensa sairaanhoitotoimen harjoittamiseen.

Milloin on perusteltua aihetta otaksua, että sairaanhoitotoimen harjoittaja on 1 momentissa mainitusta syystä käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, sosiaali- ja terveyshallitus voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen sekä kieltää häntä harjoittamasta sairaanhoitotointaan, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu.

Jos syy, joka on aiheuttanut sairaanhoitotoimen harjoittamisoikeuden menetyksen, lakkaa, voi sosiaali- ja terveyshallitus hakemuksesta antaa takaisin sanotun oikeuden.

6 §

Tämän lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettut sosiaali- ja terveyshallituksen päätökset voidaan valituksesta huolimatta panna täytäntöön.

Ehdotus

tavaksi. Virantoimituksesta pidätetty tai erotettu julistetaan kuitenkin oikeutensa menettäneeksi enintään siksi ajaksi, jonka hän on virantoimituksesta pidätettynä tai erotettuna.

Terveystuomion oikeusturvakeskus voi jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla 1 momentissa tarkoitettu henkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen tai viralta pantavaksi, on saanut lainvoiman, julistaa hänet menettäneeksi oikeutensa sairaanhoitotoimen harjoittamiseen, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Tuomioistuimen tulee viipymättä toimittaa *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* jäljennös 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä.

5 §

Jos sairaanhoitotoimen harjoittaja sairauden tai vamman vuoksi taikka alkoholin tai muun huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, on *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella* oikeus julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeutensa sairaanhoitotoimen harjoittamiseen.

Milloin on perusteltua aihetta otaksua, että sairaanhoitotoimen harjoittaja on 1 momentissa mainitusta syystä käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen sekä kieltää häntä harjoittamasta sairaanhoitotointaan, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu.

Jos syy, joka on aiheuttanut sairaanhoitotoimen harjoittamisoikeuden menetyksen, lakkaa, voi *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* hakemuksesta antaa takaisin sanotun oikeuden.

6 §

Tämän lain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettut *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* päätökset voidaan valituksesta huolimatta panna täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveystuomion kumooa ne.

8.

Laki

hierojan toimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hierojan toimesta 20 päivänä joulukuuta 1945 annetun lain (1231/45) 2 §, 6 §:n 1 momentti, 7 ja 10—13 §, 13 a §:n 2 kohta ja 14 §,

sellaisina kuin niistä ovat, 2 § 28 päivänä kesäkuuta 1991 annetussa laissa (1031/91), 8 §:n 1 momentti, 7 ja 10—13 §, 13 a §:n 2 kohta ja 14 § 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (69/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Oikeus harjoittaa koulutetun hierojan tointa on Suomen kansalaisella, joka on suorittanut hierojan koulutuksen opetushallituksen toimialaan kuuluvassa oppilaitoksessa tai joka suoritettuaan koulutetuille hierojille määrätyn oppijakson sosiaali- ja terveyshallituksen hyväksymässä muussa opetuslaitoksessa on saanut koulutetun hierojan todistuksen taikka joka on saanut 6 §:n nojalla laillistuskirjan.

6 §

Suomen kansalaisen, joka on muussa maassa valmistunut koulutetuksi hierojaksi ja haluaa saada oikeuden harjoittaa Suomessa koulutetun hierojan tointa, tulee tehdä hakemus sosiaali- ja terveyshallitukselle. Sosiaali- ja terveyshallitus voi, milloin se tarpeelliseksi katsotaan, vaatia, että hakija suorittaa kokeen tai tutkinnon 2 §:ssä tarkoitettussa opetuslaitoksessa. Hakijalle, jolla on riittävä pätevyys voi sosiaali- ja terveyshallitus myöntää oikeuden harjoittaa koulutetun hierojan tointa ja antaa laillistuskirjan. Jos hakija on valmistunut opetuslaitoksesta, joka vastaa Suomessa hierojia kouluttavalle laitokselle asetettuja vaatimuksia, oikeus harjoittaa koulutetun hierojan tointa on myönnettävä, jollei sen myöntämättä jättämiseen ole erityistä syytä.

7 §

Muu kuin Suomen kansalainen ei saa ilman sosiaali- ja terveyshallituksen lupaa harjoittaa Suomessa hierojan tointa.

10 §

Jos koulutettu hieroja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt

Ehdotus

2 §

Oikeus harjoittaa koulutetun hierojan tointa on Suomen kansalaisella, joka on suorittanut hierojan koulutuksen opetushallituksen toimialaan kuuluvassa oppilaitoksessa tai joka suoritettuaan koulutetuille hierojille määrätyn oppijakson *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* hyväksymässä muussa opetuslaitoksessa on saanut koulutetun hierojan todistuksen taikka joka on saanut 6 §:n nojalla laillistuskirjan.

6 §

Suomen kansalaisen, joka on muussa maassa valmistunut koulutetuksi hierojaksi ja haluaa saada oikeuden harjoittaa Suomessa koulutetun hierojan tointa, tulee tehdä hakemus *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle*. *Terveysturvakeskuksen* voi, milloin se tarpeelliseksi katsotaan, vaatia, että hakija suorittaa kokeen tai tutkinnon 2 §:ssä tarkoitettussa opetuslaitoksessa. Hakijalle, jolla on riittävä pätevyys voi *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* myöntää oikeuden harjoittaa koulutetun hierojan tointa ja antaa laillistuskirjan. Jos hakija on valmistunut opetuslaitoksesta, joka vastaa Suomessa hierojia kouluttavalle laitokselle asetettuja vaatimuksia, oikeus harjoittaa koulutetun hierojan tointa on myönnettävä, jollei sen myöntämättä jättämiseen ole erityistä syytä.

7 §

Muu kuin Suomen kansalainen ei saa ilman *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* lupaa harjoittaa Suomessa hierojan tointa.

10 §

Jos koulutettu hieroja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt

Voimassa oleva laki

tointaan harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, sosiaali- ja terveyshallitus voi, jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että koulutettu hieroja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, tai että hän on osoittautunut kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden koulutetun hierojan toimen harjoittamiseen määrääjäksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää sosiaali- ja terveyshallitukselle jäljennös 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä.

11 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi jo ennen kuin päätös, jolla koulutettu hieroja on tuomittu vankeusrangaistukseen, on saanut lainvoiman, julistaa koulutetun hierojan menettäneeksi oikeuden toimensa harjoittamiseen, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Niin ikään sosiaali- ja terveyshallitus voi, jos on perusteltua syytä otaksua, että koulutettu hieroja mielisairauden taikka alkoholin tai huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, määrätä hänet lääkärintarkastukseen asian selville saamiseksi sekä kieltää häntä harjoittamasta koulutetun hierojan tointa, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Jollei hän alistu lääkärintarkastukseen, poliisin on annettava tarvittavaa virka-apua.

12 §

Jos koulutettu hieroja mielisairauden taikka alkoholin tai huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, taikka epäsiiveillisellä elämällä tai epäsiiveillistä elämää edistämällä on osoittanut, ettei hän ole sen luottamuksen arvoinen, jota koulutetun hierojan tulee nauttia, voi sosiaali- ja terveyshallitus julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden harjoittaa hierojan tointa.

Jos syy, joka on aiheuttanut oikeuden menettämisen, lakkaa, voi sosiaali- ja terveyshallitus hakemuksesta antaa oikeuden takaisin.

Ehdotus

tointaan harjoittaessaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi, jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, että koulutettu hieroja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, tai että hän on osoittautunut kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden koulutetun hierojan toimen harjoittamiseen määrääjäksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* jäljennös 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä.

11 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi jo ennen kuin päätös, jolla koulutettu hieroja on tuomittu vankeusrangaistukseen, on saanut lainvoiman, julistaa koulutetun hierojan menettäneeksi oikeuden toimensa harjoittamiseen, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Niin ikään *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi, jos on perusteltua syytä otaksua, että koulutettu hieroja mielisairauden taikka alkoholin tai huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, määrätä hänet lääkärintarkastukseen asian selville saamiseksi sekä kieltää häntä harjoittamasta koulutetun hierojan tointa, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Jollei hän alistu lääkärintarkastukseen, poliisin on annettava tarvittavaa virka-apua.

12 §

Jos koulutettu hieroja mielisairauden taikka alkoholin tai huumausaineen väärinkäytön johdosta on käynyt kykenemättömäksi tointaan harjoittamaan, taikka epäsiiveillisellä elämällä tai epäsiiveillistä elämää edistämällä on osoittanut, ettei hän ole sen luottamuksen arvoinen, jota koulutetun hierojan tulee nauttia, voi *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* julistaa hänet toistaiseksi menettäneeksi oikeuden harjoittaa hierojan tointa.

Jos syy, joka on aiheuttanut oikeuden menettämisen, lakkaa, voi *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* hakemuksesta antaa oikeuden takaisin.

Voimassa oleva laki

13 §

Koulutetun hierojan tointa harjoittava on toimintaansa harjoittaessaan sosiaali- ja terveyshallituksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen ja velvollinen noudattamaan, mitä sosiaali- ja terveyshallitus tai lääninhallitus lain tai asetuksen taikka niiden nojalla annettujen määräysten nojalla määrää, sekä, milloin sosiaali- ja terveyshallitus tai lääninhallitus erityisissä tapauksissa katsoo syytä olevan, antamaan sosiaali- ja terveyshallitukselle tai lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä.

13 a §

Koulutetun hierojan toimen harjoittajan tulee toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

2) antaa sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

14 §

Muutoksenhausta sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 10—13 §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

Ehdotus

13 §

Koulutetun hierojan tointa harjoittava on toimintaansa harjoittaessaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* ja lääninhallituksen valvonnan alainen ja velvollinen noudattamaan, mitä *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* tai lääninhallitus lain tai asetuksen taikka niiden nojalla annettujen määräysten nojalla määrää, sekä, milloin *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* tai lääninhallitus erityisissä tapauksissa katsoo syytä olevan, antamaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* tai lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä *sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.*

Sosiaali- ja terveystalouden tutkimus- ja kehittämiskeskukseen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveystalouden tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (/).

13 a §

Koulutetun hierojan toimen harjoittajan tulee toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana:

2) antaa *sosiaali- ja terveystalouden ministeriön* määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

14 §

Muutoksenhausta *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tämän lain nojalla antamiin päätöksiin on voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Edellä 10—13 §:ssä tarkoitettu päätös on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveystalouden ministeriö kumoaa ne.

9.

Laki

optikon toimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan optikon toimen harjoittamisesta 11 päivänä marraskuuta 1960 annetun lain (429/60) 2, 3, 3 a ja 4 §,

sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (70/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Laillistetulla optikolla tarkoitetaan sitä, joka ammattikasvatustahallituksen alaisessa oppilaitoksessa suorittamansa tutkinnon perusteella on sosiaali- ja terveyshallitukselta saanut oikeuden harjoittaa 1 §:ssä tarkoitettua optikon tointa. Laillistusta ei saa evätä, ellei epäämiseen ole 4 §:ssä tarkoitettua perustetta.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi hakemuksesta antaa laillistuksen myös Suomen kansalaiselle, joka on muussa maassa valmistunut optikoksi. Tarvittaessa voi sosiaali- ja terveyshallitus vaatia, että hakijan on ennen laillistusta suoritettava koe tai tutkinto 1 momentissa tarkoitettussa oppilaitoksessa.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia optikkona muussa pohjoismaassa, oikeuden toimia laillistettuna optikkona Ahvenanmaan maakunnassa.

3 §

Laillistettu optikko on toimintaansa harjoittaessaan sosiaali- ja terveyshallituksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä sosiaali- ja terveyshallitus tai lääninhallitus voimassa olevien säännösten nojalla määrää ja antamaan sosiaali- ja terveyshallitukselle ja lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä sekä pitämään sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaisia luetteloita ja kortistoja 1 §:ssä tarkoitettua toimenpiteistään.

Ehdotus

2 §

Laillistetulla optikolla tarkoitetaan sitä, joka opetushallituksen toimialaan kuuluvassa oppilaitoksessa suorittamansa tutkinnon perusteella on terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta saanut oikeuden harjoittaa 1 §:ssä tarkoitettua optikon tointa. Laillistusta ei saa evätä, ellei epäämiseen ole 4 §:ssä tarkoitettua perustetta.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi hakemuksesta antaa laillistuksen myös Suomen kansalaiselle, joka on muussa maassa valmistunut optikoksi. Tarvittaessa voi *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* vaatia, että hakijan on ennen laillistusta suoritettava koe tai tutkinto 1 momentissa tarkoitettussa oppilaitoksessa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määräämnsä ehdoin myöntää hakemuksesta muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia optikkona muussa pohjoismaassa, oikeuden toimia laillistettuna optikkona Ahvenanmaan maakunnassa.

3 §

Laillistettu optikko on toimintaansa harjoittaessaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* tai lääninhallitus voimassa olevien säännösten nojalla määrää, ja antamaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* ja lääninhallitukselle ilmoituksia, selityksiä ja selvityksiä *sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään, sekä pitämään terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräysten mukaisia luetteloita ja kortistoja 1 §:ssä tarkoitettua toimenpiteistään.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta annetussa laissa (/).

Voimassa oleva laki

3 a §

Laillistetun optikon tulee:

1) ilmoittaa sosiaali- ja terveyshallitukselle ja terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana; sekä

2) antaa sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos laillistettu optikko on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta sakkoon taikka jos laillistettu optikko on sairauden taikka alkoholin tai huumausaineiden väärinkäytön johdosta käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan optikointia, voi sosiaali- ja terveyshallitus julistaa hänet joko määräajaksi tai lopullisesti menettäneeksi oikeutensa toimia laillistettuna optikkona.

Ehdotus

3 a §

Laillistetun optikon tulee:

1) ilmoittaa *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* ja terveyslautakunnalle toimipaikkansa ja asuinpaikkansa toimiessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana; sekä

2) antaa *sosiaali- ja terveysministeriön* määräysten mukaan ilmoituksia ja tietoja toiminnastaan.

4 §

Jos laillistettu optikko on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta sakkoon taikka jos laillistettu optikko on sairauden taikka alkoholin tai huumausaineiden väärinkäytön johdosta käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan optikointia, voi *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* julistaa hänet joko määräajaksi tai lopullisesti menettäneeksi oikeutensa toimia laillistettuna optikkona.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

10.

Laki**proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun lain (1275/87) 2 §, 3 §:n 2 ja 3 momentti sekä 4, 6—8, 10 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (83/91), sekä

lisätään lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Oikeuden toimia laillistettuna proviisorina tai laillistettuna farmaseuttina myöntää hakemuksesta sosiaali- ja terveyshallitus. Edellytyksenä oikeuden myöntämiselle on, että hakija, joka on Suomen kansalainen, on suorittanut

Ehdotus

2 §

Oikeuden toimia laillistettuna proviisorina tai laillistettuna farmaseuttina myöntää hakemuksesta *terveydenhuollon oikeusturvakeskus*. Edellytyksenä oikeuden myöntämiselle on, että hakija, joka on Suomen kansalainen, on suo-

Voimassa oleva laki

kotimaan korkeakoulussa proviisorin tai vastaavasti farmaseutin tutkinnon taikka ulkomaan korkeakoulussa proviisorin tai vastaavasti farmaseutin tutkintoa vastaavan tutkinnon sekä sosiaali- ja terveyshallituksen tarpeellisiksi katsomat lisäopinnot ja palvelun apteekissa, sivuapteekissa, lääketehaassa, lääketukkukaupassa tai sairaala-apteekissa.

Jos hakija täyttää 1 momentissa säädetyt edellytykset, sosiaali- ja terveyshallituksen tulee myöntää proviisorin tai vastaavasti farmaseutin oikeus ja merkitä hänet laillistettuna proviisorina tai vastaavasti laillistettuna farmaseuttina näistä pidettävään luetteloon.

3 §

Edellä 2 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävälle muun maan kansalaiselle sosiaali- ja terveyshallitus voi myöntää luvan toimia proviisorina tai vastaavasti farmaseuttina Suomessa määräämnsä ehdoin.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi määräämnsä ehdoin myöntää 2 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävälle muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia proviisorina tai farmaseuttina muussa pohjoismaassa, oikeuden toimia laillistettuna proviisorina tai laillistettuna farmaseuttina Ahvenanmaan maakunnassa.

4 §

Proviisorin tutkintoa suorittava opiskelija, joka on suorittanut proviisorin tutkinnon koulutusohjelmasta farmaseutin tutkintoa vastaavat opinnot ja sosiaali- ja terveyshallituksen tarpeellisiksi katsomat lisäopinnot sekä palvelut sosiaali- ja terveyshallituksen määräämän ajan apteekissa, lääketehaassa, lääketukkukaupassa tai sairaala-apteekissa, voi toimia väliaikaisesti farmaseuttina.

Ehdotus

rittanut kotimaan korkeakoulussa proviisorin tai vastaavasti farmaseutin tutkinnon taikka ulkomaan korkeakoulussa proviisorin tai vastaavasti farmaseutin tutkintoa vastaavan tutkinnon sekä *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tarpeellisiksi katsomat lisäopinnot ja palvelun apteekissa, sivuapteekissa, lääketehaassa, lääketukkukaupassa tai sairaala-apteekissa.

Jos hakija täyttää 1 momentissa säädetyt edellytykset, *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tulee myöntää proviisorin tai vastaavasti farmaseutin oikeus ja merkitä hänet laillistettuna proviisorina tai vastaavasti laillistettuna farmaseuttina näistä pidettävään luetteloon.

3 §

Edellä 2 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävälle muun maan kansalaiselle *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi myöntää luvan toimia proviisorina tai vastaavasti farmaseuttina Suomessa määräämnsä ehdoin.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määräämnsä ehdoin myöntää 2 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävälle muun pohjoismaan kansalaiselle, jolla on oikeus toimia proviisorina tai farmaseuttina muussa pohjoismaassa, oikeuden toimia laillistettuna proviisorina tai laillistettuna farmaseuttina Ahvenanmaan maakunnassa.

4 §

Proviisorin tutkintoa suorittava opiskelija, joka on suorittanut proviisorin tutkinnon koulutusohjelmasta farmaseutin tutkintoa vastaavat opinnot ja *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tarpeellisiksi katsomat lisäopinnot sekä palvelut *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräämän ajan apteekissa, lääketehaassa, lääketukkukaupassa tai sairaala-apteekissa, voi toimia väliaikaisesti farmaseuttina.

5 a §

Jokainen proviisorin- tai farmaseutintoimen harjoittaja on toimessaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen valvonnan alainen sekä velvollinen noudattamaan, mitä terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus säännösten tai määräysten nojalla määrää, sekä antamaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tai lääninhallituksen pyytämät ilmoitukset, selitykset ja selvitykset sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Jos proviisorin- tai farmaseutintoimen harjoittaja on toiminnallaan osoittanut tulleen tai jos hänet on sairauden, vian, vamman tai muun sellaisen syyn vuoksi katsottava osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan proviisorin- tai farmaseutintointa, sosiaali- ja terveyshallitus voi julistaa hänet menettäneeksi oikeuden proviisorintoimen tai farmaseutintoimen harjoittamiseen taikka rajoittaa sitä.

7 §

Jos on perusteltua aihetta otaksua proviisorin tai farmaseutin olevan kykenemätön toimimaan tehtävässään, sosiaali- ja terveyshallitus voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä toimimasta proviisorina tai farmaseuttina, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Jollei hän alistu lääkärintarkastukseen tai muuhun vastaavaan selvitykseen, poliisiviranomaisen on annettava tarvittavaa virka-apua.

8 §

Jos proviisori tai farmaseutti on toimestaan menetellyt vastoin lakia tai lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin, eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä tuomioistuimessa, sosiaali- ja terveyshallitus voi rangaista häntä kurinpitotoimin kirjallisella varoituksella.

10 §

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain perusteella antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Sosiaali- ja terveyshallitus voi määrätä, että 6 ja 7 §:ssä tarkoitettua päätöstä on valituksesta huolimatta heti noudatettava.

6 §

Jos proviisorin- tai farmaseutintoimen harjoittaja on toiminnallaan osoittanut tulleen tai jos hänet on sairauden, vian, vamman tai muun sellaisen syyn vuoksi katsottava osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan proviisorin- tai farmaseutintointa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi julistaa hänet menettäneeksi oikeuden proviisorintoimen tai farmaseutintoimen harjoittamiseen taikka rajoittaa sitä.

7 §

Jos on perusteltua aihetta otaksua proviisorin tai farmaseutin olevan kykenemätön toimimaan tehtävässään, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi asian selville saamiseksi määrätä hänet lääkärintarkastukseen ja hankkia muun tarvittavan selvityksen sekä kieltää häntä toimimasta proviisorina tai farmaseuttina, kunnes kysymys hänen kykenemättömydestään on lopullisesti ratkaistu. Jollei hän alistu lääkärintarkastukseen tai muuhun vastaavaan selvitykseen, poliisiviranomaisen on annettava tarvittavaa virka-apua.

8 §

Jos proviisori tai farmaseutti on toimestaan menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin, eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä tuomioistuimessa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi rangaista häntä kurinpitotoimin kirjallisella varoituksella.

10 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tämän lain perusteella antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi määrätä, että 6 ja 7 §:ssä tarkoitettua päätöstä on valituksesta huolimatta heti noudatettava.

Voimassa oleva laki

11 §

Tarkempia säännöksiä proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta sekä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella. Sosiaali- ja terveyshallitus antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta.

Ehdotus

11 §

Tarkempia säännöksiä proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta sekä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella. *Sosiaali- ja terveysministeriö* antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä proviisorintoimen ja farmaseutintoimen harjoittamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

11.

Laki**steriloimislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä huhtikuuta 1970 annetun steriloimislain (283/70) 4 §:n 1 ja 3 momentti sekä 5 ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (87/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Steriloimiseen voidaan ryhtyä:

- 1) 1 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa steriloimisen suorittavan lääkärin päätöksellä;
- 2) 1 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa kahden lääkärin päätöksellä; sekä
- 3) 1 §:n 5 ja 6 kohdassa ja 2 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sosiaali- ja terveyshallituksen luvalla.

Jos yhden lääkärin, tai 1 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa, kahden lääkärin päätös on kielteinen, voidaan lupaa steriloimiseen pyytää sosiaali- ja terveyshallitukselta.

Ehdotus

4 §

Steriloimiseen voidaan ryhtyä:

- 1) 1 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa steriloimisen suorittavan lääkärin päätöksellä;
- 2) 1 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa kahden lääkärin päätöksellä; sekä
- 3) 1 §:n 5 ja 6 kohdassa ja 2 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* luvalla.

Jos yhden lääkärin, tai 1 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa, kahden lääkärin päätös on kielteinen, voidaan lupaa steriloimiseen pyytää *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta*.

Voimassa oleva laki

5 §

Tässä laissa tarkoitettut sosiaali- ja terveyshallitukselle kuuluvat asiat käsitellään erityisistunnossa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Sosiaali- ja terveyshallituksen on käsiteltävä 1 momentissa mainitut asiat kiireellisinä. Sosiaali- ja terveyshallituksen asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

8 §

Steriloimisen suorittaa laillistettu lääkäri tai se, jolle sosiaali- ja terveyshallitus lääkärin-toimen harjoittamisesta annetun lain (562/78) 6 §:n 2 momentin nojalla on myöntänyt luvan harjoittaa lääkärintointia.

Ehdotus

5 §

Tässä laissa tarkoitettut *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* kuuluvat asiat käsitellään *raskauden keskeyttämis- ja steriloisiasioiden lautakunnassa* siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on käsiteltävä 1 momentissa mainitut asiat kiireellisinä. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

8 §

Steriloimisen suorittaa laillistettu lääkäri tai se, jolle *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* lääkärin-toimen harjoittamisesta annetun lain (562/78) 6 §:n 2 momentin nojalla on myöntänyt luvan harjoittaa lääkärintointia.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

12.

Laki**kastroimislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä huhtikuuta 1970 annetun kastroimislain (282/70) 4 §, 7 §:n 1 momentti ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (88/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Kastroimiseen voidaan ryhtyä vain sosiaali- ja terveyshallituksen luvalla. Nämä ja muut tässä laissa tarkoitettut sosiaali- ja terveyshallitukselle kuuluvat asiat käsitellään erityisistunnossa, niin kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Sosiaali- ja terveyshallituksen asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ehdotus

4 §

Kastroimiseen voidaan ryhtyä vain *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* luvalla. Nämä ja muut tässä laissa tarkoitettut *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* kuuluvat asiat käsitellään *kastroimisasioiden lautakunnassa* niin kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Voimassa oleva laki

7 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi luvan myöntävässä päätöksessään määrätä kastroimisen suorittamisen lykättäväksi enintään yhden vuoden määräajaksi päätöksen antamisesta.

8 §

Kastroimisen sekä siihen mahdollisesti liittyvän jälkitarkastuksen ja -hoidon suorittaa lailistettu lääkäri sosiaali- ja terveyshallituksen määräämässä sairaalassa.

Ehdotus

7 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi luvan myöntävässä päätöksessään määrätä kastroimisen suorittamisen lykättäväksi enintään yhden vuoden määräajaksi päätöksen antamisesta.

8 §

Kastroimisen sekä siihen mahdollisesti liittyvän jälkitarkastuksen ja -hoidon suorittaa lailistettu lääkäri *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräämässä sairaalassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

13.

Laki**raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raskauden keskeyttämisestä 24 päivänä maaliskuuta 1970 annetun lain (239/70) 5 §:n 3 momentti, 5 a §, 6 §:n 1 ja 3 momentti sekä 8, 10 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (89/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi kuitenkin, jollei nainen raskaaksi saatettaessa ollut täyttänyt seitsemäätoista vuotta tai jos siihen muuten on erityistä syytä, antaa luvan raskauden keskeyttämiseen myöhemminkin, ei kuitenkaan kahdennenkymmenennen raskausviikon jälkeen.

Ehdotus

5 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi kuitenkin, jollei nainen raskaaksi saatettaessa ollut täyttänyt seitsemäätoista vuotta tai jos siihen muuten on erityistä syytä, antaa luvan raskauden keskeyttämiseen myöhemminkin, ei kuitenkaan kahdennenkymmenennen raskausviikon jälkeen.

Voimassa oleva laki

5 a §

Sen estämättä, mitä 5 §:ssä säädetään, sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa luvan raskauden keskeyttämiseen, jos lapsivesi- tai ultraäänitutkimuksella, serologisilla tutkimuksilla taikka muulla vastaavalla luotettavalla tutkimuksella on todettu vaikea sikiön sairaus tai ruumiinvika, ei kuitenkaan kahdenkymmenennennehjäljän raskausviikon jälkeen.

6 §

Raskaus voidaan keskeyttää:

1) edellä 1 §:n 1—3 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kahden lääkärin lupapäätöksellä tai asetuksella tarkemmin säädettyissä tapauksissa vaihtoehtoisesti sosiaali- ja terveyshallituksen luvalla;

2) 1 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa keskeyttämisen suorittavan lääkärin päätöksellä; sekä

3) 1 §:n 5 kohdassa ja 5 §:n 3 momentissa sekä 5 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sosiaali- ja terveyshallituksen luvalla.

Jos kahden, tai 1 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa, yhden lääkärin päätös on kielteinen, voidaan lupa raskauden keskeyttämiseen pyytää sosiaali- ja terveyshallitukselta.

8 §

Lausunnonantajalääkärinä voi toimia jokainen valtion, kunnan tai kuntainliiton palveluksessa oleva lääkäri taikka sosiaali- ja terveyshallituksen määräämä muu lääkäri.

Raskauden keskeyttäminen suoritetaan sosiaali- ja terveyshallituksen tähän tarkoitukseen hyväksymässä sairaalassa (keskeyttämissairaala). Suorittajalääkärinä voi toimia jokainen sanotun sairaalan palveluksessa oleva laillistettu lääkäri.

10 §

Tämän lain 1, 5 ja 6 §:n mukaan sosiaali- ja terveyshallitukselle kuuluvat asiat käsitellään erityisistunnossa, niin kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Sosiaali- ja terveyshallituksen on käsiteltävä 1 momentissa mainitut asiat kiireellisinä. Sosiaali- ja terveyshallituksen asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ehdotus

5 a §

Sen estämättä, mitä 5 §:ssä säädetään, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi antaa luvan raskauden keskeyttämiseen, jos lapsivesi- tai ultraäänitutkimuksella, serologisilla tutkimuksilla taikka muulla vastaavalla luotettavalla tutkimuksella on todettu vaikea sikiön sairaus tai ruumiinvika, ei kuitenkaan kahdenkymmenennennehjäljän raskausviikon jälkeen.

6 §

Raskaus voidaan keskeyttää:

1) 1 §:n 1—3 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kahden lääkärin lupapäätöksellä tai asetuksella tarkemmin säädettyissä tapauksissa vaihtoehtoisesti *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* luvalla;

2) 1 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa keskeyttämisen suorittavan lääkärin päätöksellä; sekä

3) 1 §:n 5 kohdassa ja 5 §:n 3 momentissa sekä 5 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* luvalla.

Jos kahden, tai 1 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa, yhden lääkärin päätös on kielteinen, voidaan lupa raskauden keskeyttämiseen pyytää *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta*.

8 §

Lausunnonantajalääkärinä voi toimia jokainen valtion, kunnan tai kuntainliiton palveluksessa oleva lääkäri taikka *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* määräämä muu lääkäri.

Raskauden keskeyttäminen suoritetaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* tähän tarkoitukseen hyväksymässä sairaalassa (*keskeyttämissairaala*). Suorittajalääkärinä voi toimia jokainen sanotun sairaalan palveluksessa oleva laillistettu lääkäri.

10 §

Tämän lain 1, 5, 5a ja 6 §:n mukaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* kuuluvat asiat käsitellään *raskaudenkeskeyttämis- ja sterilöimisasioiden lautakunnassa* niin kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on käsiteltävä 1 momentissa mainitut asiat kiireellisinä. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* asiasta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Voimassa oleva laki

11 §

Sosiaali- ja terveyshallituksen on valvottava, että lausunnonantaja- ja suorittajalääkärit pyrkivät noudattamaan tasapuolista ja yhdenmukaista käytäntöä.

Ehdotus

11 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on valvottava, että lausunnonantaja- ja suorittajalääkärit pyrkivät noudattamaan tasapuolista ja yhdenmukaista käytäntöä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

14.

Laki**mielenterveyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/90) 2 §:n 3 momentti, 6 §:n 3 momentti, 16 §, 17 §:n 1—3 momentti, 18, 19, 21 ja 22 § sekä 24 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 13 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1435/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Ohjaus ja valvonta

Mielenterveystyön asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveyshallitus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91).

6 §

Valtion mielisairaalassa annettava hoito

Päätöksen valtion mielisairaalaan ottamisesta tekee sosiaali- ja terveyshallitus. Kun rikoksesta syytetty on otettu hoitoon valtion mielisairaalaan, päätöksen hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta tekee sosiaali- ja terveyshallitus siten kuin 17 §:ssä säädetään. Muulloin hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta tekee päätöksen valtion mielisairaalan ylilääkäri sosiaali- ja terveyshallituksen määräysten mukaisesti.

Ehdotus

2 §

Ohjaus ja valvonta

Mielenterveystyön asiantuntijavirastona toimii *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus*, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta* annetussa laissa (/).

6 §

Valtion mielisairaalassa annettava hoito

Päätöksen rikoksesta syytetyn valtion mielisairaalaan ottamisesta, hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta tekee *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* siten kuin 17 §:ssä säädetään. Muulloin päätöksen valtion mielisairaalaan ottamisesta, hoidon lopettamisesta ja sairaalasta poistamisesta tekee valtion mielisairaalan ylilääkäri.

Voimassa oleva laki

16 §

Mielentilatutkimus

Tuomioistuimen on määrättyään rikoksesta syytetyn mielentilatutkimukseen viipymättä toimitettava asiakirjat sosiaali- ja terveyshallitukselle. Sosiaali- ja terveyshallitus määrää, missä mielentilatutkimus suoritetaan ja, jos se suoritetaan sairaalan ulkopuolella, kuka sen suorittaa.

Mielentilatutkimus on toimitettava ja lausunto rikoksesta syytetyn mielentilasta annettava sosiaali- ja terveyshallitukselle viimeistään kahden kuukauden kuluttua mielentilatutkimuksen aloittamisesta. Sosiaali- ja terveyshallitus voi perustellusta syystä pidentää tutkimusaikaa enintään kahdella kuukaudella.

Sosiaali- ja terveyshallitus antaa saamansa lausunnon perusteella oman lausuntonsa rikoksesta syytetyn mielentilasta tuomioistuimelle.

17 §

Hoito tahdosta riippumatta mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos edellytykset rikoksesta syytetyn määräämiseen hoitoon hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, kun mielentilatutkimus on toimitettu, sosiaali- ja terveyshallituksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta.

Hoitoon määrättyä saadaan sosiaali- ja terveyshallituksen päätöksen nojalla pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Jos ennen tämän ajan päättymistä näyttää ilmeiseltä, että hoidon jatkaminen on välttämätöntä sen jälkeenkin, mutta siitä ei päästä potilaan kanssa yhteisymmärrykseen, potilaasta on annettava tarkkailulausunto sen selvittämiseksi, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta edelleen olemassa. Hoidon jatkaminen tai lopettaminen on ratkaistava 11 §:ssä tarkoitetun lääkärin kirjallisella päätöksellä ennen kuin hoitoa on kestänyt kuusi kuukautta. Päätös on heti alistettava sosiaali- ja terveyshallituksen vahvistettavaksi.

Hoidon jatkamista koskevan päätöksen nojalla potilasta saadaan pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuu-

Ehdotus

16 §

Mielentilatutkimus

Tuomioistuimen on määrättyään rikoksesta syytetyn mielentilatutkimukseen viipymättä toimitettava asiakirjat *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle*. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskus* määrää, missä mielentilatutkimus suoritetaan ja, jos se suoritetaan sairaalan ulkopuolella, kuka sen suorittaa.

Mielentilatutkimus on toimitettava ja lausunto rikoksesta syytetyn mielentilasta annettava *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* viimeistään kahden kuukauden kuluttua mielentilatutkimuksen aloittamisesta. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi perustellusta syystä pidentää tutkimusaikaa enintään kahdella kuukaudella.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus antaa saamansa lausunnon perusteella oman lausuntonsa rikoksesta syytetyn mielentilasta tuomioistuimelle.

17 §

Hoito tahdosta riippumatta mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos edellytykset rikoksesta syytetyn määräämiseen hoitoon hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, kun mielentilatutkimus on toimitettu, *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta.

Hoitoon määrättyä saadaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* päätöksen nojalla pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuukautta. Jos ennen tämän ajan päättymistä näyttää ilmeiseltä, että hoidon jatkaminen on välttämätöntä sen jälkeenkin, mutta siitä ei päästä potilaan kanssa yhteisymmärrykseen, potilaasta on annettava tarkkailulausunto sen selvittämiseksi, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta edelleen olemassa. Hoidon jatkaminen tai lopettaminen on ratkaistava 11 §:ssä tarkoitetun lääkärin kirjallisella päätöksellä ennen kuin hoitoa on kestänyt kuusi kuukautta. Päätös on heti alistettava *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* vahvistettavaksi.

Hoidon jatkamista koskevan päätöksen nojalla potilasta saadaan pitää hoidossa hänen tahdostaan riippumatta enintään kuusi kuu-

Voimassa oleva laki

kautta. Tämän jälkeen on selvittävää uudelleen, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta olemassa. Päätöksen hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta tekee sosiaali- ja terveyshallitus.

18 §

Sairaalasta poistaminen mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos mielentilatutkimuksen perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet saadaan sosiaali- ja terveyshallituksen suostumuksella poistaa hänen sitä halutessaan sairaalasta jo ennen kuin sosiaali- ja terveyshallituksen lausunto on annettu.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus 16 §:n 3 momentissa tarkoitetussa lausunnossaan toteaa, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen sitä halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta.

19 §

Rikoksesta syytetyn kehitysvammaisen erityishuolto

Jos sosiaali- ja terveyshallitus 18 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) 32 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, sosiaali- ja terveyshallitus päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta. Sosiaali- ja terveyshallituksen päätös vastaa tällöin kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 33 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityishuollon johtoryhmän päätöstä. Päätöstä ei kuitenkaan alisteta lääninoikeuden vahvistettavaksi.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus erityishuollon johtoryhmän esityksestä katsoo, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetyt edellytyksiä vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ei enää ole, erityishuolto on heti lopetettava ja potilas poistettava erityishuoltoa antavasta toimintayksiköstä hänen sitä halutessaan.

Ehdotus

kautta. Tämän jälkeen on selvittävää uudelleen, ovatko edellytykset hoitoon määräämiseen tahdosta riippumatta olemassa. Päätöksen hoidon jatkamisesta tai lopettamisesta tekee *terveydenhuollon oikeusturvakeskus*.

18 §

Sairaalasta poistaminen mielentilatutkimuksen jälkeen

Jos mielentilatutkimuksen perusteella on ilmeistä, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet saadaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* suostumuksella poistaa hänen sitä halutessaan sairaalasta jo ennen kuin *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* lausunto on annettu.

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* 16 §:n 3 momentissa tarkoitetussa lausunnossaan toteaa, että edellytyksiä rikoksesta syytetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen sitä halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta.

19 §

Rikoksesta syytetyn kehitysvammaisen erityishuolto

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* 18 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) 32 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* päätös vastaa tällöin kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 33 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityishuollon johtoryhmän päätöstä. Päätöstä ei kuitenkaan alisteta lääninoikeuden vahvistettavaksi.

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* erityishuollon johtoryhmän esityksestä katsoo, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetyt edellytyksiä vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ei enää ole, erityishuolto on heti lopetettava ja potilas poistettava erityishuoltoa antavasta toimintayksiköstä hänen sitä halutessaan.

Voimassa oleva laki

21 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairanhoidon tarpeen selvittäminen

Jos tuomioistuin jättää rikoksesta syytetyn mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta, tuomioistuin voi saattaa kysymyksen hänen psykiatrisen sairanhoidon tarpeestaan sosiaali- ja terveyshallituksen selvitettäväksi. Tuomioistuin voi samalla määrätä hänet säilytettäväksi vankilassa, kunnes sosiaali- ja terveyshallituksen päätös on annettu.

Jos rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairanhoidon tarpeen selvittämiseksi on välttämätöntä, sosiaali- ja terveyshallitus voi määrätä hänet enintään 30 päiväksi sairaalaan tutkittavaksi.

22 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoito hänen tahdostaan riippumatta

Jos sosiaali- ja terveyshallitus toteaa, että edellytykset mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, sosiaali- ja terveyshallituksen on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta. Hoidossa pitämisestä ja hoidon jatkamisesta on voimassa, mitä 17 §:ssä säädetään.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus toteaa, että edellytyksiä mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen niin halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta tai hänen säilyttämisenä vankilassa välittömästi lopetettava.

Jos sosiaali- ja terveyshallitus 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, sosiaali- ja terveyshallitus päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta niin kuin 19 §:ssä säädetään.

24 §

Muutoksenhaku

Sairaalan lääkärin päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jat-

Ehdotus

21 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairanhoidon tarpeen selvittäminen

Jos tuomioistuin jättää rikoksesta syytetyn mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta, tuomioistuin voi saattaa kysymyksen hänen psykiatrisen sairanhoidon tarpeestaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* selvitettäväksi. Tuomioistuin voi samalla määrätä hänet säilytettäväksi vankilassa, kunnes *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* päätös on annettu.

Jos rangaistukseen tuomitsematta jätetyn henkilön psykiatrisen sairanhoidon tarpeen selvittämiseksi on välttämätöntä, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi määrätä hänet enintään 30 päiväksi sairaalaan tutkittavaksi.

22 §

Rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoito hänen tahdostaan riippumatta

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* toteaa, että edellytykset mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ovat olemassa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* on määrättävä hänet hoitoon hänen tahdostaan riippumatta. Hoidossa pitämisestä ja hoidon jatkamisesta on voimassa, mitä 17 §:ssä säädetään.

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* toteaa, että edellytyksiä mielentilan vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitoon määräämiseen hänen tahdostaan riippumatta ei ole, hänet on hänen niin halutessaan viipymättä poistettava sairaalasta tai hänen säilyttämisenä vankilassa välittömästi lopetettava.

Jos *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa toteaa, että kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 32 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset vastoin tahtoa annettavaan erityishuoltoon ovat olemassa, *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* päättää tahdonvastaisesta erityishuollosta niin kuin 19 §:ssä säädetään.

24 §

Muutoksenhaku

Sairaalan lääkärin päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jat-

Voimassa oleva laki

kamista hänen tahdostaan riippumatta, saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Sairaalan lääkärin 17 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa tekemään päätökseen, joka koskee hoidon jatkamista potilaan tahdosta riippumatta, haetaan kuitenkin muutosta valittamalla sosiaali- ja terveyshallitukseen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa (154/50) säädetään.

Sosiaali- ja terveyshallituksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, samoin kuin lääninoikeuden ja sosiaali- ja terveyshallituksen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa säädetään.

Ehdotus

kamista hänen tahdostaan riippumatta, saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Sairaalan lääkärin 17 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa tekemään päätökseen, joka koskee hoidon jatkamista potilaan tahdosta riippumatta, haetaan kuitenkin muutosta valittamalla *terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen* 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa (154/50) säädetään.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, samoin kuin lääninoikeuden ja *terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen* 1 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annettussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

15.

Laki

ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ihmisen elimien ja kudoksien irrottamisesta lääketieteelliseen käyttöön 26 päivänä huhtikuuta 1985 annetun lain (355/85) 2, 6, 7, 9 ja 12 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (80/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Elimiä ja kudoksia voidaan irrottaa toisen ihmisen sairauden tai ruumiinvamman hoitoa

Ehdotus

2 §

Elimiä ja kudoksia voidaan irrottaa toisen ihmisen sairauden tai ruumiinvamman hoitoa

Voimassa oleva laki

varten sosiaali- ja terveyshallituksen luvalla kahdeksantoista vuotta täyttäneestä henkilöstä, joka on antanut siihen kirjallisen suostumuksensa. Sosiaali- ja terveyshallitukselle osoitettavaan lupahakemukseen tulee liittää lausunnot elinsiirtokirurgiaa ja psykiatria edustavilta asiantuntijoilta. Näitä lausuntoja ei ole tarpeen liittää hakemukseen, jos kyse on uusiutuvan kudoksen irrottamisesta.

Henkilöstä, joka ei ole täyttänyt kahdeksantoista vuotta, voidaan erityisestä syystä irrottaa ainoastaan uusiutuvaa kudosta huoltajan tai uskotun miehen kirjallisella suostumuksella ja sosiaali- ja terveyshallituksen luvalla. Luovuttajan mielipide toimenpiteeseen on selvitettävä, sikäli kuin se hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden on mahdollista, eikä toimenpidettä saa suorittaa, jos henkilö itse sitä vastustaa. Sosiaali- ja terveyshallitukselle osoitettavaan lupahakemukseen tulee sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, liittää lausunto lastenpsykiatria tai lastentautien erikoisalaa edustavalta asiantuntijalta.

6 §

Ruumiinavauksen yhteydessä voidaan sosiaali- ja terveyshallituksen luvalla irrottaa elimiä ja kudoksia lääkkeen valmistamista tai lääketieteellistä tutkimusta varten, milloin sitä on pidettävä perusteltuna erityisestä lääketieteellisestä syystä.

7 §

Sosiaali- ja terveyshallitus hyväksyy ne sairaalat ja laitokset, joissa elimiä tai kudoksia voidaan irrottaa tässä laissa säädettyyn tarkoitukseen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että sairaalalla ja laitoksella on asianmukaiset tilat ja laitteet sekä tarvittava henkilökunta.

9 §

Kun elimien ja kudoksien irrottaminen tapahtuu lääkkeen valmistamista tai lääketieteellistä tutkimusta varten, tulee asianomaisen sairaalan tai laitoksen ilmoittaa sosiaali- ja terveyshallitukselle lääkäri, joka vastaa tästä toiminnasta.

12 §

Sosiaali- ja terveyshallitus antaa tarkemmat määräykset siitä, miten kuolema on todettava,

Ehdotus

varten *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* luvalla kahdeksantoista vuotta täyttäneestä henkilöstä, joka on antanut siihen kirjallisen suostumuksensa. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* osoitettavaan lupahakemukseen tulee liittää lausunnot elinsiirtokirurgiaa ja psykiatria edustavilta asiantuntijoilta. Näitä lausuntoja ei ole tarpeen liittää hakemukseen, jos kyse on uusiutuvan kudoksen irrottamisesta.

Henkilöstä, joka ei ole täyttänyt kahdeksantoista vuotta, voidaan erityisestä syystä irrottaa ainoastaan uusiutuvaa kudosta huoltajan tai uskotun miehen kirjallisella suostumuksella ja *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* luvalla. Luovuttajan mielipide toimenpiteeseen on selvitettävä, jos se hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden on mahdollista, eikä toimenpidettä saa suorittaa, jos henkilö itse sitä vastustaa. *Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* osoitettavaan lupahakemukseen tulee sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, liittää lausunto lastenpsykiatria tai lastentautien erikoisalaa edustavalta asiantuntijalta.

6 §

Ruumiinavauksen yhteydessä voidaan *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* luvalla irrottaa elimiä ja kudoksia lääkkeen valmistamista tai lääketieteellistä tutkimusta varten, milloin sitä on pidettävä perusteltuna erityisestä lääketieteellisestä syystä.

7 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus hyväksyy ne sairaalat ja laitokset, joissa elimiä tai kudoksia voidaan irrottaa tässä laissa säädettyyn tarkoitukseen. Hyväksymisen edellytyksenä on, että sairaalalla ja laitoksella on asianmukaiset tilat ja laitteet sekä tarvittava henkilökunta.

9 §

Kun elimien ja kudoksien irrottaminen tapahtuu lääkkeen valmistamista tai lääketieteellistä tutkimusta varten, tulee asianomaisen sairaalan tai laitoksen ilmoittaa *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle* lääkäri, joka vastaa tästä toiminnasta.

12 §

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, miten kuolema on todet-

Voimassa oleva laki

sekä vahvistaa tarvittavien lomakkeiden kaavat.

Ehdotus

tava, sekä vahvistaa tarvittavien lomakkeiden kaavat.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojallaantamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

16.

Laki**terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä 9 päivänä kesäkuuta 1989 annetun lain (556/89) 2 ja 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 5 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (115/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

Sosiaali- ja terveyshallituksella voi sille laissa tai asetuksessa säädettyjen tilastointi-, suunnittelu-, tutkimus- ja valvontatehtävien hoitamiseksi olla asetuksella säädettyjä terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereitä.

Lisäksi sosiaali- ja terveyshallituksella voi olla huumausainelaisissa (41/72) ja huumausainasetuksessa (282/81) tarkoitettua huumausaineseurantaa varten huumausaineseurantarekisteri.

3 §

Terveydenhuollon viranomaiset ja laitokset sekä sosiaali- ja terveyshallituksen alaiseen terveydenhuolto- ja farmaseuttiseen henkilöstöön kuuluvat ovat velvollisia salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä antamaan maksutta sosiaali- ja terveyshallitukselle asetuksella säädetyt tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin talletettavat tiedot hallussaan olevista asiakirjoista ja rekistereistä.

4 §

Tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin

2 §

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskusella voi sille laissa tai asetuksessa säädettyjen tilastointi-, suunnittelu-, tutkimus- ja valvontatehtävien hoitamiseksi olla asetuksella säädettyjä terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereitä.

Lisäksi *sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskusella* voi olla huumausainelaisissa ja huumausainasetuksessa tarkoitettua huumausaineseurantaa varten huumausaineseurantarekisteri.

3 §

Terveydenhuollon viranomaiset ja laitokset sekä *sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskukseen* alaiseen terveydenhuolto- ja farmaseuttiseen henkilöstöön kuuluvat ovat velvollisia salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä antamaan maksutta *sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskuselle* asetuksella säädetyt tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin talletettavat tiedot hallussaan olevista asiakirjoista ja rekistereistä.

4 §

Tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin

Voimassa oleva laki

hin talletetut henkilötiedot on pidettävä salassa. Sosiaali- ja terveyshallitus voi kuitenkin antaa luvan henkilötietojen luovuttamiseen, jos luovutus tapahtuu terveydenhuollon toimintaa, tautien ennaltaehkäisyä tai hoitoa koskevaa taikka näihin liittyvää määrättyä tieteellistä tutkimusta varten ja luovutus täyttää henkilörekisterilain (471/87) 19 §:n 1 momentin 3 kohdan vaatimukset. Ennen lupapäätöksen antamista on varattava tietosuojavaltuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi.

5 §

Huumausaineseurantarekisteriin sisältyviä tietoja sosiaali- ja terveyshallitus voi kuitenkin käyttää sosiaali- ja terveyshallituksen alaisen terveydenhuoltohenkilöstön valvontaan.

Ehdotus

hin talletetut henkilötiedot on pidettävä salassa. *Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus* voi kuitenkin antaa luvan henkilötietojen luovuttamiseen, jos luovutus tapahtuu terveydenhuollon toimintaa, tautien ennaltaehkäisyä tai hoitoa koskevaa taikka näihin liittyvää määrättyä tieteellistä tutkimusta varten ja jos luovutus täyttää henkilörekisterilain (471/87) 19 §:n 1 momentin 3 kohdan vaatimukset. Ennen lupapäätöksen antamista on varattava tietosuojavaltuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi.

5 §

Huumausaineseurantarekisteriin sisältyviä tietoja *terveydenhuollon oikeusturvakeskus* voi kuitenkin käyttää *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* alaisen *terveydenhuollon- ja farmaseuttiseen* henkilöstön valvontaan. *Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus* voi tätä tarkoitusta varten luovuttaa huumausaineseurantarekisteriin sisältyviä tietoja *terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

17.

Laki**kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuolemansyyn selvittämisestä 1 päivänä kesäkuuta 1973 annetun lain (459/73) 3 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (114/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Lääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämisessä on noudatettava sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, sosiaali- ja terveyshallituksen vahvistamia menettelytapoja.

Ehdotus

3 §

Lääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämisessä on noudatettava sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, *sosiaali- ja terveysministeriön* vahvistamia menettelytapoja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

18.

Laki**sosiaalihuoltolain 4 ja 56 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/82) 4, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (93/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

Sosiaalihuollon asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveyshallitus, jonka tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91).

4 §

Sosiaalihuollon asiantuntijavirastona toimii *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus*, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta* annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

19.

Laki**kansanterveyslain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 4 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (71/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

Kansanterveystyön asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveyshallitus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91).

4 §

Kansanterveystyön asiantuntijavirastona toimii *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus*, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta* annetussa laissa (63/91).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

20.

Laki

työterveyshuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun työterveyshuoltolain (743/78) 5 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 10 a §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (75/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Täydennyskoulutus

Työterveyshuoltotehtävissä toimivan terveydenhuollon ammattihenkilön työnantaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että ammattihenkilö osallistuu sosiaali- ja terveyshallituksen ohjeiden mukaisesti täydennyskoulutukseen vähintään kerran viidessä vuodessa.

5 §

Täydennyskoulutus

Työterveyshuoltotehtävissä toimivan terveydenhuollon ammattihenkilön työnantaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että ammattihenkilö osallistuu *sosiaali- ja terveysministeriön* ohjeiden mukaisesti täydennyskoulutukseen vähintään kerran viidessä vuodessa.

10 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaan työnantajan järjestettäväksi kuuluvan työterveyshuollon toteuttamisesta huolehtivien terveyskeskusten, työterveyshuoltopalveluja tuottavien yksiköiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden toiminnan sekä työterveyshuoltopalvelujen sisällön lääketieteellinen valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle, *sosiaali- ja terveyshallitukselle* ja lääninhallitukselle siten kuin siitä erikseen säädetään.

10 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaan työnantajan järjestettäväksi kuuluvan työterveyshuollon toteuttamisesta huolehtivien terveyskeskusten, työterveyshuoltopalveluja tuottavien yksiköiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden toiminnan sekä työterveyshuoltopalvelujen sisällön lääketieteellinen valvonta kuuluu *sosiaali- ja terveysministeriölle ja lääninhallitukselle* siten kuin siitä erikseen säädetään.

10 a §

Tiedonsaantioikeus

Sosiaali- ja terveyshallituksen oikeudesta saada asiantuntijatehtäviensä hoitamiseksi tarvittavia tietoja säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91).

10 a §

Tiedonsaantioikeus

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja sen määrämällä asiantuntijalaitoksella on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavia tietoja työterveyshuollon toteuttamisesta huolehtivilta terveyskeskuksilta, työterveyshuoltopalveluja tuottavilta yksiköiltä sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiltä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimassa ollessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

21.

Laki**erikoissairaanhoidolain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoidolain (1062/89) 5 §:n 3 momentti,
 sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (77/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 §

5 §

Erikoissairaanhoidon asiantuntijavirastona toimii sosiaali- ja terveyshallitus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91).

Erikoissairaanhoidon asiantuntijavirastona toimii *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus*, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta* annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

22.

Laki**valtion mielisairaaloista annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion mielisairaaloista 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun lain (1292/87) 1 §,
 sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (78/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

Valtion mielisairaaloita ovat sosiaali- ja terveyshallituksen alaiset Niuvanniemen sairaala ja Vanhan Vaasan sairaala. Valtion mielisairaalaan tutkittaviksi ja hoidettaviksi otettavista säädetään erikseen.

Valtion mielisairaaloita ovat *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen* alaiset Niuvanniemen sairaala ja Vanhan Vaasan sairaala. Valtion mielisairaalaan tutkittaviksi ja hoidettaviksi otettavista säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

23.

Laki**yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 10 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisestä terveydenhuollosta 9 päivänä helmikuuta 1990 annetun lain (152/90)
 10 §:n 2 momentti ja 13 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (79/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 §

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava henkilökunnassa, toimitiloissa ja toiminnassa tapahtuneet muutokset sekä annettava muut sosiaali- ja terveyshallituksen määräämät selvitykset.

13 §

Ohjaus ja valvonta

Tämän lain yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle ja sen alaisena sosiaali- ja terveyshallitukselle.

---

10 §

Toimintakertomus

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava henkilökunnassa, toimitiloissa ja toiminnassa tapahtuneet muutokset sekä annettava muut *sosiaali- ja terveysministeriön* määräämät selvitykset.

13 §

Ohjaus ja valvonta

Tämän lain yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

24.

Laki

sairaanhoidotarvikelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1984 annetun sairaanhoidotarvikelain (997/84) 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti, 5 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti, 10 §:n 2 momentti sekä 11 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (85/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Sosiaali- ja terveyshallitus ratkaisee tarvittaessa, onko kyseessä sairaanhoidotarvike vai ei.

4 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä ja ohjeita sairaanhoidotarvikkeiden ominaisuuksista ja laadusta.

5 §

Sosiaali- ja terveyshallitus valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

6 §

Milloin on todettu tai on perusteltua aihetta epäillä, että sairaanhoidotarvike on käyttötarkoitukseensa soveltumaton tai että siitä voi sen käyttötarkoitus huomioon ottaen aiheutua terveydellistä haittaa, sosiaali- ja terveyshallitus voi kieltää tarvikkeen valmistuksen, maahantuonnin, myynnin ja käytön tai määrätä näitä koskevia rajoituksia.

Kieltäessään sairaanhoidotarvikkeen valmistuksen, maahantuonnin tai käytön taikka päättäessään niitä koskevista rajoituksista, sosiaali- ja terveyshallitus voi samalla määrätä, että sairaanhoidotarvike tulee saattaa määräysten mukaiseksi, että maahantuojan tai valmistajan tulee poistaa tarvikkeet myynnistä taikka että tarvikkeet tulee hävittää maahantuojan tai valmistajan kustannuksella.

7 §

Sosiaali- ja terveysministeriön määräämistä sairaanhoidotarvikkeista, jotka aiotaan ensim-

Ehdotus

2 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus ratkaisee tarvittaessa, onko kyseessä sairaanhoidotarvike vai ei.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä ja ohjeita sairaanhoidotarvikkeiden ominaisuuksista ja laadusta.

5 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

6 §

Milloin on todettu tai on perusteltua aihetta epäillä, että sairaanhoidotarvike on käyttötarkoitukseensa soveltumaton tai että siitä voi sen käyttötarkoitus huomioon ottaen aiheutua terveydellistä haittaa, sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voi kieltää tarvikkeen valmistuksen, maahantuonnin, myynnin ja käytön tai määrätä näitä koskevia rajoituksia.

Kieltäessään sairaanhoidotarvikkeen valmistuksen, maahantuonnin tai käytön taikka päättäessään niitä koskevista rajoituksista, sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus voi samalla määrätä, että sairaanhoidotarvike tulee saattaa määräysten mukaiseksi, että maahantuojan tai valmistajan tulee poistaa tarvikkeet myynnistä taikka että tarvikkeet tulee hävittää maahantuojan tai valmistajan kustannuksella.

7 §

Sosiaali- ja terveysministeriön määräämistä sairaanhoidotarvikkeista, jotka aiotaan ensim-

Voimassa oleva laki

mäisen kerran luovuttaa myyntiin, on niiden valmistajan tai maahantuojan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveyshallitukselle. Ilmoitus on tehtävä myös, jos jo ilmoitettua tarviketta tai sen valmistusta oleellisesti muutetaan.

10 §

Sosiaali- ja terveyshallitus antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista merkinnöistä ja ohjeista.

11 §

Sosiaali- ja terveyshallituksella ja sen valtuuttamalla laitoksella on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten päästä sairaanhoitotarvikkeen valmistus-, varasto- ja myyntipaikkaan ja suorittaa siellä tarkastuksia sekä tarvittaessa ottaa tarvikkeesta korvaukset näytteitä.

Ehdotus

mäisen kerran luovuttaa myyntiin, on niiden valmistajan tai maahantuojan tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämisselitykselle. Ilmoitus on tehtävä myös, jos jo ilmoitettua tarviketta tai sen valmistusta oleellisesti muutetaan.

10 §

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista merkinnöistä ja ohjeista.

11 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämisselityksellä ja sen valtuuttamalla laitoksella on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten päästä sairaanhoitotarvikkeen valmistus-, varasto- ja myyntipaikkaan ja suorittaa siellä tarkastuksia sekä tarvittaessa ottaa tarvikkeesta korvaukset näytteitä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat määräykset ja ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

25.

Laki**rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1184/88) 3 §:n 2 momentti,
sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (90/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Kuntoutukseen hyväksyminen

Perusteiden ja ohjeiden tulee perustua 2 §:ssä

Ehdotus

3 §

Kuntoutukseen hyväksyminen

Perusteiden ja ohjeiden tulee perustua 2 §:ssä

Voimassa oleva laki

tarkoitettuihin valintaperusteisiin sekä ohjeisiin, jotka sosiaali- ja terveyshallitus kuntoutukseen kuuluvasta tutkimuksesta ja hoidosta antaa.

Ehdotus

tarkoitettuihin valintaperusteisiin sekä ohjeisiin, jotka *sosiaali- ja terveysministeriö* kuntoutukseen kuuluvasta tutkimuksesta ja hoidosta antaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Sosiaali- ja terveyshallituksen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla antamat ohjeet jäävät edelleen voimaan, kunnes sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa ne.

26.

Laki**sairausvakuutuslain 50 ja 52 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 50 §:n 2 momentti ja 52 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (91/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

50 §

Neuvottelukunnan puheenjohtaja ja yksi jäsenistä, joka samalla toimii varapuheenjohtajana, määrätään kansaneläkelaitoksen esityksestä sekä muut jäsenet ja varajäsenet siten, että sosiaali- ja terveysministeriö, *sosiaali- ja terveyshallitus*, lääkäreitä edustava järjestö, työnantajat ja vakuutettujen olosuhteiden tuntemus tulevat neuvottelukunnassa edustetuiksi.

52 §

Sosiaalivakuutustoimikunnan päätökseen, haetaan muutosta valittamalla asinomaisen alueen sosiaalivakuutuslautakuntaan. Lautakunnan asettaa valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan. Siihen kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yksi lääkärijäsen ja kaksi vakuutettujen olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan osalta on kansaneläkelaitokselle

Ehdotus

50 §

Neuvottelukunnan puheenjohtaja ja yksi jäsenistä, joka samalla toimii varapuheenjohtajana, määrätään kansaneläkelaitoksen esityksestä sekä muut jäsenet ja varajäsenet siten, että sosiaali- ja terveysministeriö, lääkäreitä edustava järjestö, työnantajat ja vakuutettujen olosuhteiden tuntemus tulevat neuvottelukunnassa edustetuiksi.

52 §

Sosiaalivakuutustoimikunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla asinomaisen alueen sosiaalivakuutuslautakuntaan. Lautakunnan asettaa valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan. Siihen kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yksi lääkärijäsen ja kaksi vakuutettujen olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan osalta on kansaneläkelaitokselle

Voimassa oleva laki

varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. Vastaavasti on lääkärijäsenen osalta varattava sosiaali- ja terveyshallitukselle sekä kahden muun jäsenen osalta lääninhallitukselle tilaisuus lausunnon antamiseen. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan puheenjohtajalla tulee olla tuomarin virkaan vaadittava kelpoisuus.

Ehdotus

varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. Vastaavasti on lääkärijäsenen osalta varattava terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tilaisuus lausunnon antamiseen. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan puheenjohtajalla tulee olla tuomarin virkaan vaadittava kelpoisuus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

27.

Laki**kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kehitysvammaisten erityishuollosta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetun lain (519/77) 3 §:n 2 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (96/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Erityishuoltoon kuuluvan opetuksen ohjauksesta ja valvonnasta huolehtivat toimialoillaan ammattikasvatushallitus ja kouluhallitus.

Kehitysvammaisten erityishuollon asiantuntijaviranomaisena toimii sosiaali- ja terveyshallitus, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään sosiaali- ja terveyshallituksesta annetussa laissa (63/91).

Ehdotus

3 §

Erityishuoltoon kuuluvan opetuksen ohjauksesta ja valvonnasta huolehtii *opetushallitus*.

Kehitysvammaisten erityishuollon asiantuntijaviranomaisena toimii *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus*, jonka tehtävistä ja oikeudesta tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavien tietojen saamiseen säädetään *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta* annetussa laissa (63/91).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

28.

Laki**äitiysavustuslain 10 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1941 annetun äitiysavustuslain (424/41) 10 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (98/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Äitiysavustus suoritetaan kunnan varoista, mikäli koko avustusta tai sen osaa vastaavaa määrää ei ole kunnan tilauksesta etukäteen toimitettu sille joko rahana tai sosiaali- ja terveyshallituksen määräämien tarvikkeiden muodossa.

Korvaus kunnan varoista maksetuista avustuksista suoritetaan hakemuksesta kunnalle kalenterivuositain. Kunnan tulee hakea korvausta sosiaali- ja terveyshallitukselta neljän kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä uhalla, että oikeus siihen muuten voidaan katsoa menetetyksi.

11 §

Sosiaali- ja terveyshallituksen asiana on valvoa, että kunta suorittaessaan äitiysavustuksia noudattaa tätä lakia sekä sen nojalla annettuja säännöksiä.

Kunta on velvollinen vaadittaessa esittämään sosiaali- ja terveyshallitukselle valvontaa varten tarpeelliset asiakirjat ja muut selvitykset.

Ehdotus

10 §

Äitiysavustus suoritetaan kunnan varoista, mikäli koko avustusta tai sen osaa vastaavaa määrää ei ole kunnan tilauksesta etukäteen toimitettu sille joko rahana tai *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen* määräämien tarvikkeiden muodossa.

Korvaus kunnan varoista maksetuista avustuksista suoritetaan hakemuksesta kunnalle kalenterivuositain. Kunnan tulee hakea korvausta *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselta* kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä uhalla, että oikeus siihen muuten voidaan katsoa menetetyksi.

11 §

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen asiana on valvoa, että kunta suorittaessaan äitiysavustuksia noudattaa tätä lakia sekä sen nojalla annettuja säännöksiä.

Kunta on velvollinen vaadittaessa esittämään *sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle* valvontaa varten tarpeelliset asiakirjat ja muut selvitykset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

29.

Laki

lapseksiottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lapseksiottamisesta 8 päivänä helmikuuta 1985 annetun lain (153/85) 17 §, 20 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 momentti, 22 §:n 11 kohta, 28 §, 50 §:n 1 ja 2 momentti, 51 §:n 2 ja 3 momentti sekä 52 §,

sellaisina kuin ne ovat 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (102/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 §

Ottolapsineuvonnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön alaisena sosiaali- ja terveyshallitukselle.

Ottolapsineuvontaa antavat sosiaalilautakunnat sekä ottolapsitoimistot, jotka ovat saaneet sosiaali- ja terveyshallituksen luvan harjoittaa ottolapsineuvontaa.

20 §

Kansainvälisen lapseksiottamispalvelun yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön alaisena sosiaali- ja terveyshallitukselle.

21 §

Kansainvälistä lapseksiottamispalvelua antava Suomessa ne sosiaalilautakunnat ja yhteisöt, jotka ovat saaneet sosiaali- ja terveyshallituksen luvan tähän toimintaan (palvelunantajat).

22 §

Palvelunantajan tehtävänä on:

11) huolehtia muista sosiaali- ja terveysministeriön *sekä sosiaali- ja terveyshallituksen* antamista tehtävistä.

28 §

Lapsen vanhemman, joka aikoo antaa alaikäisen lapsensa ottolapseksi, tai henkilön, joka aikoo ottaa alaikäisen lapsen ottolapseksi, on pyydettävä ottolapsineuvonnan järjestämistä kotipaikkansa sosiaalilautakunnalta tai sosiaali- ja terveyshallituksen luvan saaneelta ottolapsitoimistolta.

Ehdotus

17 §

Ottolapsineuvonnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu *sosiaali- ja terveysministeriölle*.

Ottolapsineuvontaa antavat sosiaalilautakunnat sekä ottolapsitoimistot, jotka ovat saaneet *sosiaali- ja terveysministeriön* luvan harjoittaa ottolapsineuvontaa.

20 §

Kansainvälisen lapseksiottamispalvelun yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu *sosiaali- ja terveysministeriölle*.

21 §

Kansainvälistä lapseksiottamispalvelua antavat Suomessa ne sosiaalilautakunnat ja yhteisöt, jotka ovat saaneet *sosiaali- ja terveysministeriön* luvan tähän toimintaan (palvelunantajat).

22 §

Palvelunantajan tehtävänä on:

11) huolehtia muista sosiaali- ja terveysministeriön antamista tehtävistä.

28 §

Lapsen vanhemman, joka aikoo antaa alaikäisen lapsensa ottolapseksi, tai henkilön, joka aikoo ottaa alaikäisen lapsen ottolapseksi, on pyydettävä ottolapsineuvonnan järjestämistä kotipaikkansa sosiaalilautakunnalta tai *sosiaali- ja terveysministeriön* luvan saaneelta ottolapsitoimistolta.

Voimassa oleva laki

50 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi hakemuksesta myöntää luvan ottolapsitoimiston ylläpitämiseen kuntainliitolle tai muulle kuntayhtymälle taikka Suomessa rekisteröidylle yhdistykselle.

Sosiaali- ja terveyshallitus voi, hankittuaan asiasta ensin lapseksiottamisasioiden lautakunnan lausunnon, myöntää luvan kansainvälisen lapseksiottamispalvelun antamiseen sosiaalilautakunnalle, kuntainliitolle tai muulle kuntayhtymälle taikka Suomessa rekisteröidylle yhdistykselle.

51 §

Luvan myöntäessään sosiaali- ja terveyshallitus voi samalla antaa tarkempia määräyksiä ottolapsineuvonnan tai kansainvälisen lapseksiottamispalvelun harjoittamisesta.

Ottolapsitoimiston ja kansainvälisen lapseksiottamispalvelun antaja on velvollinen antamaan sosiaali- ja terveyshallitukselle sen pyytämiä valvontaa varten tarpeellisia tietoja ja selvityksiä.

52 §

Sosiaali- ja terveyshallitus voi peruuttaa 50 §:n nojalla myöntämänsä luvan, jos ottolapsineuvontaa tai kansainvälistä lapseksiottamispalvelua annettaessa ei noudateta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä taikka jos toiminnassa havaitaan puutteellisuuksia tai epäkohtia eikä niitä ole sosiaali- ja terveyshallituksen asettamassa määräajassa korjattu tai poistettu.

Ehdotus

50 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi hakemuksesta myöntää luvan ottolapsitoimiston ylläpitämiseen kuntainliitolle tai muulle kuntayhtymälle taikka Suomessa rekisteröidylle yhdistykselle.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi, hankittuaan asiasta ensin lapseksiottamisasioiden lautakunnan lausunnon, myöntää luvan kansainvälisen lapseksiottamispalvelun antamiseen sosiaalilautakunnalle, kuntainliitolle tai muulle kuntayhtymälle taikka Suomessa rekisteröidylle yhdistykselle.

51 §

Luvan myöntäessään *sosiaali- ja terveysministeriö* voi samalla antaa tarkempia määräyksiä ottolapsineuvonnan tai kansainvälisen lapseksiottamispalvelun harjoittamisesta.

Ottolapsitoimiston ja kansainvälisen lapseksiottamispalvelun antaja on velvollinen antamaan *sosiaali- ja terveysministeriölle* sen pyytämiä valvontaa varten tarpeellisia tietoja ja selvityksiä.

52 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi peruuttaa 50 §:n nojalla myöntämänsä luvan, jos ottolapsineuvontaa tai kansainvälistä lapseksiottamispalvelua annettaessa ei noudateta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä taikka jos toiminnassa havaitaan puutteellisuuksia tai epäkohtia eikä niitä ole *sosiaali- ja terveysministeriön* asettamassa määräajassa korjattu tai poistettu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

30.

Laki

säteilylain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun säteilylain (592/91) 6 §, 38 §:n 3 momentti sekä 41 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Valvontaviranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo säteilyturvakeskus. Säteilyn lääketieteellistä käyttöä ohjaa ja valvoo lääkintöhallitus siten kuin jäljempänä 38 ja 41 §:ssä tai muualla on säädetty.

38 §

Säteilyn lääketieteellisen käytön perusteet

Ohjeet säteilyn käytön lääketieteellisistä perusteista antaa tarvittaessa lääkintöhallitus.

41 §

Lääketieteelliset joukko- tutkimukset

Lääkintöhallitus antaa tarvittavat määräykset sellaisista joukkotutkimuksista, joissa säteilyä kohdistetaan oireettomiin henkilöihin, jollei lailla ole toisin säädetty.

6 §

Valvontaviranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo säteilyturvakeskus. Säteilyn lääketieteellistä käyttöä ohjaa ja valvoo *sosiaali- ja terveysministeriön alaisena säteilyturvakeskus* siten kuin jäljempänä 38 ja 41 §:ssä tai muualla säädetään.

38 §

Säteilyn lääketieteellisen käytön perusteet

Ohjeet säteilyn käytön lääketieteellisistä perusteista antaa tarvittaessa *säteilyturvakeskus*.

41 §

Lääketieteelliset joukkotutkimukset

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittavat määräykset sellaisista joukkotutkimuksista, joissa säteilyä kohdistetaan oireettomiin henkilöihin, jollei lailla toisin säädetä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

31.

Laki**kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista annetun lain
4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuulovammaisten ja näkövammaisten sekä liikuntavammaisten kouluista 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lain (481/83) 4 §, sellaisena kuin se on muutettuna 10 päivänä tammikuuta 1986 ja 17 päivänä tammikuuta 1991 annetuilla laeilla (36/86 ja 116/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Koulun yleinen johto ja valvonta kuuluvat kouluhallitukselle.

Koululla tulee olla ohjesääntö, jonka kouluhallitus vahvistaa.

Koulun opetuksen, kuntoutuksen ja terveydenhuollon järjestämisessä tulee kouluhallituksen sekä sosiaali- ja terveyshallituksen olla yhteistyössä keskenään.

Ehdotus

4 §

Koulun yleinen johto ja valvonta kuuluvat *opetushallitukselle*.

Koululla tulee olla ohjesääntö, jonka *opetushallitus* vahvistaa.

Kumotaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

32.

Laki**kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotitaloustyöntekijän työsuhteesta 16 päivänä joulukuuta 1977 annetun lain (951/77) 2 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (108/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Poikkeukset soveltamisalaan

Tämä laki ei koske:

4) lastenhoitajaa, jonka sosiaali- ja terveyshallitus on hyväksynyt lastenhoitajana merkittävaksi sairaanhoitotoimen harjoittajista pidettävään luetteloon, jos hänen tehtävänään on

Ehdotus

2 §

Poikkeukset soveltamisalaan

Tämä laki ei koske:

4) lastenhoitajaa, *joka on merkitty* lastenhoitajana sairaanhoitotoimen harjoittamisesta *annetun lain (554/62) mukaisesti* sairaanhoitotoimen harjoittajista pidettävään luetteloon, jos

Voimassa oleva laki

yksinomaan lasten hoito ja siihen välittömästi liittyvät tehtävät; sekä

Ehdotus

hänen tehtävänä on yksinomaan lasten hoito ja siihen välittömästi liittyvät tehtävät; sekä

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____

33.**Laki****vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä 9 päivänä toukokuuta 1953 annetun lain (317/53) 3 §, sellaisena kuin se on 17 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (113/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Ennen 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tuomioistuimen on, jos lisäselvitys syytetyn henkilöstä on tarpeen, hankittava siitä sosiaali- ja terveyshallituksen lausunto. Tuomioistuin voi myös määrätä syytetyn tutkittavaksi hänen mielentilansa ja luonteenlaatunsa selville saamiseksi. Tällöin sovelletaan, mitä rikoksesta syytetyn mielentilan selville saamiseksi toimitettavasta tutkimuksesta erikseen säädetään.

Ehdotus

3 §

Ennen 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tuomioistuimen on, jos lisäselvitys syytetyn henkilöstä on tarpeen, hankittava siitä *terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen* lausunto. Tuomioistuin voi myös määrätä syytetyn tutkittavaksi hänen mielentilansa ja luonteenlaatunsa selville saamiseksi. Tällöin sovelletaan, mitä rikoksesta syytetyn mielentilan selville saamiseksi toimitettavasta tutkimuksesta erikseen säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____